

Duhovitost i duhovnost u svjetlu Papinih riječi

U ovim vremenima, kada se često suočavamo s izazovima i neizvjesnostima, vrijednosti duhovnosti i duhovitosti postaju ključne u našem svakodnevnom životu. Papa Franjo, svojim jednostavnim i duhovitim porukama, potiče nas da u srcima i u životu njegujemo radost, ljubav i povezanost s Bogom i bližnjima. Njegove riječi često nas podsjećaju da vjera nije samo ozbiljna obveza, već i izvor duboke radosti i smijeha.

Kao što je papa Franjo nedavno istaknuo u svom govoru komičarima, humor je dar koji nas poziva da prepoznamo ljepotu u ljudskoj slabosti. „Smijeh je lijek”, rekao je, „jer donosi olakšanje i povezuje ljude”. U tom duhu, duhovnost ne postaje samo način da se približimo Bogu, već i jedni drugima. U svijetu koji često naglašava ozbiljnost i stres, duhovitost nam pomaže da se oslobodimo pritiska i ponovno otkrijemo radost života.

Papa nas također podsjeća da smijeh ne umanjuje naše brige već nas potiče da ih sagledamo iz

druge perspektive. „Nije sramota smijati se vlastitim manama”, rekao je. Ovaj humoristični pristup može nas osloboditi osjećaja krivnje i pomoći nam da prihvatimo svoje nesavršenosti. Kada se suočimo s izazovima, pronađimo snagu u duhovnosti koja, kako nas uči, nije samo putovanje prema unutra već i put prema Božjoj ljubavi i zajedništvu s drugima.

Na kraju, pozivamo vas da otvorite svoja srca za radost koju nam Bog daruje. Kada se suočimo s izazovima, prisjetimo se riječi pape Franje: „Nikada ne zaboravite da je radost plod Duha Svetoga”. Neka nas Duh Sveti vodi u prepoznavanju i slavljenju ljepote života, i neka smijeh i duhovnost budu naši vodiči na putu vjere.

Život je dar, a svaki trenutak ispunjen radošću i smijehom odražava Božju ljubav koja se manifestira kroz nas. U tom duhu, zajedno kročimo putem duhovnosti obogaćene duhovitošću.

urednik

Križ i kršćani

Križ je oduvijek bio, a i danas jest, temeljni znak raspoznavanja nas kršćana. Ta i samo ime dolazi nam od križa/krsta (krst-jani). Križ nije samo znak raspoznavanja, nego i naše bitno obilježje. Kad god pomislim da kao kršćanin mogu pobjeći od križa (u osobnom, obiteljskom, poslovnom, crkvenom, narodnom) životu, jasno prepoznajem da križ ne mogu izbjeći, jer...

Tko ne uzme svoj križ i ne ide za mnom, ne može biti moj učenik (Mt 16, 24)

Ove Isusove riječi istodobno su i teške i utješne. Zašto su utješne? Zato što Isus obećava da, uzmem li svoj križ, postajem Njegov učenik. A biti Njegov učenik znači trajno biti s Njime u zajedništvu. Ima li što ljepše ili važnije od toga?

VRSTE KRIŽEVA

Ponajprije, u osobnom životu to su različite bolesti, neimaština, osjećaj manje vrijednosti, osjećaj nevoljenosti, anksioznost i različiti strahovi... A kako mogu prihvatiti te križeve? Možda mi to neće uspjeti samome pa ću morati potražiti stručnu pomoć, ali najbolji je način uvijek i u svemu zahvaljivati Bogu, s povjerenjem da će me On iz svega izbaviti.

U obiteljski život mogu se preslikati i navedeni osobni križevi, ali čest je i križ narušenih međuljudskih odnosa, financijskih poteškoća ili pak tragičnih gubitaka dragih ljudi. Gledam li na to kao na tragediju ili kao priliku za približavanje Bogu?

Poslovno okruženje često je u jurnjavi za zaradom, pa se događa da se u toj utrci zaboravi ili pregazi čovjeka u njegovu dostojanstvu. Ako mi se pruži prilika, hoću li i ja pod svaku cijenu ostvarivati svoje pravo (ako se može, i više od toga), ili ću dati priliku tišima i slabijima od sebe da se čuju i vide u javnosti, makar i na moju štetu.

Crkva je majka i zaštitnica ali, s obzirom na to da ju čine grešni ljudi, i u njenom krilu mogu mi se dogoditi nepravda, odbacivanje ili sramota. U svijesti

da je Crkva Božja uvijek sveta i bez mane, a da su grijeh počinili ljudi u njoj, mogu li ikako oprostiti onome tko me povrijedio?

KRIŽ JE PRIJESTOLJE RASPETOGA KRALJA

A ja kad budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi (Iv 12, 32). Ova rečenica iz Ivanova evanđelja toliko je bogata i puna nade! Isus je obećao da će sve privući k Sebi – kada bude uzdignut sa zemlje. Mnogi misle da se to odnosi samo na uzašašće, ali Njegovo prvo uzdignuće sa zemlje je ono na Golgoti, na križ. Nije slučajno da je rimski satnik prvi rekao: *Uistinu, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!* (Mk 15, 39).

Prepoznavanje veličanstvene Isusove žrtve ljubavi na drvetu križa milijune vjernika tijekom stoljeća poticalo je na sebedarje, odlazak u misije, brigu o kršćanima diljem svijeta, borbu za nerođene, svjedočenje ljepote braka između muškarca i žene, isticanje važnosti obitelji i slobodnog ispovijedanja vjere.

Jednostavnost i ljepota križa ne mogu se zamijeniti nikakvim svjetlosnim spektaklima, glasnom glazbom ili razigranim plesom. Križ je prijestolje rassetog Kralja koji me poziva približiti Mu se i biti s Njime kroz muku i jad, kako bih u vječnosti mogao iskusiti neuklonjivu radost i mir.

Geslo kartuzijanskog reda „Stat crux dum volvitur orbis”, odnosno „Križ čvrsto stoji dok se svijet okreće”, više je nego jasan pokazatelj čemu i Komu se isplati darovati svoje povjerenje, misli i srce.

Poštovani čitatelju, budi hrabar i često ponavljaj sa sv. Edithom Stein: „Zdravo, Križu, nado jedina!”

Jednostavnost i ljepota križa ne mogu se zamijeniti nikakvim svjetlosnim spektaklima, glasnom glazbom ili razigranim plesom. Križ je prijestolje rassetog Kralja koji me poziva približiti Mu se i biti s Njime kroz muku i jad, kako bih u vječnosti mogao iskusiti neuklonjivu radost i mir

Žena iz biblijske perspektive Abigajila

Iščitavajući Bibliju, primjećujemo da se često puta stječe dojam kako su žene smatrane inferiornijima. Međutim, takav položaj žene nije ju spriječio da odigra hrabru i pozitivnu ulogu u svojoj zajednici koja bi ljudima donijela velike promjene. Uzmimo za primjer Deboru, jedinu ženu koja je imala ulogu pro-ročice i sutkinje. Ili Juditu, koja je spasila svoj narod suočavajući se sama s neprijateljskim vojskovođom. Prema tome, postoje značajni razlozi za proučavanje žena u Bibliji. Jedan od njih je i ispravak pogrešnih tumačenja uloge i samog položaja žene kao manje važne u Starom zavjetu i tijekom povijesti. Najbolji odgovor na to pitanje pronalazimo odmah na početku Svetoga pisma, u Knjizi Postanka. Već na prvim stranicama opisuje se Božje stvaranje materijalnog svijeta određenim redom i pojašnjenjem. Jasno je rečeno da i muškarac i žena dijele zajedničkog Stvoritelja na čiju su sliku stvoreni. Biti stvoren na Božju sliku podrazumijeva stvoreno jedinstvo i jednakost muškaraca i žena. „U našem slučaju Bog preko ‘pomoći’ što će je načiniti želi zaštititi čovjeka samca od pogubne samoće koja ga uništava.”¹ Pomoć koju će Bog stvoriti čovjeku potpuno će mu odgovarati. Neće biti ni viša ni niža od njega, nego njemu jednaka. I u dostojanstvu i vrijednosti.² Ženina „drugotnost” ili njezina inferiornost

muškarcu jednostavno nije podržana u starozavjetnim izvještajima Knjige Postanka o stvaranju čovjeka (Post 1–2). Međutim, istina jest da u Svetom pismu pronalazimo više androcentričnih odlomaka, što daje dojam važnije uloge muškarca u povijesti spasenja. No, to nipošto ne znači da su žene iz nje isključene i da kao takve nisu imale svoju ulogu i poslanje. Unatoč manjem prostoru koji je dodijeljen ženama u biblijskim tekstovima, one se pokazuju kao važne suradnice i pridonositeljice cjelokupnom razvoju događaja. Kako bi bolje

Abigajila je predstavljena kao snažna i neovisna žena. /.../ Žena je to koja poštuje druge, koja zbog svog načina življenja i svojih pozitivnih osobina uživa poštovanje drugih, posebno svojih slugu. Spremna je na sebe preuzeti krivnju svoga muža i tako zaštititi sve. /.../ Abigajila nam pokazuje da je snaga prave žene u njenom oslanjanju na Boga i korištenju svojih sposobnosti u skladu s Njegovom voljom te da se sukobi mogu riješiti riječima, a ne nasiljem. /.../ Abigajilin primjer snage, mudrosti i vjere nudi nam dragocjen uzor za žene današnjice, da i u svakodnevnim situacijama mogu činiti velika djela

¹ S., Jurić. 2012. *Ženska ljepota – najjača ljudska želja*. Zagreb. 35.

² N., Hohnjec. *Obitelj i njezine generacije*. 116.

razumjeli i upoznali neke od starozavjetnih ženskih likova, potrebno je osvrnuti se na vrijeme u kojem su živjele, običaje i zakone. Stoga ćemo ovdje predstaviti jednu biblijsku ženu. Pokušat ćemo istaknuti njezine jedinstvene izazove i neizbrisive doprinose u povijesti spasenja izraelskog naroda, ali i cijeloga svijeta, te neke od najznačajnijih karakteristika lika i djela koje i nama danas mogu biti izvor i nadahnuće u svakodnevnom življenju i svjedočenju povjerena nam vjerničkog poslanja u Crkvi i u svijetu.

Ime starozavjetne žene o kojoj ćemo govoriti je Abigajila, žena Nabala Kalebovca iz Karmela, koja kasnije postaje Davidova žena i koja je odigrala veoma važnu ulogu u usponu mladoga Davida na kraljevsko prijestolje. Prema 1 Sam 25, Abigajila je udana za Nabala, bogatog gospodarstvenika. Opisana je kao mudra i vrlo lijepa, dok za njezina muža Biblija navodi da je bio surov i opak. Unatoč Nabalovim nedostacima, Abigajila je bila idealna žena. Štitila je muževljeve interese, preuzimala inicijativu kada on nije bio sposoban ili voljan djelovati. Nabalovo bogatstvo navedeno je prije njegova osobnog imena i njegovih negativnih karakteristika i nedostataka. Bogatstvo,

U Svetom pismu pronalazimo više androcentričnih odlomaka, što daje dojam važnije uloge muškarca u povijesti spasenja. No, to nipošto ne znači da su žene iz nje isključene i da kao takve nisu imale svoju ulogu i poslanje. Unatoč manjem prostoru koji je dodijeljen ženama u biblijskim tekstovima, one se pokazuju kao važne suradnice i pridonositeljice cjelokupnom razvoju događaja

koje je u Svetome pismu znak Božjeg blagoslova, u rukama je zlog čovjeka koji s njim loše upravlja. I njegovo ime odražava njegovu osobnost i djelovanje. Nabal na hebrejskom jeziku znači „lud“, „zao“.

David je informiran da Nabal striže svoje ovce i šalje svoje ljude tražeći nekakvu vrstu nagrade, jer je štitio njegove pastire dok su bili u njihovoj blizini u pustinji (usp. 1 Sam 25, 4–9). Nabal odbija Davidov zahtjev. Kada je to David čuo, razbjesni se i sa četiri stotine ljudi krenu prema Nabalu, zatrti njega i sve njegovo. U međuvremenu, jedan od Nabalovih slugu javlja Abigajili što joj je muž učinio.

Abigajila odmah reagira, ustaje i sprema mnoštvo darova za Davida. Namjera joj je ublažiti Davidov gnjev, pokazujući spremnost na naknadu i odmah razjašnjavajući da ne odobrava Nabalovo ponašanje. Priznaje pogrješku i dolazi moliti milost. Njezin dugački govor (usp. 1 Sam 25, 23–31), artikuliran i savršeno izveden, želi uvjeriti Davida da odustane od svoje namjere za osvetom. Nabal je luda, kako mu i samo ime govori, dok David pred sobom ima slavnu budućnost. Nema smisla sebe stavljati na istu razinu

s Nabalom. Svojim govorom Abigajila se pokazuje mudrom i pronicljivom. Ona prepoznaje u Davidu onoga koga je Bog predodredio da bude vođa svoga naroda. Nadilazeći laskanje, pokazuje duboko razumijevanje cijele situacije i dodiruje prave strune Davidova srca.

Abigajilino brzo djelovanje i riječi odražavaju posebnu inteligenciju i mudrost. Uspjela je odvratiti Davida od njegova plana osвете i tako ga impresionirati da ju je uzeo za ženu čim je čuo da je Nabal umro. Taj sretan kraj ima vrlo važnu poruku za čitatelja svakoga vremena: prepusti Bogu svoj slučaj. Ne budi ti taj koji provodi pravdu. Neka to učini Gospodin. Upravo na taj način David ostaje pravedan i nevin. No, što konkretno možemo uočiti i naučiti kod Abigajile?

PONIZNOST KROZ GOVOR TIJELA

Abigajila ne gubi vrijeme razgovarajući s mužem jer zna da ne bi ničemu koristilo, nego odmah započinje svoj protunapad na Davida, koristeći jedno od svojih najvećih bogatstava: govor tijela. Na vrlo pronicljiv i mudar način upotrebljava govor tijela. Silazi s magarca čim je ugledala Davida. Pade pred njega, klanjajući se do zemlje. Iz tog položaja započinje svoj govor, jedan od najdužih zapisanih u Svetome pismu koji je izgovorila žena (usp. 1 Sam 25, 23–31). Njezin govor tijela „prisiljava“ Davida da bude plemenit. Protiv muževnosti je, kao i protiv pravila borbe ubiti nenaoružanu ženu, a k tome još ljepoticu koja nosi darove i ponizuje se pred njegovim stopalima. Njezina poniznost iskazuje mu čast pred njegovim ljudima, što njezin govor čini još privlačnijim. Abigajila spremno preuzima odgovornost i krivnju za Nabalovo djelo. Tom svojom početnom gestom Abigajila dobiva na vremenu.

INTERPERSONALNE VJEŠTINE

Biblijski tekst ne govori o prethodnom Davidovom i Abigajilinom susretu. Bez obzira na to, Abigajila ga sigurno poznaje iz priča i reputacije koja ga je pratila. Vješti govornici proučavaju svog sugovornika, pa čak i izdaleka. Zna da nema puno vremena i ne postavlja pitanja. Cijeli Abigajilin govor temeljio se na njezinim pretpostavkama i predaji o Davidu. Svoje znanje o Davidu kombinira sa ženama svojstvenom intuicijom, što će se pokazati vrlo uspješnim. Abigajila priznaje Davidu da ima pravo na bijes i osvetu, ali u svom govoru ona naglašava druge Davidove osobine: hrabrost, bogobojaznost, sposobnost biti vođa itd. Podsjeća ga na dio zakona koji kaže: „moja (Božja) je odmazda i nagrada“ (Pnz 32, 35). Impresionira ga svojim govorom i iskazuje mu javno čast. Njezin govor odiše poniznošću i

ljubaznošću. Obraća mu se riječima „gospodar”, što može biti prevedeno i kao „muž”. Uvjerava ga koristeći namjernu provokaciju. Koristi oružje koje joj je dostupno: svoju ženstvenost, brzo razmišljanje, vjeru u istoga Boga, poznavanje Davidove plemenitosti, svoju ljepotu, ranjivost, riječi i govor tijela. Uz pomoć svoje uvjerljive komunikacije, uspješno postiže tri stvari: zauzima se za svoga muža, sebe i cijelo svoje kućanstvo, proročki otkriva Davidovu budućnost te ga sprječava u proljevanju nevine krvi.

EMPATIJA

Abigajila i David imaju zajednički problem – Nabala. Suosjeća s Davidom, jer ona kao Nabalova žena najbolje zna kakav je on. Iako zna da David ima potpuno pravo na osvetu, moli ga da to prepusti Bogu. Naime, Davidu je prijetila opasnost da u ovom slučaju postane sam svoj spasitelj, a ne Bog. Koristeći tu tehniku, ona osjeća empatiju i uspostavlja odnos s Davidom. Osim što Abigajila suosjeća s Davidom, želi i kod Davida izazvati isti osjećaj empatije. Njezine riječi „sjeti se tada službenice svoje” (1 Sam 25, 31) što žele poručiti Davidu? Možda da je se sjeti jer još večeras se mora suočiti s Nabalom nakon njihova susreta.

ŽENA VRIJEDNA POŠTOVANJA

Abigajila je predstavljena kao snažna i neovisna žena. Oni iz Nabalova domaćinstva, koji su odmah otrčali Abigajili, prepoznali su njezine kvalitete. Vidjeli su u njoj osobu u koju se mogu pouzdati. Žena je to koja poštuje druge, koja zbog svog načina življenja i svojih pozitivnih osobina uživa poštovanje drugih, posebno svojih slugu. Spremna je na sebe preuzeti krivnju svoga muža i tako zaštititi sve. Izjašnjava se jasno. Borbu za svoj život i za sve koji žive u njezinoj kući, Abigajila vodi hrabro i samouvjereno. Davidov kratki susret s njom ostavio je takav dojam na njega da ju je odmah nakon Nabalove smrti uzeo za svoju ženu. Abigajila je osoba koja komplementarno stoji uz njegovu osobu, nadopunjujući njegovu snagu i balansirajući njegove slabosti.

GOVOR POPUT PROROČICE

Kako možemo vidjeti u tekstu, moguće je da je Abigajila prorokovala nekoliko puta. Prvo, prorokuje

da će Gospodin sačuvati Davida od krvoprolića. Zatim da će Davidov život biti pohranjen u škrinju života kod Gospodina, a da će Davidovi neprijatelji biti bačeni kao iz pračke. I naposljetku prorokuje da će Gospodin za Davida učiniti mnogo dobrih stvari. Svojim proročkim riječima da će biti kralj, podsjeća Davida da je njegov životni put u Božjim rukama.

MIROTVORKA

Po svemu sudeći, ovo nije prvi puta da se Abigajila morala ispričati za Nabalovu nepristojnost. Nedvojbeno je već više puta imala ulogu mirotvorke, kao što proizlazi iz činjenice da su upravo k njoj sluge prvo dotrčale u nadi da će riješiti problem. Prioritet su joj mir i sigurnost kuće. Učinila je sve što je bilo potrebno kako bi to osigurala. Bila je blagoslovljena sposobnošću ublažiti ljute i uznemirene.

Mirnoćom duha i riječju smirila je i Davida. Abigajilin poklon ne ostavlja Davida ravnodušnim. Bio je sposoban ubiti diva, ali ne može ubiti prelijepu ženu koja se prostire pred njim preklinjući ga. Svojom ga je ranjivošću porazila. Darovima mu je pokazala da je nasilje nepotrebno kako bi ih dobio. Preuzimajući odgovornost za Nabalovu nepristojnost, pomaže Davidu da osvijetli i svoj obraz. Davidovi ljudi koji su svjedočili toj verbalnoj razmjeni neće ga smatrati slabim zbog oprostjenja lijepoj, nenaoružanoj ženi. Svojom pravovremenom intervencijom Abigajila smiruje Davida, pozivajući ga na odustajanje od nasilja koje su on i njegovi ljudi namjeravali počinuti.

Abigajila nam pokazuje da je snaga prave žene u njenom oslanjanju na Boga i korištenju svojih sposobnosti u skladu s Njegovom voljom te da se sukobi mogu riješiti riječima,

a ne nasiljem. Kao takva preuzima aktivnu ulogu u rješavanju situacije, ne prebacuje odgovornost na Davida, već se suočava s njim i pokušava ga nagovoriti na promišljanje. Odgovorni smo za svoje postupke i ne smijemo ostati pasivni u nepravdi. Konačno, Abigajila nam nudi primjer vjere u dobro. Njezina vjera u Davida inspirira ga da se promijeni. Abigajilin primjer snage, mudrosti i vjere nudi nam dragocjen uzor za žene današnjice, da i u svakodnevnim situacijama mogu činiti velika djela.

Već na prvim stranicama Knjige Postanka opisuje se Božje stvaranje materijalnog svijeta određenim redom i pojašnjenjem. Jasno je rečeno da i muškarac i žena dijele zajedničkog Stvoritelja na čiju su sliku stvoreni. Biti stvoren na Božju sliku podrazumijeva stvoreno jedinstvo i jednakost muškaraca i žena

Misa zaziva Duha Svetoga u Tavankutu

Misa zaziva Duha Svetoga na početku nove školske i vjeronaučne godine u Tavankutu slavljen je 19. rujna.

Župna crkva Presvetoga Srca Isusova bila je posebno lijepa jer su je krasila djeca koja pohađaju katolički vjeronauk u Osnovnoj školi „Matija Gubec”. Glasovi djece i njihovih učiteljica, učitelja, nastavnica i nastavnika činili su ovu misu, koju je predslavio župnik **vlč. Marijan Vukov**, veoma posebnom, jer smo se okupili Gospodina moliti za blagoslov školskih

torba i nove školske i vjeronaučne godine. Učenici su prepoznali važnost čistoga srca i bili su na ispovijedi kod gvardijana subotičkog franjevačkog samostana **fra Ivana Miklenića**, koji je ispovijedao tijekom svete mise. Ravnateljica škole **Stanislava Stantić Prčić** i ove je godine podržala dječju želju da nazoči svetoj misi i blagoslovu za početak nove školske godine. Zahvaljuje joj 212 srdašaca naše djece koja pohađaju katolički vjeronauk i raduju se novoj školskoj i vjeronaučnoj godini. /**Zorica Svirčev**/

Jaslice pri vrtiću „Marija Petković – Sunčica” u Subotici počele s radom

Jaslice pri vrtiću „Marija Petković – Sunčica” u Subotici započele su s radom 9. rujna. Ovom više nego očekivanom početku prethodilo je potpisivanje ugovora dviju strana: PU „Naša radost” i Družbe Kćeri milosrđa TSR sv. Franje, odnosno direktora Veljka Vojnića i s. Silvine Milan, koja je bila i inicijator osnutka vrtića, a kasnije i jaslica.

U ovom vrtiću, pa tako i u jaslicama, odgojno-obrazovni rad odvija se na hrvatskome jeziku, a radi se po programu Marije Montessori, te je uključen i vjerski odgoj. Izgradnja i otvorenje ovih jaslica dio su kapitalnog projekta Hrvatskog nacionalnog vijeća „Rasti gdje si posijan”, koji uključuje izgradnju, rekonstrukciju i adaptaciju triju vrtića na hrvatskom jeziku.

U ovome jaslenom objektu, u dvije skupine, trenutačno ima 34 djece, odnosno jaslje I. imaju 16, a jaslje II. 18 mališana. Jaslice su opremljene po najnovijim standardima, te svaka skupina ima svoj prostor za igru, rad i spavanje. U sklopu objekta je i dvorište, te igralište koje je prilagođeno dobi mališana. Svima koji su vidjeli objekt jasno je kako je ovdje uloženi veliki novac,

a kako je rekla predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**, sve kapitalne projekte do sada, pa tako i ovaj, financirala je Vlada Republike Hrvatske s **Andrejom Plenkovićem** na čelu, posredstvom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. /**„Hrvatska riječ”**/

Proslavljena Nedjelja zahvalnosti u subotičkoj katedrali

Divno šarenilo boja raznovrsnog voća i povrća ispred oltara subotičke katedrale sv. Terezije Avilske, kao i ljupke male košarice s voćem koje su djeca brižno donijela u crkvu, uljepšalo je svečano slavlje svete mise 15. rujna, kada je katedralna župna zajednica sa svojim župnikom msgr. Stjepanom Beretićem zahvalila Bogu na plodovima zemlje.

Kao što i sama riječ euharistija znači zahvaljivanje,

a na svetoj misi se okupljamo oko Isusa koji nam pruža kruh i vino, ove smo nedjelje zahvalili Bogu na žitu s naših njiva, grožđu iz naših vinograda, na svemu što rodi na našim poljima. Pored marljivih ministranata, i djevojčice su imale zadatak u ime svih ljudi nositi na oltar darove: hostije, vino, vodu, kruh i voće. Na kraju svete mise naši su ministranti podijelili blagoslovljeno pecivo. /**Nevena Gabrić, katehistica** /

Sonćanski bolesnici na spomendan sv. M. Terezije posebno počašćeni

Spomendan sv. M. Terezije iz Kalkute, 5. rujna, proslavljen je kao Dan bolesnika u Sonti.

Pred taj dan župnik vlč. Josip Kujundžić posjeti sve nemoćne i bolesne u selu, te ih ispovjedi. Svi koji su makar iole pokretni budu prevezeni do crkve sv. Lovre gdje sudjeluju u svetoj misi te budu pričešćeni. Tako je bilo i ove godine. To je za bolesnike iznimni doživljaj jer tada izlaze iz svojih domova, a za neke od njih to je možda jedini dan kada posjećuju crkvu. I ovaj put su bili dirnuti i mnogi sa suzama u očima. Poslije mise vlč. Josip je u župnom dvoru priredio druženje i zdravih i bolesnih uz skromnu zakusku. /**Ruža Silađev**/

Proslava bračnih jubileja u Monoštoru

Pod svetom misom koju je u Župi sv. Petra i Pavla u Monoštoru predslavio župnik Dražen Dulić, 15. rujna četiri bračna para proslavila su jubilarne obljetnice kršćanskoga braka.

Svoj jubilej ove godine proslavili su **Ivan i Marina Kovač** (10 godina podjele sakramenta ženidbe), **Marin i Ana Ivakić** (40), **Matija i Jolan Andrićin** (35) i **Stipan i Anica Patarić** (50 godina). Sudjelovali su u misnom slavlju čitanjem liturgijskih čitanja i prinosjenjem darova. Obnovili su svoja obećanja vjernosti i ljubavi do kraja života, te primili poseban blagoslov. Neka im dobri Bog podari još dugo vremena u zajedništvu. /**Veljko Rajačić**/

Redovnički jubilej i svečani početak vjeronaučne godine u Župi sv. Roka u Subotici

U crkvi sv. Roka u Subotici, na nedjeljnom euharistijskom slavlju 22. rujna, proslavljen je redovnički jubilej, svečano je započeta nova školska i vjeronaučna godinu, a radovala se župna zajednica i novom župljaninu Dominiku Bašiću koji je po krštenju postao ljubljenim Božjim djetetom i članom Crkve i ove župne zajednice.

Zahvalili smo Bogu za 50 godina redovničkih zavjeta s. **M. Nelije Pavlović**, predstojnice subotičkog

samostana Družbe Kćeri Milosrđa TSR sv. Franje. U svojem zahvalnom govoru s. Nelija je kazala: „Željela bih vam staviti na srce Isusov vapaj: ‘Molite Gospodara žetve da pošalje radnika u svoju žetvu’. Posebno u tome potičem vas roditelji – da molite sa svojom djecom kod zajedničkog stola i barem navečer, jer to ostavlja duboki pečat u daljnjem odrastanju u vjeri vaše djece. Takvim obiteljima Bog daje svoj blagoslov i zahvaća u njihov život svojom milošću, ali ne bez križa koji je uvijek Božji dar onima koji ga prihvate”.

„Još nešto bih stavila djevojkama na razmišljanje”, dodala je sestra jubilarka. „Nemojte stalno ispitivati Božu volju za vas i tražiti jasne znakove. Mir u duši je

najbolja potvrda za dobar izbor, a budućnost prepustite s velikim povjerenjem Bogu da on sve vodi i dat će vam snagu za svaki novi korak. Zato želim ohrabriti one koji osjećaju Božji dar poziva za redovnicu, svećenika ili brak – odvažno za Isusom. On će vam osvijetljivati put, te vam vratiti stotruko još na ovom svijetu, a u nebu život vječni”.

S. Nelija rođena je u Brankovićima, općina Zavidovići, u Bosni i Hercegovini 5. listopada 1957. godine. Krštena je šest dana po rođenju u Župi sv. Ane u Radunicama. Otac

Anto i majka Mara na krštenju su joj nadjenuli ime Kata. U dobi od 12 godina odazvala se Božjemu pozivu i došla u samostan sestara Kćeri Milosrđa. U novicijat ulazi 1972. godine, dobivši ime s. Marija Nelija Zvijezde mora. Prve redovničke zavjete polaže na blagdan Male Gospe 1974. godine. Doživotno se predala Gospodinu također na blagdan Male Gospe 1979. godine. U Družbi Kćeri Milosrđa djelovala je u mnogim zajednicama kao medicinska sestra u njezi starih i bolesnih. Obavljala je i odgovorne službe kao vrhovna zamjenica (od 2003. do 2009.), provincijalna predstojnica (2009. – 2016.) i mjesna predstojnica u više zajednica. Trenutačno obavlja službe mjesne predstojnice i njegovateljice starih i bolesnih u Subotici u zajednici sv. Male Terezije. /**Facebook Andrija Anišić**/

Iz života naših župa

Blagoslov učenika u Župi sv. Pavla u Baču

Blagoslov učenika u Župi sv. Jakova u Plavnoj

Blagoslov učenika u Župi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni

Blagoslov učenika u Župi sv. Jurja u Subotici

Blagoslov učenika u Župi Marija Majka Crkve u Subotici

Proštenje Imena Marijina u vikariji Nenadić
(Župa Presvetog Trojstva, Sombor)

Subotički biskup Franjo Fazekas na tečaju
za novozaređene biskupe u Rimu

Primopredaja Župe Uznesenja BDM na Bikovu
između preč. Julija Bašića i vlač. Dominika Ralbovskog

Duhovna obnova i proštenje u Župi Imena Marijina u Novom Sadu

Dan uoči proštenja Župe Imena Marijina u Novom Sadu, 14. rujna, održana je u vjeronaučnoj dvorani ove župe duhovna obnova na temu „Marija i obitelj“, koju je vodila dr. sc. Anita Dučkić Sertić, logoterapeutkinja i voditeljica Centra za promicanje dobrobiti ranjivih osoba Hrvatskog katoličkog sveučilišta iz Zagreba.

Prva tema nosila je naziv „Brak i obitelj, Marijin primjer“. Voditeljica je govorila o imenu Marija, osobinama koje su je krasile, a koje bi trebala imati svaka žena. Druga tema nosila je naziv „Uloge u braku i obitelji – suvremeni koncept / biblijski koncept“. Govorilo se o biblijskom konceptu braka i obitelji, komplementarnosti muškarca i žene, partnerstvu i jedinstvu, božanskoj namjeri braka i obitelji, kao i o modernim konceptima. Sudionici su na kraju predavanja imali priliku za postavljanje pitanja, kao i za razgovor s voditeljicom. Nakon predavanja u crkvi je održano klanjanje pred presvetim oltarskim sakramentom, kao i sveta misa.

Na sam dan vanjske proslave proštenja, 15. rujna, svetu misu u župnoj crkvi u Novom Sadu predslavio je **preč. József Koleszár**, djelatnik Subotičkog ordinarijata i župnik u Bačkim Vinogradima i Nosi,

uz koncelebraciju župnika domaćina, **mons. Attila Zsellera** i kapelana vlč. **Nebojše Stipića**. /Jelena Pinter/

U Žedniku školska godina započela zazivom Duha Svetoga

U crkvi sv. Marka u Žedniku 21. rujna blagoslovljen je novi početak školske godine. Zazvali smo pratnju Duha Svetoga na naše učenike i njihovo školovanje, na učitelje, nastavnike, profesore, vjeroučitelje i roditelje.

U prigodnoj propovijedi na svetoj misi župnik **Franjo Ivanković** približio je djeci važnost škole i učenja, a učiteljima i roditeljima važnost kako materijalne tako i duhovne skrbi i pratnje za našu djecu. Osvrnuo se i na naviješteno evanđelje i potaknuo sve da postanu poput djece, jer je u njima prisutan sam Bog i oni su mu najbliži. Djeci je skrenuo pozornost da uz školu i učenje postoji i vrijeme za odmor i igru, ali i da moraju pronaći vrijeme za Boga kako bi mu zahvalili za sve dobro što nam daje, te da ga zamolimo da pomogne tamo gdje nam je teško. Djeca

su bila aktivna na misi te su se uključila u čitanja, kao i u prinos darova.

Neka Duh Sveti blagoslovi svu našu djecu, njihovo školovanje, obitelji i njihove živote, kako bi bili pravi svjedoci i nasljedovateli Isusove ljubavi. /Facebook stranica **Župe sv. Marka evanđelista, Žednik**/

Proslava bračnih jubileja u Žedniku

U crkvi sv. Marka evanđelista u Žedniku 15. rujna proslavljeni su jubileji bračnih parova pred župnom zajednicom tijekom svete mise.

Jubileje su proslavili: **Kata i Kalman Boršoš** (55 godina), **Maria i Gašpar Vincer** (50), **Marga i Blaško Lipai** (45), **Terezija i Petar Zvekanov** (40), **Anica**

i **Franjo Stipić** (35), **Kata i Petar Jozić** (30), **Ruža i Šime Davčik** (25), **Ivana i Miroslav Sekulić** (10), **Ana i Ante Čipak** (5), **Jasmina i Dejan Skenderović** (5), **Dijana i Igor Dulić** (5), **Sanja i Zlatko Lazić** koji su se vjenčali ove godine, a pod misom je bilo i jedno krizmanje te su se vjenčali **Dijana (Vojnić Purčar)** i **Krunoslav Kolar**.

U propovijedi je župnik **vlč. Franjo Ivanković** potaknuo bračne parove da i dalje svoje povjerenje i pouzdanje predaju Bogu, da budu prenositelji i živi svjedoci Božje prisutnosti među ljudima. Nadovezao

se i na misna čitanja te rekao da je istina ono što govori prorok Izaija, da Bog zaista pomaže u svakoj situaciji, a to osobito mogu posvjedočiti bračni parovi u raznim životnim situacijama.

Nakon misnoga slavlja župnik je zahvalio na odazivu bračnim parovima te im podijelio plakete kao uspomenu na ovo zajedništvo. Uslijedilo je i zajedničko fotografiranje. Poslije svete mise bračni parovi, obitelj, prijatelji i župljani okupili su se na čašćenju i razgovoru u dvorani župe.

Bračnim parovima čestitamo i želimo im obilje Božjeg blagoslova te ih uključujemo u svoje molitve. /**M. V.**/

Malo Gerardovo i blagoslov školske djece u Đurđinu

U nedjelju najbližu 16. rujnu, odnosno 15. rujna, kada je rođen sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, proslavljeno je Malo Gerardovo o 148. godišnjici njegovog rođenja.

Tom prigodom zazvali smo po zagovoru oca Gerarda pomoć Duha Svetoga za novu školsku godinu. Na sv. misi se okupio lijep broj školske djece u pratnji njihovih roditelja.

Župnik je u svojoj propovijedi istaknuo koliko je važno poznavati oca Gerarda i utjecati se njegovu zagovoru jer je on potekao iz našega mjesta. Također je, uz pomoć misli oca Gerarda, potaknuo roditelje na važnost kršćanskoga odgoja i molitve u obitelji. Otac Gerard je jednom prigodom rekao kako je važno da očevi obitelji svojoj djeci u baštinu predaju vjeru. Djeci je župnik poručio da i njih otac Gerard potiče da se u svojim potrebama obraćaju malom Isusu čiji kip imamo u crkvi.

Nakon sv. mise djeca su oca Gerarda pozdravila pjesmom „Čuvar duša“, koja je skladana njemu u čast.

Uslijedila je molitva za početak školske godine, zagonovna molitva oca Gerarda i blagoslov djece koja su na sv. misu došla sa školskim torbama. Bilo je nemoguće u ovoj prigodi ne sjetiti se i vjeroučiteljice Verice Dulić, te smo se pomolili i za pokoj njezine duše.

Nažalost, zbog lošeg vremena nismo mogli hodočastiti na mjesto rodnog salaša oca Gerarda i kod križa moliti krunicu kako je planirano. /**Daniel Katačić**/

18.-30. GODINA

STUDENTI I MLADI RADNICI

DUHOVNA OBNOVA

11.-13.10.2024.

Voditelji: **s. Silvana Fužinato**, članica
družbe sestara Presvetog Srca Isusova
i **vlč. Dušan Balažević**

📍 **ŠARENGRAD (HR)**
FRANJEVAČKA KUĆA ZA DUHOVNE VEŽBE

CIJENA: 1500 DIN
(U CIJENI UKLJUČEN PRIJEVOZ I
TROŠKOVI SMJEŠTAJA I HRANE)

Prijave: do 1.10. na mail yministry.subotica@gmail.com
Poslati ime i prezime, župa iz koje dolazite, datum
rođenja, broj mobilnog. Uplate kod franjevača u
Subotici poslije svetih misa u sakristiji. Prijava nije
primljena sve dok se ne izvrši uplata. Informacije: vlč.
Dušan Balažević 0642390311

Imenovanja i razrješenja u Subotičkoj biskupiji u rujnu

Subotički biskup Franjo Fazekas naredio je **personalne izmjene služba pojedinih svećenika, koje stupaju na snagu u rujnu.**

Mons. Attila Zsellér, uz zadržavanje dosadašnjih služba, razriješen je službe upravitelja Župe Kraljice sv. Krunice u Budisavi, te vikarije sv. Mateja u Kaću i misnog mjesta sv. Mirka u Kovilju.

Vlč. Nebojša Stipić razriješen je službe župnog vikara Župe Imena Marijina u Novom Sadu, te imenovan upraviteljem Župe Kraljice sv. Krunice u Budisavi,

te vikarije sv. Mateja u Kaću i misnog mjesta sv. Mirka u Kovilju.

Vlč. Dušan Balažević razriješen je službe župnog vikara Župe Uzvišenja Svetoga Križa u Srbobranu i Župe sv. Mihaela arkandela u Zmajevu, te imenovan za župnog vikara Župe Imena Marijina i misnog mjesta sv. Roka u Novom Sadu.

Vlč. Dezső Serfőző razriješen je službe župnog vikara Župe Imena Marijina u Novom Sadu, te imenovan za župnog vikara Župe Uzvišenja Sv. Križa u Srbobranu, Župe sv. Mihaela arkandela u Zmajevu, Župe sv. Stjepana Kralja u Krušćiću, Župe Presvetoga Srca Isusova u Crvenki, te za duhovnog pomoćnika Župe sv. Rozalije u Temerinu. /catholic-su.rs/

Proštenje i 100. obljetnica župne crkve Uzvišenja Sv. Križa u Somboru

Župna crkva Uzvišenja Sv. Križa u Somboru, uz prisustvo velikog broja vjernika, proslavila je 14. rujna 100. obljetnicu i župno proštenje. Blagdansku svetu misu predvodio je subotički biskup Franjo Fazekas.

„Posvećena je ova crkva Uzvišenju Sv. Križa. Križ je znak ljubavi i simbol Isusove patnje i smrti koju je podnio za sve nas. Uvijek kada pogledamo na križ, nađemo utjehu i snagu u svim našim bolima i teškoćama”, kazao je biskup Fazekas.

„Crkva je izgrađena prije sto godina za potrebe pobožnosti u korizmu. Šezdesetih godina prošloga stoljeća postojala je ideja da se oduzme Katoličkoj Crkvi, te ju je Biskupija proglasila samostalnom župom i župnom crkvom. Zajednica je relativno mala i 20 posto grada Sombora i salaša pripada ovoj župi. Iako smo mala zajednica, možemo reći da je zajednica živa”, kazao je župnik, **preč. Josip Štefković**.

Prvobitni stil i izgled u kome je sagrađena nekadašnja kalvarijska kapela nije sačuvan. U Somboru je 1764. godine izgrađena barokna kalvarijska kapela, a ujedno i kalvarijske štacije, koja je bila među prvim na ovom području, i to zahvaljujući franjevcima. Ta kapela je bila na Bezdanskom putu. Kako su vremenom oko nje sagrađene kuće, morala je biti srušena 1924. godine. Pored groblja sv. Roka započeta je gradnja nove kalvarijske kapele.

„Ova kapela građena je u stilu modernizma, karakterističnim za početak XX. stoljeća. Imamo sačuvana dva takva sakralna zdanja. To su kapele u Somboru i Lemešu, također kalvarijska kapela. Dijelovi stare barokne kalvarijske kapele, koja je građena 1764. godine, preneseni su u ovu kapelu. Problem je bio s izgradnjom jer je to

bio jedan novi stil, s novima materijalima, građevinskim pothvatima koji baš nisu bili uspješni, te se kapela godinama obnavljala. Kapela je imala tri nivoa. Nivo ukopan u zemlju, gdje su izgrađene kripte, nivo nad zemljom gdje je formiran prostor za kapelu i nivo iznad kapele, koji je bio dostupan stubištem, otvoren, nenatkriven, s postajom križnog puta s tri križa. Stalno je prokišnjavalo, propadalo, i zbog toga se izgradnja produljila. Gornji dio je skinut i postavljen je krov. Zbog toga je izgubljen lijepi izgled kapele, koji se može vidjeti na starim fotografijama”, kazao je o ovoj crkvi **vlč. Gábor Drobina**, somborski kapelan. /„Hrvatska riječ”/

Oproštaj od kapelana u Novom Sadu

Velečasni Nebojša Stipić oprostio se 22. rujna od župljana i svećeničke službe župnog vikara u Župi Imena Marijina u Novom Sadu, a koju je obnašao od 2021. godine.

Od vlč. Nebojše oprostili su se vjernici na svetim misama na mađarskom i hrvatskome jeziku. Oproštaj na misi na hrvatskome jeziku upriličen je uz darove i riječi zahvalnosti koje su uputili: uime Mješovitog zbora „Laudanti” **Anica Poljak**, najstarija članica zbora, uime vjernika **Indira Popadić**, te u ime mladih koji su se okupljali na susretima za mlade **Andrija Blesić**. /Jelena Pinter/

Biskupijski susret ministranata i ministrantica održan u Monoštoru

Susret ministranata i ministrantica Subotičke biskupije hrvatskog govornog područja održan je 21. rujna u Monoštoru, u Župi sv. Petra i Pavla, a domaćin i organizator je bio župnik vlč. Dražen Dulić sa župljanima, te uz pomoć svojih ministranata.

Sudjelovalo je oko 130 ministranata i ministrantica iz raznih mjesta i župa: Monoštora, Bača, Plavne, Sente, Selenče, Đurđina, Žednika, Tavankuta, Male Bosne, po prvi puta Bikova i iz subotičkih župa: Sv. Terezije Avilske (katedrala), Sv. Roka, Sv. Jurja, Uskrsnuća Isusova i Marije Majke Crkve. Nakon okupljanja slijedila je kateheza u kojoj je gvardijan subotičkog Franjevačkog samostana **fra Ivan Miklenić**

predstavio franjevački red i karizmu sv. Franje. Misno slavlje u zajedništvu s brojnim svećenicima, župnicima koji su došli podržati svoje ministrante, predvodio je fra Ivan uz sudjelovanje nekolicine ministranata.

Nakon misnoga slavlja uslijedio je zajednički ručak, a potom sportske igre u kojima su ministranti, pa i ministrantice pokazali svoju spretnost. Natjecali su se u malom i velikom nogometu, u igranju šaha, stolnom tenisu i navlačenju konopca. Neki su nakon ovih igara otišli s medaljama oko vrata i peharima u ruci, a neki samo s ponosom što su sudjelovali na ovogodišnjem susretu. Već sutra, svi oni opet će obući svoja ministrantska ruha i biti prvi pomagači oko Kristova stola – oltara. /catholic-su.rs/

Proslava bračnih jubileja u Župi Marije Majke Crkve u Subotici

Župna zajednica u Župi Marije Majke Crkve u Aleksandrovu (Subotica) 22. rujna s posebnim veseljem obilježila je bračne jubileje župljana na svečanoj misi zahvalnici koju je predslavio župnik **Željko Šipek**.

Ovi bračni parovi, koji su kroz godine ostali ujedinjeni u ljubavi, vjeri i međusobnoj potpori, svjedoče o snazi sakramenta braka. Njihova odanost i zajednički put pravi su primjer kako ljubav može izdržati sve izazove koje život nosi.

Jubileje sakramenta kršćanske ženidbe proslavili su i privole obnovili: **Lozija i Vanja Babičković** (55 godina), **Ivan i Gabrijela Haniček** (50), **Tome i Ljubica Martinović** (45), **Marinko i Danica Mlinko** (40), **Andrija i Ivanka Ivanković** (40), **Marinko i Nada Vuković** (30), **Atila i Beata Sarapka** (15), **Branislav i Andrijana Margetić** (10), **Boris i Nevena Koračak** (10), **Damir i**

Milena Ištvanović (10), **Bojan i Marica Ilovac** (5) i **Marko i Anamarija Kujundžić** (5).

Čestitamo im od srca, uz molitvu da ih Bog i dalje blagoslivlja, te da im daruje mir, sreću i zdravlje u godinama koje dolaze. /Facebook Župe Marija Majka Crkve/

Proštenje subotičke Kalvarije – Žalosna Gospa

Na blagdan Žalosne Gospe, 15. rujna, proslavljeno je proštenje subotičke Kalvarije u župnoj crkvi Uskrsnuća Isusova.

Svetu misu predslavio je u 8 sati **mons. Bela Stantić**, na mađarskome jeziku **vlč. Zsolt Bende**, a u 9:30 na hrvatskome jeziku misno slavlje predslavio je **preč. Domagoj Matošević**, svećenik Đakovačko-osječke biskupije uz koncelebraciju župnika **Vinka Cvijina**, **fra Ivana Miklenića** i **vlč. Ivica Ivankovića Radaka**.

Preč. Mateković je u propovijedi, osvrnuvši se na lik Crne Gospe, poručio vjernicima da je sjeme Božje riječi pavši na plodno tlo Marijina srca urodilo najvećim plodom. Rekavši „da” Bogu, Marija je svima darovala Isusa. „Ona je primjer i poticaj kako bismo i sami postali plodna zemlja u kojoj će sjeme Božje riječi moći rasti, razvijati se i naposljetku donijeti plod”, kazao je propovjednik te objasnio kako razlog izgrađivanja i oslikavanja Gospe u crnoj boji leži u naglašavanju Marijine nutarnje ljepote. „Sveto pismo naglašava da Bog ne gleda očima čovjeka. Čovjek se često zadržava

na onom izvanjskom, površnom i tomu pridaje važnost. No Bog gleda u dubine čovjeka i vidi sve ono što bismo mi sami ponekad rado željeli sakriti. Marijina ljepota krije se upravo u njezinoj dubini, u njezinoj jednostavnosti, malenosti i otvorenosti da bude samo i jedino ‘službenica Gospodnja’, dodao je on.

Na kraju svete mise propovjednik je zahvalio na pozivu i gostoprimstvu te pohvalio veliki broj mladih i djece koji ovu župu čine živom i veselom. /**Emina Kujundžić**/

Proštenje na Hrvatskom Majuru

Na Hrvatskom Majuru, naselju nadomak Subotice za koje ujedno možemo reći i da je jedino s hrvatskim predznakom u Srbiji, 1. rujna proslavljeno je 30. proštenje.

Gotovo četiri stotine nekadašnjih stanovnika ovoga mjesta i njihovi potomci okupili su se na misnom slavlju kod Gabrićeva križa koji je ostao kao trajna uspomena na nekadašnje brojne žitelje ovog mjesta. Misu proštenja u čast Marku Križevčaninu predslavio je **vlč. Josip Kujundžić** u zajedništvu s braćom svećenicima **mons. dr. Andrijom Anišićem** i **vlč. Draganom Muharemom**.

Hrvatski Majur nekada je brojao više od 150 salaša, željezničku postaju, školu, dućan, a danas, uz tek sedam salaša, ponosno još stoji križ i podsjeća na vremena koja pamte samo stariji ljudi. Ovo proštenje, kako prenosi HINA, ujedno je i tradicijski susret bivših žitelja nekada velikog sela koji, kako je rečeno, simboliziraju vitalnost i dugu povijest Hrvata na ovim prostorima.

„Potvrda je ovo da nas ipak ima, da ima ljudi. Premda se većina odselila ne osipamo se, jer na ovo misno slavlje uz nekadašnje stanovnike Hrvatskog Majura dolaze i ostali pripadnici zajednice,

vjernici i štovatelji tradicije ovdašnjih Hrvata katolika”, rekao je župnik susjednog sela Male Bosne Dragan Muharem.

Tradicijsko proštenje redovito podupiru i suorganiziraju Mladež Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) i Udruga „Hrvatski Majur” koji time nastoje sačuvati jedini preostali hrvatski toponim u Srbiji. „Važno nam je da i dalje imamo živu zajednicu koja se na Hrvatskom Majuru godinama spontano okuplja. A mi mladi truditi ćemo se da i narednih godina ova ideja ostane živa”, izjavio je predsjednik Mladeži DSHV-a **Marin Piuković**. /„Hrvatska riječ”/

Proslavljeno proštenje u Bačkom Brestovcu

U Bačkom Brestovcu 12. rujna proslavljena je svetkovina župne crkve posvećene Imenu Marijinu. To je drevna njemačka župa (1818. g.) kojom od 2006. upravljaju braća karmelskog samostana Gospe Karmelske i sv. Stjepana kralja u Somboru.

Svetu misu na hrvatskome jeziku predslavio je o. **Srećko Rimac**, koji je bio i propovjednik, a propovijed na njemačkom jeziku održao je vlč. **Jozef Vogrinc** iz Odžaka. Suslavitelji na svečanoj sv. misi bili su i o. **Stjepan Vidak**, prior karmelskog samostana u Somboru, vlč. **Dominik Ralbovsky** i o. **Zlatko Žuvela**, župnik ove župe.

U svečanom liturgijskom slavlju sudjelovali su, pored manjeg broja vjernika iz samog Brestovca, i vjernici somborskih župa Presvetoga Trojstva i Uzvišenja Svetoga Križa, vjernici zajednice Karmela u Somboru, članovi Karmelskog svjetovnog reda te vjernici njemačkog govornog područja i članovi HUN „St. Gerhard” iz Sombora. Svečano misno slavlje je uzveličala i **Kristina Ralbovsky** svojim sviranjem i pjevanjem, a okupljeni vjernici su joj se priključili pjesmom.

Na kraju liturgije župnik o. Zlatko je zahvalio svoj braći svećenicima i prisutnima na zajedničkom slavlju imendana naše Kraljice i Majke Blažene Djevice Marije.

Svi skupa smo zazvali molitvu sv. Mihaela arkandelu da nas brani u boju i bude nam zaštita od pakosti i zasjeda Đavlovi. O. Srećko nam je na kraju mise uputio svećani blagoslov.

Nakon svete mise, u zajedničkoj organizaciji Župe Imena Marijina i HUN „St. Gerhard”, u župnom dvoru pripremljen je za sve vjernike domjenak na kojem su se svi tjelesno okrijepili i radosna srca i duše krenuli kući ka Somboru. /s. **Marijana od Kraljice Karmela**, pr. **OCDS Sombor**/

Duhovne vježbe za vjeroučitelje održane u Totovom Selu

U Totovom Selu 30. i 31. kolovoza održane su duhovne vježbe za vjeroučitelje Subotičke biskupije, koje je predvodio p. **Marjan Steiner**, isusovac iz Beograda.

Duhovnim vježbama nazočila je i nekolicina vjeroučitelja iz Zrenjaninske biskupije. Vjeroučitelji hrvatskog i mađarskog govornog područja imali su priliku, pored nagovora i promišljanja obilježenim ignacijanskim duhom, imati i svakodnevnu svetu misu, priliku za ispovijed i zajedničku molitvu, te klanjanje živom i uskrsnom Gospodinu. Sudionike je posjetio i subotički biskup **Franjo Fazekas**, koji je razgovarao s vjeroučiteljima o izazovima s kojim se susreću te nakon toga predvodio misno slavlje.

Vjeroučitelji se usavršavaju cijele godine intelektualno na raznim seminarima, bilo akreditiranim ili internim, ali i duhovno

putem duhovnih vježba koje približavaju vjeroučitelja kao čovjeka samome Kristu. Opći dojam sudionika bilo je zajedništvo svih vjeroučitelja oko stola Riječi i euharistije. Zajedništvo nam je veoma važno, kako u Crkvi tako i sa samim Svevišnjim. /**Z. Svirčev**/

Uz Duha Svetoga na početku školske i vjeronaučne godine u Monoštoru

Na svetoj misi 22. rujna župnik Dražen Dulić zazvao je Duha Svetoga na učenike i profesore iz Župe sv. Petra i Pavla u Monoštoru, te blagoslovio učeničke torbe na početku školske i vjeronaučne godine.

Učenici su u svečanoj procesiji ušli u crkvu i kroz čitanje

i pjevanje obogatili misno slavlje. Nakon mise, djeci su podijeljeni skromni darovi u vidu školskog pribora i slatkiša kojima su se veoma obradovali. Neka ih Bog prati tijekom ove školske godine, da svoju vjeru svjedoče i u svojim školama. /Veljko Rajačić/

Blagoslov „zvona” u okviru „Groždebala” u Sonti

USonti je 93. puta zaredom, 15. rujna, održana pučka manifestacija „Groždebala”. To je tradicijska mjesna manifestacija s elementima katoličke duhovnosti, koja je zaživjela 1928. godine.

Od tada do danas je prekidana tri puta. Prvi puta za vrijeme Drugog svjetskog rata, drugi puta 1965. godine zbog izlivanja Dunava, te 1991. ponovno zbog rata. U vrijeme korona krize održana je samo večernja predstava. U nastanku su postojale tri ovakve manifestacije u našem selu, njemačka, mađarska i šokačka. U početku su to bile zahvale za godišnje plodove vezane uz vjerske obrede. Održavale su se najčešće koncem rujna i u listopadu. Svi sudionici bili su iz Sonte, a gosti iz drugih mjesta bili su dobrodošli kao promatrači.

Do ranih šezdesetih godina XX. stoljeća sudionici „Groždebala” su išli na prijedpodnevu „veliku misu”.

Poslije toga više nije slavljen sveta misa, niti su se održavale ikakve aktivnosti u crkvi. **Vlč. Marko Forgić** je 1987. godine organizirao misu zahvalnicu za godišnje plodove, na sam dan „Groždebala”, te pozvao sudionike na blagoslov „zvona”.

„Zvono” je jedna od aktivnosti „Groždebala”. Skelet „zvona” je u početku bio od metala, podijeljen na četiri dijela, zvonastog oblika, a danas je skelet od pruča jer je puno lakši za nošenje. Na „zvonu” se postavlja dvanaest kifli (pereca) i dvanaest grozdova grožđa jednako raspoređenih. Za svako godišnje doba jednako. Nitko nije rekao (ili je netko baš s namjerom osmislio „zvonu”) da je „zvonu” čista simbolika koja se očito nameće. Pokazuju li se ovim zvonom želja i nada za kruhom i „vinom” kroz dvanaest mjeseci? Duhovnost i istinska nada da će biti dovoljno hrane kroz godinu. U sredini „zvona” kao klatno visi kobasica ili salama. Danas se pomalo odstupa od prijašnjeg kićenja. Šteta, jer će zaborav odnijeti i dio lijepog običaja prožetog duhovnošću.

Dana 15. rujna je bilo vrlo loše vrijeme. Sudionici se nisu dali omesti. Stigli su pred crkvu sv. Lovre u svojim lijepim narodnim nošnjama autobusom. Čak je i „matičara”, koji „vjenčava kneginju i kneza” uobičajeno u mjesnoj zajednici, **vlč. Josip Kujundžić** pozvao u župnu dvoranu gdje su bili „vjenčani”. Zbog nevremena nije bilo defilea s konjima i kolima kroz selo, ali „Groždebala” je ipak održan, a navečer s prvotnom izvedbom igrokaza. /**R. Silađev**/

„Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio” (Ivan 15, 12)

Dragi bračni parovi,
Pozivano vas na seminar „Bračni susreti”. To je zajednički radni vikend koji je organiziran i odvija se u skladu sa stavovima Katoličke Crkve, a vode ga tri bračna para i svećenik. Susret započinje u petak, 8. studenog u 19, a završava u nedjelju, 10. studenog oko 17 sati. Mjesto druženja je franjevačka kuća duhovnih vježba „Domus Pacis” u okolici Horgoša. Prijave primaju Marina i Mirko Šokčić na brojeve telefona: 061/5612-690 ili 064/406-4212, najkasnije do 3. studenog 2024. Srdačno vas očekujemo!

Aktivnosti Subotičkog oratorija u rujnu

Animatori Subotičkog oratorija pošli su na zasluženom ljetovanje, imali oratorij u Selenči, slavili osmi rođendan Oratorija i bili na koncertu VIS-a „Ritam vjere”.

LJETOVANJE ANIMATORA U POSTIRI NA BRAČU

Gotovo šezdeset animatora Subotičkog oratorija provelo je osam dana u župnoj kući Župe sv. Ivana Krstitelja u Postiri na Braču. Ovo putovanje nije bilo samo ljetovanje nego i osobno duhovno jačanje i

izgradnja zajedništva. Svaki dan animatori su bili na svetoj misi, molili krunicu i imali neki duhovni ili zabavni program. Tri dana s njima je proveo i salezijanac **don Tihomir Šutalo**, a jedan dan ih je posjetio i salezijanac **don Damir Stojić**. Osim kupanja i duhovnog programa u Postiri, animatori su se popeli i na Vidovu goru, najviši otočni vrh Hrvatske, a jedan dan proveli su u Bolu.

SUBOTNJI ORATORIJ U SELENČI

Nakon nekoliko godina, animatori Subotičkog oratorija ponovno su, na poziv župnika **Siniše Tumbasa Loketića**, održali subotnji oratorij u Župi Presvetoga Trojstva u Selenči. Program su započeli igrama kako bi se što bolje upoznali s domaćinima, a zatim je župnik

održao predavanje o svetosti, te su kroz nekoliko štandova mogli upoznati različite svetce i vidjeti da svetci dolaze u različitim oblicima.

PROSLAVA OSMOG ROĐENDANA ORATORIJA

Subotički oratorij proslavio je u nedjelju, 15. rujna, osmu godišnjicu postojanja svetom misom i igrom „Fortnite” koju su s djecom igrali na ulicama oko Župe sv. Roka. Iako je padala jaka kiša, nije zaustavila animatore i djecu da se tom prilikom zabave. Na kraju su se počastili kolačima i ugasili svijeću za osmi rođendan. Posebno im je bilo drago istaknuti da već drugu godinu zaredom mogu nekog ispratiti na putu za svećeništvo, te da je Oratorij mjesto gdje se duhovna zvanja njeguju i potiču. Ove godine u Đakovo su ispratili **Filipa Svirčeva**, dugogodišnjeg animatora.

15 GODINA POSTOJANJA VIS-A „RITAM VJERE”

Vokalno-instrumentalni sastav „Ritam vjere” iz Subotice proslavio je 22. rujna 15. godišnjicu postojanja. VIS je nastao ujesen 2009. godine, kada je skupinu mladih pjevača i svirača okupila **Elizabeta Nađ Kanas**. Tijekom petnaest godina neki članovi su otišli, neki mlađi članovi došli, no VIS i dalje broji nekoliko originalnih članova. Za sve te godine milosti, animatori su zahvalili svetom misom, a zatim su u dvorištu Župe sv. Roka održali koncert, gdje su nastupili sa šesnaest pjesama. /**Vedrana Cvijin**/

Fra Mladen Vukšić imenovan kotorskim biskupom

Ppapa Franjo imenovao je u četvrtak, 12. rujna, novim kotorskim biskupom fra Mladena Vukšića, OFM, dosadašnjeg župnika Župe Bezgrešnog začeća BDM u Posušju u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji i definitora Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM, priopćila je Apostolska nuncijatura u Bosni i Hercegovini.

Fra Mladen Vukšić rođen je 28. prosinca 1965. u Ljubuškom. U novicijat na Humcu ulazi 1984. godine, a nakon godinu dana položio je prve zavjete. Od kolovoza 1985. do sredine rujna 1986. odslužio je vojni rok u Skoplju i Kumanovu (danas Sjeverna Makedonija). Od 1986. do 1989. studirao je teologiju u Makarskoj (Hrvatska). Od 1989. do 1992. studirao je u Bologni (Italija). Svečane zavjete položio je 16. rujna 1990. na Kočerinu. Za đakona je zaređen 29. lipnja 1991. u Mostaru. Za svećenika je zaređen 26. srpnja 1992. u Čitluku. Godine 1994. počeo je studij Pastoralne mladosti i katehetike na Papinskom sveučilištu Salesiani, gdje je magistrirao 1997. godine. Od 1997. do 2000. bio je odgojitelj bogoslova u Zagrebu. Od 2000. do 2003. bio je gvardijan i župnik Župe svetog Vlaha u Slanom. Od 2003. do 2010. bio je župnik Župe svetog Franje u Posuškom Gracu. Od 2010. do 2013. bio je župnik Župe sv. Petra i Pavla na Kočerinu. Od 2013. do 2024. bio je župnik Župe Bezgrešnog začeća BDM u Posušju. Nakon premještanja dotadašnjeg kotorskog biskupa Ivana Štironje u Porečku i Pulsu biskupiju i njegova preuzimanja 18. ožujka 2023. u kanonski posjed toga sjedišta, papa Franjo imenovao je apostolskim upraviteljem upražnjene stolice Kotorske biskupije barskog nadbiskupa Rroka Gjonlleshaja. /IKA/

Papa Franjo završio 45. apostolsko putovanje posjetom Aziji i Oceaniji

Ppapa Franjo je od 2. do 13. rujna pohodio Indoneziju, Papuu Novu Gvineju, Istočni Timor i Singapur. Tijekom 45. apostolskog putovanja održao je šesnaest govora na talijanskom i španjolskom jeziku o raznim temama kao što su mir i stvaranje. Potpisao je zajedničku deklaraciju s velikim imamom Jakarte s kojim će posjetiti „Tunel prijateljstva“.

Bilo je to najdulje putovanje tijekom pontifikata pape Franje s četiri različite vremenske zone i 32.814 kilometara koje je prešao zrakoplovom. Posjet pape Franje Indoneziji započeo je u znaku siročadi, starijih osoba, siromašnih i izbjeglica, utjelovljenja kulture odbacivanja koju oduvijek osuđuje. U Papui Novoj Gvineji pohodio je Caritasovu strukovnu srednju školu gdje je susreo djecu i odrasle s invaliditetom, kao i one koji primaju pomoć od organizacije „Street Ministry“ koja skrbi o djeci koja su na ulicama. Sveti Otac mladima se obratio mimo pripremljenoga govora te poručio kako u Papui govore više od 800 jezika, ali dijele zajednički jezik – jezik ljubavi, blizine i služenja. Sveti Otac stigao je 9. rujna u Istočni Timor, treću

zemlju koju je posjetio u sklopu 45. apostolskog putovanja. Za razliku od Europe, 65 % stanovništva Istočnoga Timora mlađe je od 30 godina. Papa se stoga osvrnuo na društvena zla koja su veliki problem za taj segment stanovništva, kao što je alkohol: „Pružite mladim ljudima ideale kako biste ih izvukli iz tih zamki! Također i fenomen uključivanja u određene bande koje, poznajući borilačke vještine, umjesto da ih iskoriste u službi bespomoćnih, iskorištavaju ih kako bi pokazale prolaznu i štetnu snagu nasilja. Nasilje je uvijek problem u selima. I nemojmo zaboraviti brojnu djecu i adolescente čije je dostojanstvo povrijeđeno: svi smo pozvani djelovati odgovorno kako bismo spriječili to društveno zlo i zajamčili mirno odrastanje naše djece“.

Papa Franjo stigao je u Singapur 11. rujna, posljednje odredište 45. apostolskog putovanja, najduljega u njegovu pontifikatu. Papa je 12. rujna služio misu na Nacionalnom stadionu u Singapuru, gdje je sudjelovalo oko 50 tisuća ljudi. „Najljepša građevina, najdragocijenije blago, najisplativija investicija u Božjim očima jesmo mi: ljubljena djeca istoga Oca, pozvana širiti ljubav“, istaknuo je papa Franjo na misi. Papa nije želio napustiti Singapur dok ne pozdravi i zagrlj bolesne i starije osobe kojima je zajamčio svoju molitvu, svoju blizinu i oprostjenje grijeha. Također ih je zamolio da mole za Crkvu i za cijelo čovječanstvo. Okupljeni u katoličkoj školi u Singapuru, 600-tinjak je mladih iz 50 različitih škola, međureligijskih i religijskih organizacija sudjelovalo na susretu sa Svetim Ocem. Papa je u svom govoru također pohvalio mlade i njihov međureligijski dijalog te je istaknuo kako su „sve religije put do Boga“ te je naglasio „Svi smo mi djeca Božja“. Nakon 12 dana provedenih u četiri zemlje Oceanije i Azije, papa Franjo se vratio za Rim. /IKA/

Austrijski Caritas pokrenuo program pomoći žrtvama poplava

Austrijski Caritas pokrenuo je program pomoći pogođenima teškim poplavama u toj zemlji, gdje se stanje i dalje pogoršava, izjavila je 15. rujna glavna tajnica austrijskog Caritasa Anna Parr.

Stanje je posebno dramatično u Donjoj Austriji. Ravnatelj Caritasa u biskupiji St. Pölten, Hannes Ziselsberger, upozorio je da su okolnosti ondje vrlo zabrinjavajuće. „Nalazimo se u kontaktu s kriznim stožerima, sa župama u pogođenim područjima i s našim ustanovama. Nalazimo se u višestruko zahtjevnoj situaciji. Ponajprije jer nam se već obraćaju prve žrtve s molbama za pomoć. Zatim jer istodobno moramo sve poduzeti kako bismo održali razinu pomoći u najrazličitijim područjima“, pojašnio je. Na području Bečke nadbiskupije ravnatelj Caritasa Klaus Schwertner spomenuo je da je evakuacija pokrenuta i u samom gradu Beču. „Računamo s rastućom potrebom za pomoći u hitnim slučajevima. Već u petak proširili smo pomoć za beskućnike i pripremamo skladišta za materijalnu pomoć za slijedeću fazu“, rekao je Schwertner. Već na prve vijesti o poplavama Caritasu su se javile stotine ljudi koji žele pomoći, priopćio je austrijski Caritas. /IKA/

Beogradska nadbiskupija proslavila 100. obljetnicu osnutka

Svečanim misnim slavljem 17. rujna, koje je predslavio državni tajnik Svete Stolicе kardinal Pietro Parolin, u zajedništvu s beogradskim nadbiskupom i metropolitom Ladislavom Nemetom, apostolskim nuncijem u Srbiji Santom Gangemiem, te dvadesetak biskupa i više od trideset svećenika, Beogradska nadbiskupija je u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije u Beogradu proslavila 100 godina postojanja.

Nadbiskup Nemet na početku misnoga slavlja poželio je dobrodošlicu i ujedno uputio zahvalu svim visokim dužnosnicima, a na poseban način i samom predsjedatelju, kardinalu Parolinu, te zahvalio i državnim vlastima koje su financijski pomogle da se provedu različiti programi vezani uz proslavu ovoga jubileja.

„Vaša Eminencijo, s velikom radošću Vas pozdravljamo u katedrali u Beogradu, duhovnom centru Beogradske nadbiskupije. Kršćani su prisutni u ovim krajevima još od rimskog doba, od II. stoljeća poslije Krista postojale su različite crkvene strukture, ali je tek 1914. godine Konkordatом potpisanim između Svete Stolicе i Kraljevine Srbije stvorena ova nadbiskupija. Događaji iz Prvog svjetskog rata nisu dopustili da se provedu odluke Konkordata pa je tek 1924. godine imenovan prvi nadbiskup u osobi mons. Rafaela Rodića. Od tog trenutka, ova crkva pokušava provesti u praksu otkupiteljsku misao Gospodina našega Isusa Krista, sukladno tradiciji i potrebama lokalnoga društva. Kao metropolitanska crkva, Beogradska nadbiskupija je nastojala, nastoji i nastojat će još više ojačati profil Katoličke Crkve u Srbiji svojom velikom raznolikošću jezika, kultura i liturgijskih obreda”, rekao je nadbiskup.

„Govoreći o Crkvi, moramo izbjegavati upadanje u zamke sociologije i statistike. Za Gospodina kriterij nije statističke prirode, niti uzima u obzir vanjske ili laičke procjene. Crkva također nije apstraktna i virtualna stvarnost kojoj nedostaje konkretnost i koju svatko može tumačiti kako hoće, ona je Tijelo Kristovo”, naglasio je predsjedatelj osvrnuvši se i na prvo čitanje uzeto iz Poslanice apostola Pavla Korinćanima. „Kome dugujemo doktrinu o Crkvi kao Tijelu Kristovom, on uspostavlja dubok odnos između euharistijskog Tijela i crkvenog Tijela. Općeći s prvim, Gospodnji učenici se pretvaraju u crkveno Tijelo i postaju jedno Tijelo koje nadilazi sve kulture, društvene i biološke razlike. Ovo jedinstvo vjernika u Kristu nije nešto duhovno što se ne bi moglo i iskusiti. U svijetu židovske koncepcije tijela, Pavlov izraz podrazumijeva i njegovu konkretnu vidljivost. Slika tijela omogućuje apostolu da razmatra koliko je različitost neophodna u Crkvi. Razlike

su fundamentalne za tijelo, kako bi ono moglo biti djelotvorno i funkcionalno. Svi smo pozvani surađivati po sili dara Duha kojega smo primili u krštenju, ne smatrajući sebe superiornim u odnosu na druge već sastavnim dijelom jednoga tijela”, kazao je kardinal Parolin.

„Vaša nadbiskupija, zajedno s ostalim biskupijama u Srbiji, preko Caritasa Srbije i biskupskih caritasa svjedočila je da ima srca i ruke milosti u raznim teškim prilikama, kao što su rat, poplave ili migracijska kriza. Činjenica da je broj vjernika značajno opao ne bi trebala biti opravdanje za umanjivanje naše posvećenosti, već je poziv za još bližu suradnju, koristeći svoje talente i moleći se Gospodu koji je dobar i nikada ne napušta svoje stado”, kazao je kardinal Parolin.

Misno slavlje svojim glasovima uzveličao je zbor „Ars vocalis”, a izravno ga je prenosila RTS.

Euharistijskom slavlju nazočili su državni dužnosnici s predsjednikom Republike Srbije **Aleksandrom Vučićem** na čelu, koji je ujedno i glavni pokrovitelj proslave, zatim predsjednik Vlade Republike Srbije **Miloš Vučević**, ministri, patrijarh srpski **Porfirije**, mnogobrojni veleposlanici, vojno-diplomatski predstavnici te predstavnici različitih konfesija. /**Prema: kc.org.rs/**

Srijemski Karlovci: proslava 325. obljetnice Karlovačkog mira

Proslava obljetnice potpisivanja Karlovačkog mira održana je 18. rujna u kapeli Gospe od Mira u Srijemskim Karlovcima.

Srijemski biskup **Fabijan Svalina**, u ime organizatora – Srijemske biskupije, kazao je na početku proslave da Bog, u kojem je punina mira, iz ljubavi prema čovjeku izliva mir ondje gdje ljudi žive pravednost. „Božji narod kroz svoju dugu povijest spasenja znao je ići drugim putovima koji su nerijetko kulminirali dramatičnim zbivanjima. Tek tada, dok je prolazio kroz opasnosti za svoj opstanak, ponovno je otkrivao vrijednost mira”, rekao je. Dodao je da su vrijednost mira shvatili 1699. godine potpisnici Karlovačkog mira. „Iako je i ovdje mir bio tek rezultat povijesnih silnica, činjenica da kroz sljedećih gotovo dva stoljeća neće biti velikih ratova govori o tome koliko su ljudi željeli mir. A mir jest iskonska čežnja ljudskog srca.” Svalina se obratio i uzvanicima, te u ime Srijemske biskupije najavio početak osnivanja Centra za kulturu mira i zaključio govor iskazivanjem dobrodošlice okupljenima. Uslijedili su govori državnih, diplomatskih i vjerskih predstavnika te meditacija o biblijskom tekstu.

Obraćajući se na kraju, državni tajnik Svete Stolice kardinal **Pietro Parolin** istaknuo je da su svi okupljeni na događaju pozvani biti suradnici mira jer „rat nikada nije prikladan način za rješavanje problema među nacijama”. „Drugi vatikanski sabor s pravom je naglasio da je mir plod pravde. Naglašavajući dostojanstvo svake osobe, vjernici moraju nastojati spriječiti

da *drugog* vidimo kao *sličnog* sebi. To pak vodi k miru i razvoju”, objasnio je.

Oslanjajući se na riječi pape Franje, kardinal Parolin je istaknuo da je „mir plod istinskog bratstva”, a bratstvo temelj trajnoga mira. „Autentično ljudsko bratstvo nadilazi sve podjele i granice društava koja sebe smatraju samodovoljnim”, kazao je, te dodao da se osjećaj bratstva temelji na priznavanju dostojanstva ljudske osobe. Mons. Parolin okupljenima je napomenuo da je njihova odgovornost brinuti se da bratstvo ujedinjuje. „Ljudi vjere pozvani su biti mirotvorci, a ne huškači. Autentična religija nadahnjuje ljubav, a ne mržnju”, istaknuo je. „Mir je plod molitve”, kazao je mons. Parolin. „Molitva otvara srce ne samo za intimni odnos s Bogom već i za autentični susret s drugima”, napomenuo je, dodavši da molitva potiče hrabrost i daje čovjeku snagu da postane „pravi prijatelj mira”.

„Imamo zajednički poziv i zadatak, hrabro širiti i promicati poruku koja danas odjekuje iz ove kapele Naše Gospe od Mira – rat nije rješenje i nikada ne donosi dobro. Mir, s druge strane, pravi je i jedini put koji treba slijediti”, poručio je okupljenima te dodao da, iz kršćanske perspektive, rad na postizanju i održavanju mira nije opcija već dužnost.

Uslijedila je zajednička molitva za mir te čitanje teksta poruke i vapaja za mir u Europi i svijetu. Na završetku proslave, uzvanici su u dvorištu kapele zasadili stablo masline, koje simbolizira drvo mira.

Kardinal Parolin je istoga dana, prije svečanosti u Srijemskim Karlovcima, predslavio molitvu Crkve – svečanu pjevanu Večernju u svetištu Gospe Tekijske u Petrovaradinu. Liturgijskom molitvenom činu nazočili su, osim klera, i brojni vjernici iz župa Srijemske i okolnih biskupija. /**Prema: ika.hr**/

svaki oblik poticanja nasilja i promovirati pomirenje. Jer, pravi je mir moguć samo opraštanjem”, poručio je. Naglasio je da je mir plod solidarnosti i ljubavi. „Ljubav je ujedinjujuća sila, a solidarnost nam omogućava

Književni salon s Marijom Brzić i Darkom Baštovanovićem

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* organizirali su 29. kolovoza u dvorištu Zavoda drugi po redu Književni salon čiji su gosti ovoga puta bili pjesnici mlađe generacije – Marija Brzić iz Surčina i Darko Baštovanović iz Beočina/Subotice.

Ovom prigodom bilo je riječi o njihovim knjigama-prvijenima – zbirkama pjesama *Zaveslaj u kraj*, odnosno *Cijeli cjelovi tuge*. Oba naslova objavila je NIU *Hrvatska riječ* u okviru instituta tzv. prve knjige, čime se nastoje afirmirati novi autorski glasovi u književnosti ovdašnjih Hrvata.

Osim autora, o navedenim knjigama te suvremenoj poeziji mladih i njihovom položaju u književnom životu govorili su predsjednica Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ* **Klara Dulić Ševčić**, članica Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ* **Mirjana Crnković Horvat** i nekadašnji predsjednik Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ* **Tomislav Žigmanov**. Osim autora, pjesme dvoje autora kazivali su **Veronika Živanović**, **Nikola Gašpar** i **Ivan Benčik**, koji je bio i moderator večeri. U glazbenom dijelu nastupila je mlada kantautorica **Ines Bajić**.

Osam godina Hrvatske čitaonice „Fischer” iz Surčina

U povodu osme godišnjice od otvorenja Hrvatske čitaonice „Fischer”, 1. rujna godine priređen je svečani program u Surčinu. Okupljeni su imali priliku uživati u bogatom programu koji su započeli tamburaši „Fischera”, obilježavajući svoju petu godišnjicu rada.

Prikazan je i godišnjak udruge u elektroničkom izdanju koji je izradila Veronika Živanović. Poseban dio večeri bio je recital Marije Brzić, koja je predstavila

svoju poeziju iz knjige *Zaveslaj u kraj*. U programu su sudjelovali i **Stjepan Volarić**, aforističar udruge, **Ivica Ljevar** koji je pročitao pjesmu „Tamburica”, kao i **Janja Šćulac**, voditeljica zbora koja je izvodila pjesme uz pratnju tamburaša. Također, mogla se pogledati i Etnosoba surčin-skih Hrvata. Tijekom svečanosti domaćini su zahvalili svim donatorima i organizacijama koji su im pružili financijsku potporu. Proslava je zaključena nastupom tamburaškog orkestra „Ladan špricer” i domaćih „Fischerovi” tamburaša.

Izložba fotografija u Starčevu

U galeriji „Boem” u Starčevu 3. rujna otvorena je izložba fotografija pod nazivom „Prizori prošlosti – Hrvati u Boki”. Autorica izložbe je Ksenija Žunac. Na izložbi su prikazane fotografije više obitelji iz Boke i one svjedoče o postojanju Hrvata u tom mjestu. Na fotografijama su prikazani prva pričest, vjenčanja, fotografije iz vojske, tamburaški orkestri, donošenje leda kada nije bilo električne energije.

Na otvaranju izložbe, u ime Udruge banatskih Hrvata prisutne je pozdravio **Dalibor Mergel** koji je ispričao više o samom naseljavanju Hrvata u južni i srednji Banat. Boka se nalazi u Općini Sečanj u Srednjobanatskom okrugu i po njegovim riječima Hrvati su na prostor Banata došli početkom 19. stoljeća iz Turopolja i Pokuplja, što znači da je to zajednica kajkavaca na ovim prostorima. Oni su došli na zamjenske posjede Zagrebačke biskupije. U to vrijeme u njihovom zavičaju došlo je do preustroja Vojne krajine i donesena je uredba kojom su izgubili svoje plemićke privilegije koje su do tada imali i odlučili su se na taj hrabar korak preseljenja u ove krajeve. Sama zajednica je naseljena i u Neuzini, Klariji (danas Radojevo) i u selu Keča koje se nalazi danas u rumunjskom dijelu Banata.

Izložbu su priredili Dom kulture „Starčevo” i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Sastanak hrvatskih udruga kulture

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem organizirao je sastanke hrvatskih udruga kulture u Somboru, Vajskoj i Subotici. Teme susreta bile su vezane uz stanje i izazove u radu udruga kulture, očuvanje nematerijalne kulturne baštine, a predstavljen je i popis značajnih obljetnica u 2025. godini.

Niz sastanaka započeo je u Somboru 4. rujna, nastavljen je 10. rujna u Vajskoj, a 12. rujna susret s udrugama održan je i u Subotici. Planiran je još jedan susret s udrugama s područja Srijema. Jedna od tema bila je nematerijalna kulturna baština te je predstavljen projekt ZKVH-a – Registar nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji, koji je ove godine dopunjen sa sedam novih elemenata te sada sadrži 29 kulturnih dobara. Registar je predstavila etnologinja i koordinatorka za nematerijalnu kulturnu baštinu u ZKVH-u **Senka Davčik** i pri tome pozvala udruge da se priključe prikupljanju materijala i stvaranju što bogatijeg registra nematerijalne baštine.

XI. Likovna kolonija u Šidu

Na XI. Likovnoj koloniji u organizaciji mjesnog HKD-a „Šid“, održanoj od 6. do 8. rujna u prostorijama KPD-a „Đura Kiš“ u Šidu, sudjelovalo je 23 slikara iz Srbije (Subotice, Srijemske Mitrovice, Novog Sada, Šida, Beograda) i Hrvatske (Tovarnika, Iloka, Belišća).

Ovogodišnja likovna kolonija bila je posvećena preminulom Božidaru Stojkoviću, aktivnom članu HKD-a „Šid“, likovnom pedagogu i slikaru koji je na likovnim kolonijama u Šidu bio prisutan od njihova pokretanja. Drugog dana kolonije održana je poetska večer na kojoj su, uz glazbenu pratnju **Stefana Markovića** i **Milice Marković**, svoje pjesme predstavile **Ljiljana Crnić** iz Beograda i **Nataša Kovačević** iz Šida. Na likovnoj koloniji nastalo je više od 30 slika koje će ostati u vlasništvu HKD-a „Šid“.

Sastanak manjinskih zavoda za kulturu

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici bio je 9. rujna domaćin sastanka ravnatelja zavoda za kulturu nacionalnih manjina u AP Vojvodini (Hrvata, Mađara, Slovaka, Rusina i Rumunja).

Cilj sastanka bila je razmjena iskustava u radu, planiranje novih zajedničkih manifestacija, a ujedno i obnova prakse ovakvih susreta koji su posljednje tri godine izostajali zbog pandemije kovida te kadrovskih izmjena na čelu tih ustanova.

Kao zajedničke izazove u radu zavoda konstatirana je važnost osnaživanja udruga putem seminara i radionica, kao i poticanja većeg broja mladih da sudjeluju u kulturnim aktivnostima. Naglašena je i depopulacija manjinskih zajednica, što za posljedicu ima i nestajanje segmenata nematerijalne kulture te uporabe jezika. Najavili su i zajedničke manifestacije – u studenom izložbu narodne nošnje ovih zajednica koja će biti prikazana u više gradova (Senta, Zrenjanin, Subotica, Novi Sad).

Održana 22. „Lira naiva“ u Petrovaradinu

Susret hrvatskih pučkih pjesnika „Lira naiva“, 22. po redu, održan je 15. rujna u Petrovaradinu, okupivši tridesetak autora i autorica iz Vojvodine i Hrvatske. Pjesnici su se družili u Vatrogasnom domu, uz kazivanje vlastitih pjesama i razmjenu literarnih iskustva.

Predstavljena je i nova knjiga izabranih stihova koja ove godine nosi naslov *Glas susreta* (izbor i pogovor Klara Dulić Ševčić, uredila **Katarina Čeliković**). U zbirci su sabrani stihovi 52 autora.

Jedan od ciljeva ovih susreta je i očuvanje jezika i govora, ali i kulturnog i vjerskog identiteta vojvođanskih Hrvata. Gost pjesnik bio je **Zvonimir Nemet** iz Dugog Sela (Hrvatska), podrijetlom iz Srijema (Indije).

Prije pjesničkog susreta, sudionici su posjetili Spomen dom bana Josipa Jelačića i crkvu sv. Jurja. Organizatori „Lire naive“ su Hrvatska čitaonica i Katoličko društvo „Ivan Antunović“ iz Subotice. Domaćin susreta bilo je mjesno HKPD „Jelačić“.

Početak nove školske godine

Početak rujna u svim školama započela je nova školska godina, pa tako i u „Paulinumu”. Kao i uvijek, kod nas to biva nešto drukčije nego u drugim školama. U sjemenišnoj kapeli je u ponedjeljak, 2. rujna, proslavljena misa zaziva Duha Svetoga koju je predslavio subotički biskup Franjo Fazekas, uz koncelebraciju rektora sjemeništa vlč. Lászla Tojzána i duhovnika mons. Marka Forgića.

Biskup Franjo je poželio svim učenicima, a osobito prvašima, sretan početak nove školske godine i uspjeh u daljnjem školovanju. Nakon svete mise učenicima su predstavljani profesori, a razrednici su održali prvi razredni sat. Našim prvašima želimo puno sreće u radu i učenju! /**Nikola Vukić**/

Proštenje u Doroslovu

Rođenje Blažene Djevice Marije – Malu Gospu proslavili smo u nedjelju, 8. rujna. Na ovaj dan, kao i uvijek, proslavljeno je i proštenje u Doroslovu. Mi, ministranti, okupili smo se u subotu, 7. rujna poslijepodne. U asistenciji su bila i trojica naših bivših učenika – sada bogoslova – Ábel Gubena, Ádám Huszár i Antonij Kontra. Kada smo se svi okupili, vlč. Ákos Horváth, ceremonijar, ukratko nas je uputio što će se sve događati i podijelio liturgijske službe. Ubrzo je uslijedila svečana Večernja koju je predslavio p. Ervin Gellért Kovács, OPraem., a svega 15 minuta nakon večernje ministrirali smo na svetoj misi koju je predslavio mons. Tamás Tóth, tajnik Mađarske biskupske konferencije. Na kraju svete mise uslijedila je procesija, te molitva krunice. Nakon što smo nakratko odahnuli i večerali, posluživali smo i na euharistijskom klanjanju, a kasnije smo sudjelovali i u svečanoj molitvi matutina s vlč. Ákosem.

Nedjelju, kada je bilo glavno slavlje, započeli smo svečanom molitvom Jutarnje, koju je predmolio preč.

Gáspár Józsa, kancelar Subotičke biskupije. Dvije glavne svete mise predslavio je biskup Franjo Fazekas. Mise su završene procesijom s presvetim oltarskim sakramentom.

Ova dva dana bila su nam iznimno naporna – nekada nismo skidali ministrantsko ruho i po tri ili četiri sata – ali bismo se svi složili da je ovo bilo prelijepo iskustvo. /**Nikola Vukić**/

Izaslanstvo „Renovabisa” posjetilo Caritas Srbije: Fokus na osnaživanju mladih iz ruralnih sredina

Caritas Srbije ugostio je u srijedu, 14. kolovoza, visoko izaslanstvo „Renovabisa”, humanitarne organizacije koju je osnovala Njemačka biskupska konferencija s ciljem pružanja potpore ljudima u Istočnoj i Jugoistočnoj Europi.

Izaslanstvo su činili nadbiskup Berlina, dr. Heiner Koch, odgovoran za „Renovabis” unutar Njemačke biskupske konferencije, profesor dr. Thomas Schwartz, direktor „Renovabisa”, kao i Christiana Hägele, referentica za Srbiju.

Tijekom posjeta izaslanstvu je predstavljen cjeloviti pregled rada Caritasa Srbije, s posebnim naglaskom na projekt „YourJob”, program koji financira „Renovabis”. Zahvaljujući financijskoj potpori ove organizacije, veliki broj mladih ljudi iz ruralnih krajeva u okolini Aleksinca, Zrenjanina, Šida, Rume i Iriga uspio je unaprijediti svoje vještine, steći dragocjeno radno iskustvo, a u mnogim slučajevima i osigurati stalno zaposlenje. Gostima su predstavljeni rezultati projekta, a imali su priliku i upoznati se s mladim korisnicima iz okoline Zrenjanina, koji su se zahvaljujući projektu uspjeli zaposliti.

Projekt „YourJob” pruža širok spektar usluga usmjerenih na osnaživanje mladih, uključujući karijerno vođenje i savjetovanje, razvoj poslovnih i „mekih” vještina, besplatne stručne tečajeve (VET) i plaćene stručne prakse kod poslodavaca. U prvoj fazi projekta

„Renovabis” je pružio financijsku potporu razvoju poduzetništva.

Projekt je posebno fokusiran na mlade iz ranjivih i teže zaposlivih kategorija, kao što su osobe s invaliditetom, mladi koji izlaze iz sustava socijalne skrbi, žrtve nasilja među mladima, kao i pripadnici nacionalnih manjina. Pružajući im ne samo mogućnost za zaposlenje, već i priliku da izgrade sigurniju i stabilniju budućnost, „YourJob” ostavlja dubok trag.

Posjet visokog izaslanstva „Renovabisa” dodatno naglašava značaj ovakvih inicijativa u unaprjeđenju života mladih u Srbiji, osobito onih iz marginaliziranih skupina. Caritas Srbije nastavlja s ponosom provoditi svoje aktivnosti, oslonjen na potporu svojih partnera, postavljajući temelje za pravedniju i bolju budućnost.

Caritas Srbije značajan partner na projektu „Zajedno i sigurno kroz djetinjstvo”

Na Kriminalističko-policijskom sveučilištu (KPS) u Beogradu potpisan je Protokol o nastavku realizacije projekta „Zajedno i sigurno kroz djetinjstvo”. Ovom prilikom održana je i svečana manifestacija kojoj je nazočio i veliki broj djece koja su imala priliku, družeći se s policajcima, naučiti mnogo toga u svezi sa svojom sigurnošću. Manifestaciji su nazočili i predstavnici svih partnera na projektu, a izaslanstvo Caritasa Srbije predvodio je predsjednik ove organizacije, beogradski nadbiskup mons. Ladislav Német. Svi partneri su istaknuli značaj ovog projekta i zadovoljstvo postignutim rezultatima tijekom prve faze njegove realizacije.

Cilj projekta jest podizanje razine svijesti kod učenika osnovnih škola o posljedicama vršnjačkog nasilja u stvarnom i virtualnom okruženju, prepoznavanje različitih vidova nasilja i diskriminacije, usvajanje strategija za pomoć drugima u nevolji i vještina nenasilnog

rješavanja konflikata, razvijanje suosjećanja i informiranje o načinima pomoći, podrške i zaštite, kao i usvajanje znanja i vještina o sigurnom sudjelovanju u prometu i ponašanju u izvanrednim situacijama. Osim navedenog, realizacija projekta pridonosi i jačanju uloge timova za zaštitu učenika od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u školi.

Uloga Caritasa Srbije na ovom iznimno značajnom projektu bila je kreirati i osigurati edukativne materijale za djecu o pravilnom postupanju u slučaju poplava, požara i zemljotresa, kao i ulogu policajaca i vatrogasaca spasilaca, a sve u cilju očuvanja njihove sigurnosti. Poseban naglasak jest na izradi materijala na jezicima manjina, prvenstveno na mađarskom jeziku.

Projekt realiziraju MUP, Ministarstvo prosvjete, Agencija za sigurnost u prometu, povjerenik za ravnopravnost, Misija OEBS-a u Srbiji, Međunarodni spasilački odbor, zbor „Čarolija”, Nacionalna platforma za prevenciju nasilja nad djecom „Čuvam te” i Caritas Srbije. Caritas Srbije je počašćen što je prepoznat kao pouzdan partner i važna karika u izgradnji sigurnijeg i boljeg društva.

Razgovor s urednicama portala „Žena vrsna”, Katarinom Matijacom i Leom Čorić

Samo jedna žena uistinu je vrsna i nju se trudimo nasljedovati – Gospu

Urednice portala „Žena vrsna”

Katarina Matijaca (43) – supruga i majka osmero djece, glavna urednica i osnivačica portala „Žena vrsna”, vlasnica *branda* „Linea sacra”

Ljiljana Ćosić (47) – supruga i majka petero djece, ekonomistica koja je odabrala biti s djetecom kod kuće

Emanuela Matijaca (21) – studentica teologije

Tereza Mihaljević (35) – supruga i majka petero djece, psihologinja koja je odabrala biti s djetecom kod kuće

Lea Čorić (30) – supruga i majka jednog dječaka, psihologinja i FEMM edukatorica po struci

Valnea Prodan (32) – školska tajnica

Livija Rogulj (41) – supruga i majka šestero djece, vlasnica obiteljskog obrta „Baby Genius”

Katarina Vudjan (45) – supruga i majka

četiri dječaka, po struci radna terapeutkinja posvećena vlastitoj dječici kod kuće

Nadahnute citatom iz Sirahove knjige, skupina djevojaka i žena započinje s prvim hrvatskim portalom za žene – „Žena vrsna”. Središnji smjer portala jest majčinsko-obiteljska tematika. Usto, članci na portalu se bave i temama iz duhovnog života, kulinarstva i uređenja doma, kao i osobnim svjedočanstvima žena koje su prošle ugodne i neugodne situacije u obiteljskom životu. Glavna urednica je Katarina Matijaca, a u uredništvu su i: Ljiljana Ćosić, Emanuela Matijaca, Tereza Mihaljević, Lea Čorić, Valnea Prodan, Livija Rogulj, Katarina Vudjan. Ukratko, možemo reći kako portal govori o većini tema iz obiteljske svakodnevnice. Za potrebe ovog intervjua razgovarali smo s Katarinom Matijacom i Leom Čorić.

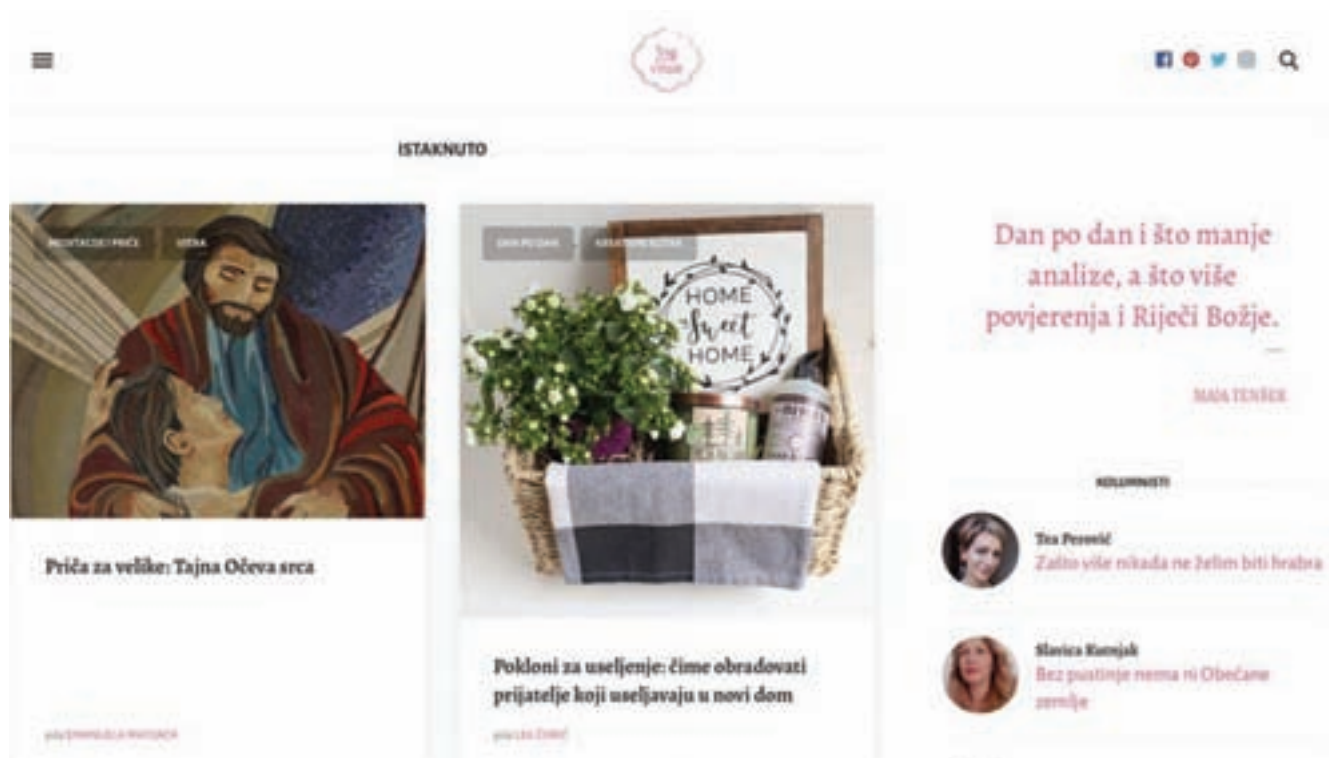

Katarina Matijaca

Lea Čorić

Zvonik: Kako je zapravo nastao portal „Žena vrsna“?

Katarina Matijaca: Portal je nastao kao odgovor na potrebe žena koje su se okupljale u katoličkoj Facebook-grupi. Vidjele smo da je potrebno da žene imaju mjesto gdje se mogu educirati o svemu što je važno za žene i njihovo poslanje supruge, majke i onih koje stvaraju dom. U tom smjeru su išle i rubrike na našem portalu, da pokrivaju sva važna područja za ženu. Svih tih područja ima na raznim mjestima, međutim, vidjele smo da žene imaju potrebu imati sigurno mjesto na kojemu znaju da će informacije koje dobiju biti u skladu s vjerom. Sve rubrike koje portal nudi su isprepletene vjerom i u skladu su s njom. Portal je nastao okupljanjem skupine urednica i još daleko veće skupine suradnika, pa na portalu osim nas osam urednica sada djeluje još nekoliko desetaka suradnika – lektorica koje su nam neizostavna svakodnevna pomoć, naših kolumnista, stručnih suradnika, autora tekstova, prevoditelja...

Zvonik: Same ste autorice tekstova, a ujedno obiteljske i poslovne žene. Koliko vaša životna iskustva utječu na pisanje tekstova?

Lea Čorić: Nedavno sam razmišljala baš o tome, o utjecaju naših životnih iskustava na rad na portalu. Kada smo tek započele ovu priču, bila sam djevojka s čežnjom za brakom i obitelji u srcu. Dijelila sam s drugim djevojkama misli o svemu što sam proživljavala,

a vjerujem i one – o čednosti, nestrpljivom čekanju, (ne) realnim kriterijima za budućeg muža, o važnosti osobnog razvoja i pripreve za brak... S obzirom na to da smo na Malu Gospu proslavile 8. rođendan portala, puno se toga promijenilo. Sada sam udana žena i majka. Moji

Smatramo da je naš portal jedinstven ne samo na hrvatskom web prostoru nego i daleko šire, možda i na svjetskoj razini, baš zato što obuhvaća sve teme koje su ženi važne – od njezina odnosa s Bogom, njezina osobnog razvoja, odnosa s prijateljima i obitelji, majčinstva, njegovanja i stvaranja doma, posla – svih segmenata kojima se žena bavi. Sve su te teme kod nas obrađene u svjetlu vjere i čitav portal je povezan tom niti vjere. Smatramo da kod nas žene mogu pronaći odgovore koje neće pronaći nigdje drugdje. /Katarina Matijaca/

tekstovi i dalje su, vjerujem, zanimljivi djevojkama, ali više kao pogled u budućnost. Sada pišem o svemu što proživljava jedna mlada žena i majka. Ovo je jedan vrlo očit primjer kako naša životna iskustva imaju utjecaja na pisanje tekstova, ali ima ih naravno i suptilnijih. Sve se mi trudimo rasti u *mudrosti i milosti* (usp. Lk 2, 40), pa tako i naši tekstovi vremenom poprimaju drukčiju perspektivu.

Zvonik: Portal danas ima 33 000 pratitelja na Facebooku i osam godina postojanja, a nijednoj od vas portal nije jedino čime se bavi. Što ga održava aktivnim?

Katarina Matijaca: Prije svega, vjerujem da ono što čini da portal i dalje postoji i bude aktivan jest odluka nas urednica i svih ostalih suradnika da prije svega budemo

vjerni vlastitom poslanju, tako da je za nas jedan od glavnih principa u radu na portalu – obitelj na prvom mjestu. Uzimajući to u obzir, činilo bi se da je zapravo još i teže pronaći slobodno vrijeme jer sve mi imamo djecu, dodatne poslove, obveze, i zaista jako malo do ništa slobodnog vremena. Međutim, držimo se one koju je Krist rekao: *Tražite najprije Kraljevstvo Božje i ostalo će vam se nadodati*, kao i činjenice da je Bog gospodar vremena.

Osvjedočile smo se puno puta da ne vodimo mi portal, nego da je to Duh Sveti. Još od početka ponavljam –

Samo jedna žena uistinu je vrsna i nju se sve mi trudimo nasljedovati – Gospa. Rad na portalu, istina, daje određenu dozu odgovornosti. Ne mogu svjedočiti na portalu o čednom odijevanju, a onda kasnije ne paziti na to kako se odijevam. U tom smislu mi često ovaj rad bude ohrabrenje da ustrajem. Ali nijedna od nas nije savršen primjer, sve smo sklone grijehu. Voljele bismo da čitatelji ne gledaju u nas nego u Krista i Gospu kao savršene primjere ljudskog življenja. /Lea Čorić/

dokle Bog bude htio, portal će trajati. Često puta imamo iskustvo da kada mi ne možemo nešto napraviti, kada nismo stigle pripremiti prilog ili tekst koji smo planirale, iznenadno nam pristigne neki novi tekst ili se riješi prijevod ili lektura na koje nismo još računale, dobijemo neko uistinu značajno svjedočanstvo i slično. Duh Sveti uređuje na svoj način, a mi ga nastojimo slijediti.

Isto tako smo primijetile da u puno situacija u kojima imamo određeni plan objava, želimo neku objavu pustiti određeni dan, međutim zbog obiteljskih okolnosti ne uspijemo pa je objavimo sutradan, dobijemo poruku od nekih čitatelja: „Hvala vam na ovom tekstu, ovo mi je baš danas trebalo!“. Tako da zaista vjerujemo da kada smo vjerne onome na što nas Bog poziva, kad svoje snage i vrijeme stavimo u Njegove ruke, stizemo ono što On želi da učinimo.

Zvonik: Jedno od važnijih obilježja tekstova iz života s vašeg portala jest nada. Često su to prepričana osobna bolna iskustva, ali ne dopuštaju čovjeku ostati zatvorenim u svoju patnju, već uistinu donose svjetlo. Kako to tumačite?

Lea Čorić: Isus je apostolima rekao da će biti svjedoci. Kada Bog zahvati u nečiji život, to se jednostavno vidi. Teško je opisati što se točno vidi – rekla bih plodovi Duha Svetoga – ali svima, i vjernicima i nevjernicima to bude privlačno. Kada ta vjera bude stavljena na kušnju i u kušnji se Bog proslavi, to još više privlači duše. Iako smo razumna bića, ipak nas najviše dotiče i mijenja tuđe

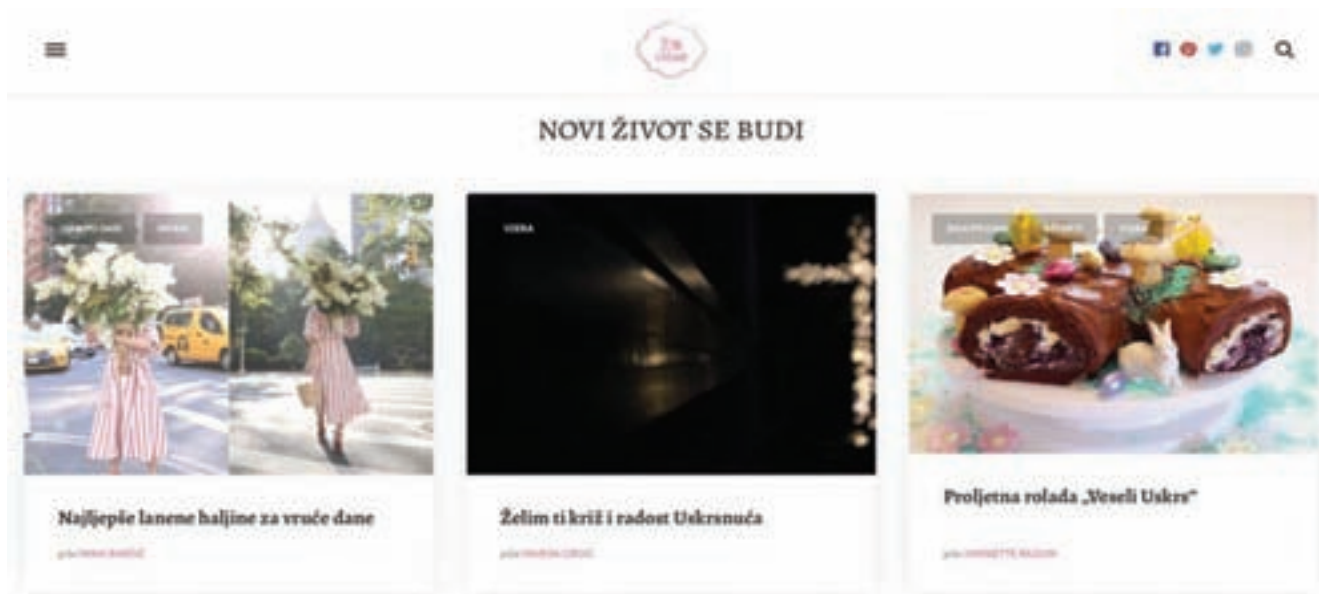
iskustvo – jer pokazuje da je zaista moguće. Ne staje na riječima, na teoriji, nego se pretače u djela, u život. U tuđem iskustvu svi se lako pronalazimo pa crpimo snagu i ohrabrenje da je zaista moguće radosno živjeti Božju volju za svoj život. Puno smo puta dobile pisma čitatelja da su svjedočanstva koja marljivo prikupljamo na portalu zapalila plamen nade u njihovim uspavanim srcima i bila im poticaj. To nam je velika radost!

Zvonik: Portal se doista bavi suvremenim temama, poput organizacije vremena, odvikavanja od zaslona, upravljanja financijama, majka poduzetnica i ideje za slobodno vrijeme. Kako ste došle do tih ideja (i odustale od toga da se samo bavite duhovnim životom ili klasičnim ženskim temama) i tko vam pomaže u izradi ovih tekstova?

Katarina Matijaca: Zapravo, nismo nikada ni planirale imati samo duhovne teme, tako da nismo od toga ni odustale. Namjera nam je bila i kroz tekstove koje nudimo i kroz strukturu portala pokazati da vjera nije prilog jelu, nego sol u svakom jelu. Sav naš život treba biti prožet vjerom u Krista i vjernosti Kristu. Tako se postavljamo u odabiru tema. Neke teme obrađujemo same, nalazimo kvalitetne tekstove stranih autora pa ih prevodimo, a često puta nam se jave i vrlo korisni suradnici koji onda obrađuju teme koje su im bliske ili njima stručne.

Zvonik: U dijelu pod nazivom „Ljubav” bavite se temama iz psihologije, prijateljstva i braka. Iako društvo i čovjek napreduju, često je teško dobiti odgovore na ova pitanja. Navedite primjere tekstova s portala koji se bave ovim temama.

Lea Čorić: S obzirom na to da nas često u osobnom razvoju koči manjak samopouzdanja, krenula bih od teksta koji hrani žensku dušu, podsjećajući je s koliko je ljubavi stvorena – „Kada je Bog stvarao ženu, tebe je imao na umu”. Čitanje bih nastavila tekstom naše Sanje Dugandžić: „I ona tvoja najgora stanja put su do Boga” koji će nam pomoći da se ne bojimo Boga i Njegovog u potpunosti ljubavlju ispunjenog plana onda kada se odvažimo na put osobnog razvoja, ali na tom putu doživimo pad. Rastemo i posvećujemo se kroz svoje životno poslanje – brak i obitelj ili posvećeni život. Stoga na ovom početku čitanja stavljam i preporuku teksta koji nudi praktične smjernice u razlučivanju vlastitoga poziva – „Kako oslušivati Duha Svetoga u razlučivanju poziva”. Ukoliko je poziv čitateljice brak, sigurno će joj zanimljiv biti tekst jednog vrsnog muža i oca brojne obitelji, supruga naše glavne urednice, o braku kao predokusu raja na zemlji. U ovom ćete tekstu pronaći nadahnuće da svoju bračnu svakodnevicu živite radosno. Ukoliko se brak nađe u krizi, Katarina Matijaca nudi vam mudar savjet u tekstu „Snagom euharistije spasite brak”. S obzirom na to da bračna ljubav sa sobom nosi i otvorenost životu, u rubrici „Ljubav” pronaći ćete brojne članke koji ohrabruju na radosno primanje djece u obitelj, ali i one koji pružaju utjehu i ohrabrenje parovima koji se bore s neplodnošću. Posljednje, ali nikako manje važno, jest preporuka teksta koji je vapaj za zaštitu nerođenih – „Abortivna mašinerija – moderni nacizam udobno ušuškan u opravu ljudskih prava”. Uživajte u čitanju, neka vam bude na rast i blagoslov!

Zvonik: Biti dio portala „Žena vrsna” nužno utječe i na vas same. Kakav je dojam vaših bližnjih i vas samih, jeste li postale vrsnije žene sudjelujući u životu portala?

Lea Čorić: Na našem vjenčanju, prijatelj svećenik koji nas je vjenčao rekao je mom mužu: „Sada ćeš

otkriti je li Lea štogod i naučila na portalu ili samo piše za njega.” To je sve prisutne od srca nasmiјalo. Moje iskustvo je da sam radom na portalu sve više uviđala koliko sam potrebna Božje milosti, često sam prepoznavala svoje slabosti, kao i prilike za rast i posvećenje. Samo jedna žena uistinu je vrsna i nju se sve mi trudimo nasljedovati – Gospu. Rad na portalu, istina, daje određenu dozu odgovornosti. Ne mogu svjedočiti na portalu o čednom odijevanju, a onda kasnije ne paziti na to kako se odijevam. U tom smislu mi često ovaj rad bude ohrabrenje da ustrajem. Ali nijedna od nas nije savršen primjer, sve smo sklone grijehu. Voljele bismo da čitatelji ne gledaju u nas nego u Krista i Gospu kao savršene primjere ljudskog življenja.

Zvonik: Čitajući vaš portal, koje odgovore na svoja pitanja može dobiti jedna žena?

Katarina Matijaca: Smatramo da je naš portal jedinstven ne samo na hrvatskom web prostoru nego i daleko šire, možda i na svjetskoj razini, baš zato što obuhvaća sve teme koje su ženi važne – od njezina odnosa s Bogom, njezina osobnog razvoja, odnosa s prijateljima i obitelji, majčinstva, njegovanja i stvaranja doma, posla – svih segmenata kojima se žena bavi. Sve su te teme kod nas obrađene u svjetlu vjere i čitav portal je povezan tom niti vjere. Smatramo da kod nas žene mogu pronaći odgovore koje neće pronaći nigdje drugdje. Iako postoje stručnjaci za razna područja, poput organizacije vremena, upravljanja financijama, uređenja doma, vrlo teško će se pronaći informacije koje su nadahnute i u skladu s vjerom. Osim što žene na našim stranicama mogu dobiti odgovore na neka svoja pitanja, vjerujemo da mogu dobiti i nova pitanja, a pitanja su iznimno važna za naš životni napredak i za rast u odnosu s Bogom, jer tek kada smo u stanju postaviti pitanje onda smo uistinu aktivni – primili smo i tražimo još. Pozivamo sve žene koje su znatiželjne nakon ovoga da otvore portal, „pročešljaju” ga i pronađu ono što im je potrebno. Pozivamo i sve one koje osjećaju poticaj da obrade neku od tema da nam se slobodno jave putem e-pošte uredništva: zenavrсна@gmail.com i pošalju nam svoje tekstove.

Nedjelja, 6. 10. 2024.

DVADESET I SEDMA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Post 2, 18–24; Ps 128, 1–6; Heb 2, 9–11; Mk 10, 2–16

Čovjek lako povjeruje kako su Božje zapovijedi teret, nešto što mu ne prija i nije ugodno. Ipak, svatko od nas svojevolumeno se odlučio za nasljedovanje Božje volje.

„Što Bog združuje, čovjek neka ne rastavlja” – može zvučati kao zakon, zapovijed protiv koje ne treba ići. Istodobno, ova zapovijed je doista „sladak jaram i lako breme”. Čovjek u krizi potreban je orijentira. Svjestan svoje mogućnosti pogreške, traži sigurno uporište. U svim našim olujama života Božje zapovijedi prestaju biti teret, a postaju sidro – spas u borbi protiv naše samovolje.

Nedjelja, 13. 10. 2024.

DVADESET I OSMA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Mudr 7, 7–11; Ps 90, 12–17; Heb 4, 12–13; Mk 10, 17–30

Tajna svetosti sv. Male Terezije bila je u predanju Bogu i povjerenju u njegovu ljubav. Često vjerujemo kako naši grijesi, navezanosti i sve loše što činimo ne treba staviti pred Boga i kako je to zapreka za Božju ljubav. No, i Mala Terezija je imala svoje grijehe, propuste i navezanosti. Vidjela je kako ne može svojim silama biti Božja i predala Bogu sebe i to što nosi u sebi, vjerujući u njegovu ljubav. To je tajna predanja – vjera u Božju ljubav koju je svatko od nas iskusio. Tako prestaje biti važno bogatstvo i siromaštvo, mladost i starost, moć i nemoć, slava i sramota. Sve je Božje, a poput vjetra sve dolazi i prolazi. Ostajemo samo On i ja.

Nedjelja, 20. 10. 2024.

DVADESET I DEVETA NEDJELJA KROZ GODINU. Misijska nedjelja

ČITANJA: Iz 53, 10–11; Ps 33, 4–5.18–20.22; Heb 4, 14–16; Mk 10, 35–45

U raznim trenucima života čovjek prihvaća izazove pred kojima se nađe. Često vjeruje kako može pretpostaviti tijek te situacije, ali znamo i sami koliko često bude drukčije. Takvo iskustvo su imali apostoli u današnjem evanđelju. Zemaljski gledano,

očekivali su „svilu i kadifu”, a dočekalo ih je nešto sasvim drugačije. Nasljedovati Isusa, čudotvorca i Mesiju, ipak je trebalo biti nešto ugodno. I bilo je, ali ne kako su oni očekivali.

Odabrali put evanđelja nosi sa sobom pročišćenje nas samih i naših motiva. Možda na početku nije sve bilo po evanđelju, ali tijekom hoda Gospodin ispravlja nas same. Iako nekada nije lagano prihvatiti vlastitu promjenu, vrijedno je. Bog čovjeka poziva na to, pomaže mu, i u konačnici daje mu istinsku snagu, radost i život.

Nedjelja, 27. 10. 2024.

TRIDESETA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Jr 31, 7–9; Ps 126, 1–6; Heb 5, 1–6; Mk 10, 46–52

U današnjem evanđelju slušamo o hodu jednog vjernika s Bogom. Često hod započinje sjedenjem pored puta – puta koji je prometnica ovog svijeta, interesiramo se za svijet i sve što je u njemu. Informacije o Isusu čujemo tek malo, ali dovoljno za probuditi znatiželju u nama samima. Unutarnji sukob u nama, između svijeta i vijesti o Isusu, odigrava se gotovo bez našeg utjecaja. Ipak, realnost sljepila ili druge tjeskobe i tegobe života probude u nama krik „Sine Davidov, smiluj mi se”. Ponavljajući krik, vjera je sve jača ili slabija, jer je mnogi žele ušutkati. Bacamo sve ogrtače i sve ono nebitno u našem životu i našim odnosima. Potom Isus konačno ulazi u dijalog s nama s čudnim, ponekad neizrečenim pitanjem: „Što trebaš?” Mi opet, s manje ili više vjere, odgovaramo ono jedino što možemo. Tada se čuda dogode, ali ne kako smo mi očekivali. Vjerovali smo sve vrijeme, ali ne kako smo mi očekivali ili željeli. No, najvažnije je nakon svega i dalje se uputiti s Njim. To je simbol i dokaz vjere.

Sakramenti kršćanske inicijacije (IX. dio)

Liturgijsko-katehetske nedoumice u svezi sa sakramentom potvrde

Krštenje, potvrda i euharistija tri su stupnja istoga inicijacijskog hoda. I to baš ovim redoslijedom kako smo sada naveli. Izvorno, teološki, stoga i logički. Međutim, odmah primjećujete, redovita praksa pokazuje nešto sasvim drugo. Nakon krštenja do trećeg razreda osnovne škole dijete je (samo) krštenik. Onda se (u nekim župama) u drugom osnovne djeca pripuštaju svetoj ispovijedi (sakrament koji ne pripada u ova tri gore navedena stupnja), i premda ispovjedeni, ipak im se ne daje pričest! Obrazloženje je da se tom praksom djeca kroz godinu dana pripravlja za slavlje prve pričesti. Što smo dobili: sakramenti su zgodno iskorišteni u svrhu katehizacije; umjesto da kateheza otvara prostor za sakrament, događa se obratno: sakramente koristimo da se stvori prostor za pouku i pripremu. Tako ni sakrament potvrde nije bolje prošao; odgađa ga se za osmi razred, negdje za srednju školu ili čak u kasniju dob, da bismo što duže „držali” mlade koji, nakon pomazanja, ipak otkližu iz Crkve. Tom logikom, zašto potvrdu ne ostaviti za 30+?

Ukratko i šturo sam opisao diskrepanciju između teologije i prakse, između ekleziologije i katehetike (govorim o rimskom, zapadnom obredu). Katehetska djelatnost suvremene Crkve u najvećoj je mjeri usmjerena prema djeci i adolescentima. Statistike u nekim zemljama pokazuju da od ukupnoga broja kateheta čak njih 90 % djeluje u katehezi djece, dok preostala desetina katehizira sve druge dobne skupine. Mnogi takvo stanje neće smatrati nimalo upitnim, ali se, analogno takvoj praksi, smijemo pitati kakvo bi stanje u zdravstvu bilo kad bi od ukupnoga broja liječnika njih 90 % bili pedijatri? U današnjem pastoralu rad s djecom zauzima najveći dio pastoralnih aktivnosti. Odakle prevaga rada s djecom nad svakom drugom aktivnošću? Kroz prvih petnaest stoljeća Crkva gotovo da ne poznaje zasebnu katehezu djece. Ona se svojim propovijedanjem i katehezom obraća odraslima. Djeca nisu smatrana zasebnom skupinom vjernika. Potvrda i euharistija u počecima su se podjeljivale i nejakoj djeci. Sve do 12. st. i nejak a djeca primala su u jednom obredu sva tri sakramenta inicijacije: krst, potvrdu i euharistiju. U odsutnosti biskupa svećenik bi dijete krstio (koji puta i pričestio), a biskup bi, kada bi došao u pojedinu župu, krizmao sve koji su prethodno bili kršteni bez ikakvog razlikovanja glede dobi. Odvajanje potvrde od krštenja na Zapadu je uzrokovano isključivo stavom crkvene vlasti da je jedini krizmatelj biskup, koji fizički nije mogao krstiti

svu malenu djecu (a krštavala su se kratko poslije rođenja, da ne bi slučajno umrla bez krštenja).

Naznake odvajanja sakramenata inicijacije započnu u kasnom srednjem vijeku, kada se u teološkim promišljanjima i na planu duhovnosti i pobožnosti sve više govori o Kristovoj stvarnoj prisutnosti u euharistiji i smatra se neprikladnim da djeca u ranoj dobi sudjeluju u euharistiji (pričešćivanjem) te se odgađa do dobi razumnosti djece, okviro do dvanaeste godine života. Novo radikalnije cijepanje jedinstva kršćanske inicijacije dogodilo se početkom dvadesetog stoljeća. Godine 1910. papa Pio X. određuje da se prvo slavljenje euharistije ima smjestiti u raniju dob, oko sedme ili osme godine djetetova života, što ima za posljedicu da se potvrda počinje shvaćati kao treći (posljednji) sakrament inicijacije kojemu se, potom, moraju domisliti nova značenja: ono je kršćanska „punoljetnost”, zrelost, svjedočenje... Naglašava se da krizmanik činom potvrde prima Duha Svetoga (u krštenju i pričesti izgleda Duh Sveti odsustvuje?). Po sebi je bilo dobro što je dob za pričest smanjena, ali je učinjena velika šteta što je redoslijed nakon gotovo dvadeset stoljeća po prvi puta poremećen, jer krštenje i potvrda nalaze svoj vrhunac i izvorište u euharistiji.

Rascjepkanost inicijacije, koja bi trebala biti aktualizacija istoga i nedjeljivoga Kristova vazmenog otajstva, stvara time zasebno značenje za svaki od tri sakramenta: krštenje se shvaća kao pranje od istočnoga grijeha i posveta čovjekova rođenja; prva pričest govori o djetetovu „primanju Krista u srce”; a potvrda se razumijeva kao primanje snage za svjedočenje. U tom kontekstu krštenje se poima odveć *individualistički*, euharistija *intimistički*, dok se potvrda daje *socijalna dimenzija* (zrelost, svjedočenje pred drugima...). Stoga nam je potrebna odvažnost koja će umjeti razlučivati sakramentalnost i eklezijalnost inicijacije od pastoralnoga i katehetskoga nastojanja za vjerskim odgojem i vjerničkom zrelošću.

Liturgijska obnova pokušala je zacijeliti spomenutu diskrepanciju tako što odrasli pripravnici za sakramente inicijacije u istom slavlju primaju sva tri sakramenta izvornim redom. Također, obnova je u slavlje sakramenta potvrde (za djecu) uvela „obnovu krsnih obećanja” kao izravni vez sa sakramentom krštenja. Tu je i preporuka da krsni kum preuzme ulogu kumstva i na sakramentu potvrde upravo iz istog razloga da se na taj izvanjski način potvrda tješnje veže uz sakrament krštenja.

Pismo Filipljanima

(nauk o Kristu: 2, 6–11)

Apostol naroda nikada ne piše iz nutarnje pobude, kao pjesnik koji „mora ispisati” iz sebe neke osjećaje, uvide, i to predstaviti javnosti. Sveti Pavao odgovara na praktične probleme u konkretnoj zajednici. „Himan” iz drugog poglavlja gore navedenoga teksta, nastao je iz ove ljudske situacije: *Složni budite, istu ljubav negujte, jednodušni, jedne misli budite; nikakvo suparništvo ni umišljenost, nego – u poniznosti jedni druge smatrajte višima od sebe* (Fil 2, 2–3). Ova pobuda skriva iza sebe razdor u zajednici, oholost, natjecanje u smislu karijere. Apostol ne spominje negativne pojmove nego pozitivne, koji vode cilju i ne vrijeđaju izravno grešnike. Pokazuje zapravo da nije sve izgubljeno, nego postoji mogućnost popraviti nekršćanske odnose među njima.

Početak tog „liječenja” počinje ovako: *Težite među sobom za onim za čim treba da težite u Kristu Isusu, koji božanske naravi...* (Fil 2, 6). Ovu rečenicu smo morali navesti da se vidi kako se rečenica nastavlja sa „koji...”, a ne sa „On...”, ličnom zamjenicom koja, kao u nekim netočnim prijevodima, odaje dojam da apostol počinje himan svečanim naglaskom. Nije tako nego nastavlja jednostavno u prozi: Filipljani, koji su karijeristi, trebaju slijediti Isusa Krista, koji božanske naravi ponizi sam sebe i postade stvorenjem. Poganska božanstva su tražila divan hram za sebe, svečani kult, darove: zlato, srebro, tamjan, besprijekorne životinje za žrtvu. Isus, božanske naravi, ništa ne traži! Štoviše, on sebe daruje i postaje čovjekom. I ne samo to, nego u najljepšim godinama prima na sebe poslušnost prema Bogu: *...do smrti, smrti na križu* (Fil 2, 8). Ova usporedba ne postoji u Pavlovu tekstu, ali Filipljani su živjeli u poganskoj sredini i iz svog svagdašnjeg iskustva mogli su bolje shvatiti nesebičnost Nazarećanina po toj paraleli.

No, poruka je drugdje: ako je Sin ponizio samoga sebe, onda i Filipljani moraju to učiniti, biti „đakoni” jedni za druge, tj. služiti u ljubavi: *...nikakvo*

suparništvo ni umišljenost, nego – u poniznosti jedni druge smatrajte višima od sebe (Fil 2, 3). Čovjek karijerist samo svoje gura naprijed, a Isus je nas „gurao” prema Ocu svome sa svojim križem. Za to je žrtvovao čak i svoj život. Filipljani će biti blizu Bogu ako se žrtvuju i služe jedni drugima. Pavao ne piše uzvišeni himan nego običnu prozu po kojoj treba slijediti put Otkupitelja.

Ako Filipljani prihvaćaju Kristovo ponašanje, onda će doći na to kao odgovor: *Zato Bog njega preuzvisi...* (Fil 2, 9). Na ponizno ponašanje dolazi uzvišenje, ali jedino od Oca. Pavao samo indirektno govori o nutarnjem životu Presvetoga Trojstva. On pred očima ima zajednicu Filipljana i njima tumači kako će biti veliki, nasuprot onome za čime teže sada sasvim krivim sredstvima. Po Pavlovim rukama nije nastala nekakva pjesma, nego govor koji vodi na put trijeznosti one koji su se izgubili u ljudskoj oholosti, kao bilo koji poganin.

Ova povijesna situacija nije se promijenila ni danas. Ima puno karijerista i među onima koji nose ime Krista. Pavlov tekst je nadrastao povijesne okvire ondašnje zajednice Filipljana. Katolik ovdje na zemlji mora biti poslušan Bogu, u smislu onoga iz Matejeva evanđelja: *...Jer sam krotka i ponizna srca* (Mt 11, 29). Na taj način života, kada vjernik podiže one koji su mu povjereni 50 – 60 godina – dolazi uzvišenje od samoga Oca. To nije zemaljska slava, jer i kraljevi moraju ostaviti svoju krunu drugome, nego vječna, s priznanjem samoga Boga: *Znam tvoja djela. Evo, otvorio sam pred tobom vrata kojih nitko zatvoriti ne može. Doista, malena je tvoja snaga, a očuvao si moju riječ i nisi zatajio mog imena* (Otk 3, 8).

Zajednica Filipljana dobiva po pismu sv. Pavla nauk o Kristu: On je put, istina i život. Ta je poruka nadživjela tu mjesnu crkvu i sada je poruka i put svima koji žele dobro ostvariti na zemlji i postići vječni život. Katolik ovo dobro poznaje i mudrije vodi svoj život od Filipljana. Ima u sakramentima svu podršku Boga i ostvarit će se obećanje nad njim: *Budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac života* (Otk 2, 10).

Žena – apokaliptični simbol

Knjiga Otkrivenja ili Apokalipsa pripada biblijskoj apokaliptičnoj književnosti koju karakterizira snažni simbolički i slikovit izričaj. Te slike i simbole čitatelji moraju prepoznati i tumačiti u skladu s okolnostima u kojima žive, u okvirima tradicije vjere koju su primili i unutar svojih predznanja. Ivan piše za zajednice prvih kršćana u Maloj Aziji. U njegovim tekstovima potku čini starozavjetna tradicija, poznata i njegovim slušateljima. Predznanje i iskustvo čitatelja uključuje i navještaj Evanđelja Isusa Krista i nauk apostola. Okolnosti života obuhvaćaju socijalnu, ekonomsku i religioznu stvarnost helenističkog društva i Rimskoga Carstva. I u našim povijesnim okolnostima, kada je strah od propasti svijeta velik, apokaliptični simbol žene može nas usmjeriti prema spasenju i životu.

MALE SLIKE O ŽENI

Među snažnim slikama i simbolima u Knjizi Otkrivenja ističe se lik žene. U Knjizi Otkrivenja slika žene pojavljuje se 19 puta: tri su manja (Otk 2, 20; Otk 9, 8 i Otk 14, 4) i tri velika opisa slike žene – Žena odjevena suncem (Otk 12), Velika bludnica (Otk 17) i Jaganjčeva zaručnica (Otk 21).

Žena Izabel (Otk 2, 20) upozorava prve kršćane na opasnosti povratka poganskoj religiji i blagovanju mesa žrtvovanog idolima. Uobičajeni rituali grčko-rimskih hramova uključivali su žrtvovanje stoke. Jedan dio mesa se spalio (kosti i salo), jedan dio pripao je hramskim službenicima, a nešto se i prodavalo u trgovinama, mesnicama. Tada si nije svatko mogao priuštiti kupovinu mesa, pa su javne religiozne i državne svečanosti, koje je sponzorirala rimska vlast, sa žrtvovanjem veće ili manje stoke bile jedinstvena prigoda za osobe lošijeg imovinskog stanja da pojedu mesa. No tada se smatralo da se, prihvaćanjem i blagovanjem tog mesa, prihvaća i pripadanje religiji u čije je ime životinja zaklana. Radi toga se jedenje toga mesa smatralo izrazom otpada od Boga i izdaja Božje ljubavi, prijevara i blud, prijanjanje uz pogansku hramsku prostituciju koja se prakticirala u poganskim hramovima.

„Kose kao u žena” (Otk 9, 8) dio su zastrašujuće slike u kojoj se opisuju neobični skakavci. Njegovane žene antičkog svijeta imale su uglavnom dugu i počešljanu kosu. Raspletena i raspuštena kosa naglašava nered i košmar što ga snage koje promiču druge religiozne prakse unose u svijet.

Govor o 144 000 otkupljenih (Otk 14) koji se „nisu okaljali sa ženama” već su slijedili Jaganjca, povezan je sa simbolikom „žene Izabel”. Govor je to o vjernicima koji su ostali odani Bogu, unatoč napastima idolopoklonstva.

Nije riječ o tjelesnom djevičanstvu, već je ovdje govor o čistoći vjere.

VELIKE SLIKE O ŽENI

Žena odjevena u sunce se pokazuje kao „veliki znak” na nebu (Otk 12), mjesec joj pod nogama, a na glavi joj kruna od 12 zvijezda. Dvije slike spojene su u ženi. Sunce je slika neprolaznosti, a mjesec označava vrijeme i prolaznost. Sve je to pod njezinom vlašću. Ta se žena nalazi u božanskom svjetlu vječnosti iznad vremena. Kruna od 12 zvijezda nastavlja kozmičku simboliku, ali i biblijsku i evanđeosku tradiciju: 12 izraelskih plemena ili 12 apostola. Osim snažnog vizualnog dojma, daje se i zvučna kulisa: *Trudna više u porođajnim bolima i mukama rađanja* (Otk 12, 2). Nije naglasak na bolnom iskustvu rađanja nego na dolasku novoga života, rađanju Spasitelja. Žena u ovom spletu simbola označava Božji narod. Isprepleću se slike Izraela i Crkve. Crkva treba donositi život, plodove. Crkva u bolima rađa, ali i pršti životom. U okrilju Božjega naroda, Crkve, rađa se Mesija. Usred drame povijesti, gdje zlo napada sve ono što je dobro i Božje, oni što čuvaju Božje zapovijedi i drže svjedočanstvo Isusovo rađaju novi život.

Žena bludnica je suprotnost znaku novoga života. Ona sjedi na skrletnoj Zvijeri, punoj bogohulnih imena, sa sedam glava i deset rogova (Otk 17, 3). Ta žena je odjevena u grimiz, ime joj je Babilon, a ona je majka svih bludnica, koja se *opila krvlju svetih i svjedoka Isusovih* (Otk 17, 5–6). Ona ne može donijeti ploda iako ima veliku političku moć – sedam glava i 10 rogova – već je osuđena na propast. Slika je to Rimskog Carstva. Kao što je propao Babilon, tako će jednoga dana propasti i Rim, koji je tada progonio kršćane.

Žena zaručnica Jaganjčeva nalazi se na kraju Otkrivenja (Otk 21). Ona predstavlja vjerno i otkupljeno čovječanstvo. Iznimne ljepote, okićene zlatom i draguljima, najvećim dragocjenostima, ova žena donosi duh spasenja zemlji i rađa Spasitelja stanovnicima svijeta. Ispunjavaju se proročke riječi (Hoš 2, 21–22; Iza 26, 17–18). Ponovno je otkrivena Božja ljubav. Zaručnica je slika životnog potencijala koji se očituje u sposobnost rađanja, sposobnosti promjene sudbine svijeta iz smrti u život.

U nijansama opisa žene u Knjizi Otkrivenja otkrivamo da se ne radi samo o jednom od likova povijesti spasenja, nego o simbolu kojim se izriče cjelokupnost čovječnosti. Žena je simbol svakog kršćanina koji se opredjeljuje za život i donosi Crkvi i svijetu nadu u budućnost. Snaga simbola žene, kao i inače u Bibliji, nije plošna, nego višeznačna. Za razumjeti ženu u biblijskim knjigama, kao i u životu, potrebno je mnogo razmišljanja, molitve i osluškivanja.

Razumijevanje grijeha u teološkom kontekstu

U teološkom govoru o grijehu polazimo od dviju dimenzija koje su prisutne u stvarnosti grijeha. To su etička i vjerska dimenzija. Kada grijeh promatramo unutar etičke dimenzije, postoji mogućnost razumijevanja i ne otvarajući se vjerskoj dimenziji. Etika se krivnje dovodi u odnos s dvije ljudske instance, a to su sloboda i obveza.¹ Grijeh slobodu čovjeka čini vidljivom. Etički se grijeh odnosi na čovjekov svijet; njegovo područje djelovanja ostaje ograničeno ljudskom stvarnošću. On se naime definira na temelju svoga odnosa s čovjekom. Grijeh nije nešto apstraktno nego konkretno. Drugim riječima, to je negativnost koja je ušla u povijest ljudi.² Vjerska dimenzija grijeha razumljiva je unutar jedinstvene stvarnosti kršćanske ljubavi. U tom kontekstu, kada je riječ o etičkoj krivnji bez obzira na svu težinu zla koju nosi sa sobom, ona sebe otkriva i pronalazi tek u otvaranju vjerskoj transcendenciji, to jest u otvaranju Bogu.³

„Grijeh ne može biti povreda nekog apstraktnog moralnog sustava, nego konkretnih međusobnih odnosa s Bogom i s ljudima.”⁴ Neupitna je tvrdnja da je grijeh deformirani svjesni – voljni – hotimični ljudski čin. Međutim, fenomen grijeha dolazi u novo svjetlo otkako moralna teologija ne želi biti prvenstveno minimalistička nauka o zabranama, zapovijedima i grijesima, nego teologija pozitivnih usmjerenja i moralne odgovornosti.⁵ Grijeh je prvenstveno vjerska stvarnost i narušavanje odnosa s Bogom, ali isto tako odnosi se ne odvijaju izvan i iznad našeg osobnog života. Htio ili ne htio čovjek priznati, svaki je grijeh neki ustanak protiv Boga, uvreda nanesena Bogu, barem sa strane objekta u zbilji.⁶

Grijeh ne znači samo gubitak ili opasnost za vlastito spasenje, nego uvijek znači, makar u raznim stupnjevima, također i prijestup protiv spasenja svojih bližnjih, smanjenje punine spasenja mističnoga Tijela Kristova, Božjega kraljevstva. Upravo ta asocijalna strana grijeha, koju je teško popraviti i koja je izvor za druga zla, mora svakoga koji znade za tajnu spasenja zastrašiti pred najmanjim grijehom

Iz toga razloga, grijeh nije neki neosobni princip, neosobna sila na čiji bi se račun grešnik mogao opravdavati. Grijeh ne znači samo gubitak ili opasnost za vlastito spasenje, nego uvijek znači, makar u raznim stupnjevima, također i prijestup protiv spasenja svojih bližnjih, smanjenje punine spasenja mističnoga Tijela Kristova, Božjega kraljevstva. Upravo ta asocijalna strana grijeha, koju je teško popraviti i koja je izvor za druga zla, mora svakoga koji znade za tajnu spasenja zastrašiti pred najmanjim grijehom.⁷ Drugi vatikanski sabor nam, u skladu s tradicijom, ističe kako je grijeh uvreda Boga, ali ujedno i osobno i društveno zlo. U biti našeg kršćanskog poimanja jest grijeh i njegov negativni odnos prema Bogu. Pojavno se grijeh očituje kao razorna snaga čovjeka i društva, poprima ljudsko odnosno neljudsko lice, a oblici tih deformacija mogu se bolje učiti ako bolje upoznamo čovjeka.⁸ U teologiji postoji teološko razlikovanje između smrtnog ili teškog i lakog grijeha, jer je grijeh u pravom smislu riječi samo smrtni grijeh. „Teški grijeh naziva se smrtnim

ukoliko on za dušu znači smrt milosnog života, ili ukoliko bi on po svojoj naravi uništio život, ako taj već postoji. Ono što je objektivno težak grijeh, ne mora subjektivno biti smrtni grijeh. Ali ono što je subjektivno težak grijeh, subjektivno je također smrtni grijeh. Po ‘teološkoj vrsti’ sasvim se bitno razlikuju smrtni i laki (mali) grijeh. Smrtni grijesi gase vrhunaravni život u duši opravdanog čovjeka. Laki grijesi doduše nekako proturječe životu iz milosti, ali ne tako da bi ga oni mogli uništiti. Laki grijeh – prema vrsti predmeta – postaje teškim ako se jasno primijeti da iz prekršaja nastaje bližnja opasnost da se učini neki po vrsti teški grijeh. Podcjenjivanje takve opasnosti jasno pokazuje da je čovjeku vlastita volja važnija nego njegov zadnji cilj u Bogu.”⁹

¹ Usp. Vidal, Marciano. 2001. *Kršćanska etika*. Đakovo. 123.

² Usp. Isto. 125.

³ Usp. Isto. 126–127.

⁴ Valković, Marijan. *Grijeh danas. Iskustvo, teološke vrednovanje i pastoralne posljedice*. 10.

⁵ Usp. Valković, Marijan. *Isto*.

⁶ Usp. Kuničić, Jordan. 1963. *Smjer u život*. Split. 53.

⁷ Usp. Häring, Bernhard. 1973. *Kristov zakon I*. Zagreb. 327–332.

⁸ Usp. Valković, Marijan. *Isto*. 12.

⁹ Häring, Bernhard., *Kristov zakon I*. 340–351.

Kada je potreban duhovni razgovor?

Velečasni, kada je potreban duhovni razgovor, a kada psiholog? Hvala na odgovoru. V. P.

Poštovani čitatelju, u današnjem svijetu prepunom stresa, brzog tempa života i različitih emocionalnih konfuzija, sve više ljudi suočava se s pitanjima i dvojabama koje često nadilaze njihove osobne kapacitete za nošenje s njima. U svojoj svećeničkoj službi doživljavam da, kada se kao svećenik postavim „otvorenim” i „susretljivim” za ljude, sve više njih obraća se za pomoć i tražeći odgovore, rješenja. Međutim, postavlja se pitanje – kada je potrebno otići na duhovni razgovor, a kada potražiti pomoć psihologa, stručnjaka?

DUHOVNIK: DUHOVNI RAZGOVOR – PUT PREMA DUHOVNOJ IZGRADNJI OSOBE

U Katoličkoj Crkvi duhovni razgovor tradicionalno je usmjeren prema osobi koja traži savjet u svom duhovnom rastu, vjeri i osobnom odnosu s Bogom. Duhovnik, svećenik, ali isto tako i osoba s iskustvom u duhovnom vodstvu, može pomoći pojedincu da bolje razumije svoj odnos s Bogom, prepozna Božju volju u životu te pronađe unutarnji mir kroz molitvu, sakramente i osobnu refleksiju. U duhovnom razgovoru važno je vidjeti što osobu „muči”. Jesu li to krize vjere (npr. pitanja o vjeri, sumnje ili osjećaj udaljenosti od Boga); moralne dileme (kako donositi odluke u skladu s katoličkim naukom?); odluke o životnom pozivu (razmišljanja o braku, svećeničkom pozivu ili redovničkom životu); potraga za smislom života (traženje dubljeg značenja života) itd.

Vidimo kako je duhovni razgovor najčešće usmjeren na duhovne teme, a svećenik ili duhovni voditelj pruža potporu kroz molitvu, sakramente i savjete koji su ukorijenjeni u katoličkom nauku. On može pomoći osobi da kroz vjeru pronađe odgovore na egzistencijalna pitanja i suoči se s izazovima života.

PSIHOLOG: STRUČNA POMOĆ ZA MENTALNO ZDRAVLJE – PUT PREMA SPOZNAJI VLASTITE INDIVIDUE

S druge strane, psiholog je stručnjak koji se bavi mentalnim zdravljem, emocijama i ponašanjima. Danas se ljudi češće obraćaju psihologu kada se suoče s problemima poput anksioznosti, depresije, traumatskih iskustava ili drugih psihičkih teškoća koje ometaju svakodnevno funkcioniranje. Bilo bi potrebnije da se još više ljudi oslobodi predrasuda obavljati takve razgovore i potraži takvu pomoć. Ovo su neke situacije kada su prava vrata na koja trebate pokucati više ona od psihologa, nego duhovnika: mentalni poremećaji, kao što su depresija, anksioznost, opsesivno-kompulzivni poremećaji i slični problemi. Ovdje bih naveo i traume i različite gubitke, npr. suočavanje s traumom, tugom ili gubitkom voljene osobe – s tim da u

ovom slučaju važnu ulogu ima i duhovno vodstvo i poznavanje naše vjere.

Također, prava su vrata na koja se treba „pokucati” vrata psihologije kada se primijete emocionalni problem, kao i problem u odnosima (problemi u vezama, obitelji ili s prijateljima).

Naveo bih još jedan primjer koji se danas sve više javlja, jer se kao društvo s ovakvim vrijednostima sve više udaljavamo jedni od drugih, a to je i potreba za terapijom i promjenom ponašanja. Ona uključuje rad na emocionalnom ponašanju i rad na obrascima ponašanja koji ometaju svakodnevni život.

Za razliku od duhovnog razgovora, psiholog koristi znanstvene metode, terapijske tehnike i psihološka istraživanja kako bi pomogao pojedincu da se nosi s mentalnim i emocionalnim problemima. Njihov cilj nije nužno duhovno vodstvo, već poboljšanje mentalnog zdravlja i kvalitete života kroz promjenu načina razmišljanja, osjećanja i ponašanja.

DUHOVNOST „VS” PSIHOLOGIJA

Kao vjernici moramo prekinuti krivu praksu suprotstavljanja duhovnog i znanstvenog, a koja se nerijetko javlja u praksi. Bog je utvrdio svijet postavivši naravne i nadnaravne zakone. Zato nije rijetkost da se duhovni i psihološki problemi isprepliću.

Na primjer, osoba može doživjeti krizu vjere uslijed depresije ili anksioznosti. U takvim slučajevima, i duhovnik i psiholog mogu odigrati ključne uloge. Katolička Crkva priznaje važnost brige za cjelovitu osobu – ne samo duhovnu, već i emocionalnu i psihološku dimenziju. Zbog toga Crkva potiče suradnju između duhovnika i psihologa, osobito u slučajevima gdje su problemi složeni. Dok duhovnik može pružiti duhovno vodstvo, psiholog može pomoći u suočavanju s emocionalnim i mentalnim izazovima koji mogu ometati duhovni rast.

KOMU SE OBRATITI?

Duhovnik: Kada tražite smjernice o vjeri, moralnim dvojabama ili duhovnom pozivu. Ako osjećate potrebu za dubljim odnosom s Bogom ili se suočavate s pitanjima koja se tiču vašeg duhovnog života.

Psiholog: Ako se borite s mentalnim zdravljem, osjećajem stalne tuge, tjeskobe, emocionalne nestabilnosti ili traumama, tada je važno potražiti stručnu pomoć psihologa.

U konačnici, oba oblika pomoći mogu biti komplementarna. Briga o duhovnom i mentalnom zdravlju jednako je važna kako bi osoba mogla živjeti ispunjen i smislen život u skladu s vjerom, ali i u emocionalnom i psihološkom balansu.

Isus je došao radi bolesnih! A da se našalim: Zar danas postoje zdravi!? Ili samo bolesni i nepregledani!? Prihvatimo ljepotu života koja može zasvijetliti najjače kada je možda u našim životima naizgled veliki mrak.

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Čežnja za Bogom

Božji sveti ljudi uvijek su bili ljudi s velikom i izvanrednom čežnjom. Ova naša čežnja proizlazi iz Božje čežnje za nama. U Isusovim riječima s križa *žedan sam* iščitavamo njegovu čežnju za našom ljubavlju. Prvo poglavlje Katekizma Katoličke Crkve (KKC) ima prvi podnaslov „Čežnja za Bogom”. „Čežnja za Bogom upisana je čovjeku u srce, jer je od Boga i za Boga stvoren. Bog nikada ne prestaje čovjeka privlačiti sebi. Samo će u Bogu čovjek pronaći istinu i blaženstvo, za kojima neprekidno traga” (KKC 27).

U životu vjernika čežnja je silno bitna i potrebna jer postat ćemo ono za čim čeznemo. Ima u našim životima i loših čežnja, zato moramo paziti da one ne zauzmu glavno mjesto, nego svete čežnje. Potrebno je doista preispitati svoje srce i utvrditi što je čežnja našega srca. Je li to doista Gospodin; tražimo li najprije Božje kraljevstvo ili želimo samo zemaljske propadljive stvari? Čeznemo li za plodovima Duha, a to su *ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost* (Gal 5, 22–23)? Čeznemo li za blagom koje nam se ne može oduzeti ili nam je važnije blago koje moljac i rđa nagriza?

Bog nas uči kako da budemo slobodni od nepotrebnih stvari, kako da ne budemo zabrinuti za sutra, kako da živimo život dostojan čovjeka koji je dijete Božje jer je izašao i ruke Stvoritelja, Boga, Oca. Ne možemo osjetiti radost djece Božje ako u svom srcu i u svojem umu ne gajimo želju i čežnju za takvim životom. Mi, doduše, želimo za sebe „dobar” život, „sretan” život, te moljakamo Boga da nam ga udijeli. Ali što je za vjernika *dobar i sretan* život? Onaj tko misli da je to život bez egzistencijalnih problema i ikakvih poteškoća, krivo misli. Vjera nam ne donosi sretan život, nego siguran i svrhovit život. A onaj tko zna svrhu i smisao svojega postojanja, unatoč križu koji ga pritišće, moći će reći da vodi dobar i sretan život. Moći će reći sa sv. Pavlom: *Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao. Stoga, pripravljen mi je vijenac pravednosti kojim će mi u onaj Dan uzvratiti Gospodin, pravedan sudac; ne samo meni nego i svima koji s ljubavlju čekaju njegov pojavak* (2 Tim 4, 7–8).

Naša vjera ne može sazrijevati ako nismo povezani s Darovateljem vjere, Bogom koji se objavio u Isusu Kristu. Bog nas uvijek neumorno traži. On svemu pretihodi. „Zaboravio čovjek svoga Stvoritelja, ili se skrio

Što je za vjernika dobar i sretan život? Onaj tko misli da je to život bez egzistencijalnih problema i ikakvih poteškoća, krivo misli. Vjera nam ne donosi sretan život, nego siguran i svrhovit život. A onaj tko zna svrhu i smisao svog postojanja, unatoč križu koji ga pritišće, moći će reći da vodi dobar i sretan život

daleko od njegova Lica, trčao za svojim idolima ili optuživao božanstvo da ga je napustilo, živi i pravi Bog neprestano zove svaku osobu na tajanstveni susret molitve. Taj korak ljubavi vjernoga Boga uvijek je prvi, a čovjekov korak uvijek je odgovor” (KKC 2567).

Čežnja se razvija kroz tajanstveni susret molitve. Psalmist kliče: *Lice tvoje, Gospodine, ja tražim, ne skrivaj lica svoga od mene* (Ps 27, 9). Ili: *Tebe žeda duša moja, tebe želi tijelo moje, kao zemlja suha žedna bezvodna* (Ps 63, 2). I još: *Kao što košuta žudi za izvorovodom, tako duša moja čezne, Bože, za tobom. Žedna mi je duša Boga, Boga živoga: o, kada ću doći i lice Božje gledati?* (Ps 42, 2–3).

Posegnimo za psalmima u kojima ćemo naći sve svoje životne situacije: i tuge i radosti, i zdravlje i bolest, i pitanja o dobru i zlu i o smislu života. Oni izražavaju čežnju za Bogom i kad Boga slave i kada mu prigovaraju i kad mu se tuže na životne poteškoće, i kada mu zahvaljuju i kada ga mole za određene stvari. Čitajući ih sa srcem, bit će to molitva ugodna Bogu i rast će čežnja za Bogom u našem srcu. A čežnja će dovesti do veće ljubavi.

Kaže sveti Pavao: *Čeznite za višim darima. A evo vam puta najizvrsnijega* (1 Kor 12, 31). Posegnite za Svetim pismom i sami pročitajte nastavak.

Toksična pozitivnost

Često nam različiti stručnjaci savjetuju da budemo pozitivni, da na sve gledamo s vedrije strane. To je donekle ispravno. Međutim, ekspanzija psihologije pozitivnog razmišljanja ima i svoju drugu krajnost – toksičnu pozitivnost.

ŠTO JE ZAPRAVO TOKSIČNA POZITIVNOST?

Kada forsiramo ideju da je važno i neophodno doživljavati isključivo pozitivna i prijatna osjećanja, dok istodobno negativna postaju prijetnja osobi i treba ih izbjegavati, tada govorimo o toksičnoj pozitivnosti. Problem ove toksičnosti jest što se izbjegava realnost, i to postaje mehanizam obrane koji je disfunkcionalan jer osoba sama sebi nameće zahtjev ili uvjerenje da je opasno osjećati nešto drugo osim pozitivnog, ili da mora i treba biti jaka, čak i u situacijama kada okolnosti pozivaju osobu da bude prirodno ranjiva.

ODBACIVANJE, NEGIRANJE ILI UMANJIVANJE PROBLEMA

U većini stresnih događaja čovjek umjesto empatije pokaže neku vrstu negiranja ili nametanja „svoje istine” u kojoj je neprihvatljivo misliti drugačije, osjećati npr. potištenost, razočaranost ili strah. Umjesto da sasluša i iskaže empatiju, osoba „otpisuje” realnost drugoga time što minorizira npr. tešku situaciju i kaže: „prošao si ti i gore stvari”. Ili kada se netko žali da mu je teško, nameću mu se razlozi zašto treba biti „zahvalan”. Na primjer, „netko nema ni to, bolje šuti i izdrži”. Često mi se klijenti žale da su, kada su se požalili nekom u vezi sa svojim paničnim napadima ili psihičkim tjeskobama, znali zauzvrat dobiti sljedeće: „To su samo neke gluposti u tvojoj glavi”. Ova vrst reakcije može posramiti osobu koja počinje potiskivati svoje simptome i reakcije, što na dulje staze usložnjava stvari i zna voditi u neki drugi poremećaj kao što su recimo kompulzivno-opsesivne misli, popularne kao OKP.

ASPEKTI ŽIVOTA U KOJIMA SE NAJČEŠĆE JAVLJA

Kada se osoba treba povezati s onim što doista osjeća, krajnje je kontraproduktivno uvjeravati ju da su određena osjećanja „loša” ili da nisu dobrodošla. U emocionalnoj pismenosti smatramo da je svako osjećanje važno, bez obzira na svoju prevalencu i predznak, jer ima svoju funkciju i nešto nam poručuje. Ako bih brisao suze kako bih po svaku cijenu „nabacio osmijeh”, guram sebe u jednu vrstu otuđenosti od svojih stvarnih doživljaja, osjećanja i realnosti. Razuvjeravanja u smislu: „Pretjeruješ i čini ti se” jesu primjeri kako na stres umjesto suočavanja osoba biva odgovarana da minorizira ili potpuno otpiše svoj doživljaj stvarnosti. Tada biva gurana u jednu vrstu

unutarnjeg konflikta jer jedno osjeća, a drugo joj se nameće „da treba osjećati”. Dakle, neprikladno razuvjeravanje može donijeti dodatnu tjeskobu i patnju osobi.

Uočavam da postoji dominantni val poruka kroz virtualne prozore s kojim stasavaju mladi, slušajući motivacijske govornike. Reklame, youtuberi, laici koji „dijele savjete” jesu izvori kroz koje surfaju osobe i svi mi koji smo izloženi javnim prostorima, koji nam žele „pomoći” da prebrodimo dan, mjesec, godinu... Tu se često prošvercaju senzacionalističke poruke kao što je ona „gledajte svijet kroz ružičaste naočale i oblaka neće biti!”

POGLED NA PARTNERSKE, PRIJATELJSKE, OBITELJSKE ODNOS

Kada uočimo da nam nešto smeta u partnerstvu, a uvjeravamo sebe da to „možda i nije tako”, počinjemo relativizirati, ali i rušimo svoj pokušaj uvida u stvarni poredak stvarnosti koji živimo. Ako otac pije, a osoba kaže „tako je to, već sam navikla, što imam od toga da ga mijenjam”, ona zapravo poručuje da joj je to komplicirano i da ne zna odakle bi krenula. Ima puno situacija u prijateljskim odnosima u kojima nešto zamjeramo prijatelju, ali nismo spremni to iskazati i priznati, naglašavajući vlastiti zahtjev. „Kako da kažem toj dobroj prijateljici, s kojom se lijepo razumijem, da mi smeta jer se nikada ne možemo vidjeti prijepodne, budući da ona spava”. Osoba se boji da će narušiti prijateljstvo!

GDJE JE GRANICA ZDRAVOG OPTIMIZMA I TOKSIČNE POZITIVNOSTI?

Granica ili razlika između zdravog optimizma i toksične pozitivnosti jest u tomu što zdravi optimizam ne uključuje negaciju negativnih osjećanja, već osoba izražava nadu da će se naći potencijalno rješenje u teškoj situaciji. Dakle, optimist izražava empatiju, validira negativne emocije, ali i vlastiti kapacitet za podnošenje teških stanja i okolnosti, s vjerom u nalaženje rješenja. Toksično pozitivni po svaku cijenu misle da se mora misliti pozitivno da bi ishod bio takav samo ako se ponavlja floskula „bit će sve u redu, samo misli tako”. Ovdje ima primjesa i magijskog mišljenja, u kome se njeguje crno-bijeli stav i logika „ako-onda”.

KAKO NE UPASTI U ZAMKU TOKSIČNE POZITIVNOSTI?

Ne treba se bojati bilo kakve vrste iskustva, bilo ono i neprijatno. Prednost treba dati realnosti i situacijama koje se događaju, kao i vlastitim osjećanjima koji su reakcija na iste. Važno je pružiti razumijevanje uz empatiju, radije nego jeftinu utjehu. Jer nitko nije riješio i prevladao problem „bacanjem pijeska u oči” ili „skretanjem pogleda od problema”.

26. rujna Sveti Kuzma i Damjan

Prema brojnim legendama, Kuzma i Damjan su bili blizanci i liječnici. Živjeli su i djelovali na području današnje Turske. Bili su arapskog podrijetla, a rođeni su u III. stoljeću i školovani u Siriji. Priča se da su uvijek liječili nesebično i besplatno. Ozdravljene bolesnike znali su pozivati da svojim novcem pomognu siromašniji i bolesne. Prozvani su nepotkupljivi. Zvali su ih liječnicima koji liječe bez novca. Nisu sveti liječnici liječili samo tjelesne bolesti. Izbavljali su ljude od duševne praznine. Tako su strpljivošću i dobrohotnošću privodili mnoge ljude kršćanstvu. Pripravljali su razne napitke od kojih su ljudi ozdravljali.

U Crkvi se štiju od IV. stoljeća, osobito u sjevernoj Siriji, gdje im je već u V. stoljeću posvećena crkva. O rastu njihovoga štovanja govori i činjenica da je nad njihovim relikvijama u VI. stoljeću bizantski car Justinijan u Carigradu podigao bazu. Središte njihova štovanja nalazilo se u Siriji, u rimskoj pokrajini Ciliciji (danas Turska), gdje su djelovali i pretrpjeli mučeništvo. Štovanje vjernika uživali su i na Istoku i na Zapadu. U njihovu čast su se gradile crkve i u Rimu, na Sardiniji, i u Jeruzalemu i Egiptu, Mezopotamiji.

Ljude su privlačili svojim milosrđem i čudotvornim ozdravljenjima. Na taj su način mnoge obratili na kršćanstvo. Za Dioklecijanovih progona, oko 287. godine, podvrgnuti su okrutnim mučenjima. Optuženi su da čarobnjaštvom liječe bolesnike. Kažu da su bili bačeni u more, ali ih je iz mora spasio anđeo. Onda su ih stavili na lomaču, ali ih je vatra zaobišla. Kada ih nisu mogli ubiti ni u moru ni vatrom, vezali su ih za križ i kamenovali, a kamenje se od njih odbilo pa je pobilo njihove krvnike. Na kraju im je odrubljena glava. Zajedno s njima su mučena i trojica njihove mlađe braće. Pred njihov pokop se dogodilo čudo. Trebali su biti sahranjeni u posebne grobnice. Jedna legenda kaže da su ipak pokopani zajedno zato što je jedna deva, koja se tamo našla, progovorila ljudskim glasom da se moraju pokopati u zajednički grob.

POMOGLI SU ČOVJEKU S AMPUTIRANOM NOGOM

Legende kažu da su bili dobri liječnici i stručnjaci. Liječili su čovjeka s bolesnom nogom. Dok je bolesnik bio u dubokom snu, braća su mu morala amputirati nogu. Presadili su mu nogu jednog mrtvog crnca. Kada se bolesnik probudio, nemalo se iznenadio što mu je jedna noga bila bijela, a druga crna. Ipak, opet je bio zdrav čovjek.

TRAŽENI ZAŠTITNICI

Sveti Kuzma i Damjan su veliki zaštitnici: liječnika, ljekarnika, kirurga, zubara, veterinara, primalja, farmaceuta, brijača, frizera, slabovidnih i slijepih osoba, siročadi, blizanaca, kemijske industrije te mnogih

Molitva svetom Kuzmi i Damjanu

Bože, ti si svetog Kuzmu i Damjana odredio da budu liječnici ljudskih duša i tijela bez ikakve nadoknade. Obdario si ih darom čudotvornog liječenja i po njima proslavio svoje svemoćno ime. Molimo te, svemoguću Bože, pogledaj i na današnje bolesnike u duši i tijelu, po zagovoru svojih svetih liječnika Kuzme i Damjana. Izliječi njihove boli, obdari ih zdravljem da ti trajno zahvaljuju. Po Kristu Gospodinu našem. Amen

fakulteta, naselja, župa, crkava, kapela diljem svijeta. Zaštitnici su brojnih crkava i u svim krajevima gdje žive Hrvati, od Slavonije, srednje Hrvatske, Istre, na otocima sve do Mua u Boki Kotorskoj.

JESU LI UOPĆE POSTOJALI?

Bilo je, a i danas ima ljudi koji zanemaruju ili odbacuju štovanje svetaca o kojima govore legende. Čak su spremni tvrditi da takvi sveti nisu ni postojali. Za nas su Kuzma i Damjan živjeli u davna vremena, jer su mučeni u III. stoljeću. Ako su vjernici u njihovu čast podizali crkve već u IV. i VI. stoljeću, moramo priznati da su oni bolje od nas znali u čiju čast grade crkve. U rimskoj bazilici svete Marije Velike im je već u 6. stoljeću posvećen poseban oratorij. Nisu gradili crkve u spomen nepostojećih ljudi. Ta bili su im tako-reći suvremenici. A legende samo naglašavaju njihovu dobrotu, milosrđe, bliskost ljudima, pa nam tako u mnogočemu mogu pomoći i svojim primjerom.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Marijanske liturgijske svetkovine i blagdani u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića

Velika Gospa

„Vjera nas uči da je Blažena Djevica Marija poslije smrti na nebo uznesena i uživa vjekovječnu radost.” (Propovijed, 1910)

Vjera u Isusovo uskrsnuće misao je vodilja u duhovnom životu sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića. Isusovim uskrsnućem stoji ili pada naša vjera. Bog nije dao da tijelo Blažene Djevice Marije, Majke svoga Sina bude podvrgnuto truleži groba. Poslije njezine smrti uskrisio je njezino tijelo i uznio ju je na nebo tijelom i dušom. Istinu Isusova uskrsnuća i Marijina uznesenja na nebo o. Gerard u svojim propovijedima s velikom revnošću naviješta i vjernike potiče da tu vjeru žive kako bi zadobili vječni život i uskrsnuće svoga tijela. U svojoj propovijedi na Veliku Gospu, o. Gerard potiče vjernike na radost: „Danas je kraj žalosti, jer nam je otišla u nebo mila Majka, ona Majka koja je sobom Božje lice gledala i željela da nam bude kao ljestve, po čijem se primjeru trebamo penjati dok i mi ne dospijemo u nebo” (Propovijed, 1910).

Prateći propovijedi, razmatranja i bilješke o Mariji sluge Božjega o. Gerarda, nailazimo na predivne misli o Marijinom uznesenju na nebo. Pustimo da nam o. Gerard govori: „Barem malo sebe zatajiti, za Majkom u nebo putovati, ta Ona, kao da je Božja ruka svemožna da nas u nebo vodi 15. kolovoza 1952” (Theologia pastoralis, 003264). „Blažena Djevica Marija vuče nas u nebo, kada nam pokazuje njezino lijepo Djetešce. Ta Isus je pravi model na koju formu moram slikati moju dušu” (Theologia pastoralis, 003357). „Majka Božja je na zemlji najviše odlikovana, sebe je službenicom zvala, već je i zato postala Kraljica u Nebo uznesena. U nebu kraljuje i svoje štovatelje u nebo zove” (Theologia pastoralis, 003395). „Majko! U dvojbi neka mogu pitati: ‘Što?’ osobito kada je jako zlo. Nestaje zlo kada te pitam Majko ‘što’ da činim? Majka Božja Velikom Gospojinom silazi u čistilište i vodi mnoge duše u nebo” (Theologia pastoralis, 003357). „Dok nas Majka, Blažena Djevica Marija ne stavi u kolijevku, u Kraljevstvo nebesko, najsigurnije je vazda plakati, tugujući disati. Tako se ponaša malo dijete, plače na zemlji i ručice podiže da ga majka podigne. Kad ga stavi u kolijevku uz malog brata, onda se smiri. Ni

mi ne mirujemo dok nas Gospa, Majka, ne stavi u kolijevku uz Malog Isusa, moramo vazda pouzdano disati, pa će nas ona u nebo dizati” (Theologia pastoralis, 003387).

Za marijanske svetkovine o. Gerard se pripremao postom i molitvom. Na uočnicu Velike Gospe, 14. kolovoza 1931., o. Gerard zapisuje: „Nemam vremena na zemaljsko paziti ili se zbog toga srditi. Ta ja moram za Majkom u nebo hititi. Ako ću u nebo hititi, neću se za gad lijepiti!” (Theologia pastoralis, 002813). Na svetkovinu Velike Gospe, 15. kolovoza 1931., dok je slavio sv. misu dobio je nadahnuće koje zapisuje: „Hitam u nebo da poljubim Isusa s Majkom, to mi je danas palo na pamet kod podizanja, da je Majci Božjoj prvi posao bio poljubiti Isusa. Dakle, hitit, ljubiti je moj program!” (Theologia pastoralis, 002813). Dan poslije Velike Gospe, 16. kolovoza 1931., zapisuje: „Jučer sam se odlučio, danas sam nastavio i nastavljat ću u nebo hititi i tamo Isusa uvijek gledati” (Theologia pastoralis, 002813). „Gospa me uvijek grli, a da ja koga mrzim?” (Theologia pastoralis, 002744). Na uočnicu Velike Gospe, 14. kolovoza 1952., o. Gerard zapisuje: „Teško je gladnom prekinuti slatko jelo i pilo, neka nam bude teže prekinuti što je vama milo. Zahvala: zataja svom snagom!” (Theologia pastoralis, 003264).

Svaka majka ljubi svoje dijete i sve čini kako bi ga zaštitila od svakoga zla. Majka Božja, Velika Gospa na nebo uznesena, još više želi zaštititi svakoga njezina štovatelja od sviju zala. U završnoj propovijedi na Veliku Gospu, o. Gerard potiče vjernike na pouzdanje u Marijinu zaštitu na zemlji: „Sretna bi bila majka koja bi mogla srce svoga milinka zlatnom i medenom vrpcom svezati, da se ne da zavesti. Tu vrpcu pruža svakom štovatelju Majka Božja i naša, da nas odvede u Nebo, da grlimo Nju i Njezina Sina Isusa!” (Theologia pastoralis, 002811). „Vama se pridajem ovako, nosi me u Nebo Majko!” (Biser misli, 004540). „Dijete želi u materino krilo. Gospin štovatelj u Gospino krilo. Tko želi ovo, to će i postići, ako će dušu očistiti i nakriti. Drukčije nije dostojan Gospina krila. Ovako pripravljen od Gospe, bit će primljen, u Nebo uznesen” (Biser misli, 004538).

(nastavlja se)

Dar straha Božjega u obitelji

PUKOTINE U OBITELJI

Obitelj je, kako nas uči Drugi vatikanski koncil, *Ecclesia domestica* – Kućna Crkva (KKC 1656), mjesto gdje bi se trebali živjeti temeljni principi kršćanskog života. No, usprkos tome, mnoge obitelji danas doživljavaju krizu koja se ogleda u neslogama, nemiru, pa čak i raspadu obitelji. Zbog naravi ljudskog grijeha i sklonosti k sebičnosti, neprijatelj koristi razne pukotine u našim srcima i odnosima kako bi ušao i posijao kaos. Sveti Pavao nas upozorava: *Jer nije nam se boriti protiv krvi i mesa, nego protiv Vrhovništava, protiv Vlasti, protiv upravljača ovoga mračnoga svijeta, protiv zlih dugova po nebesima* (Ef 6, 12).

Jedna od najčešćih pukotina kroz koju zlo ulazi u obitelj jest zanemarivanje duhovnog života. Kada obitelj prestane moliti zajedno, slaviti sakramente i živjeti u skladu s Božjim zakonom, gubi se zaštitna milost koja čuva jedinstvo i mir. Ova praznina brzo postaje plodno tlo za sebičnost, ljutnju, nezadovoljstvo i duhovnu ravnodušnost. Papa Pio XI. jednom je rekao: *Kada obitelji zaborave Boga, tada đavo preuzima vođenje kuće*. Ovo nam jasno pokazuje koliko je važno ne samo vjerovati u Boga, već ga i aktivno uključiti u sve aspekte života.

UZROCI NEMIRA U OBITELJI

Nemir u obiteljima često proizlazi iz nezdravih prioriteta. U današnjem društvu, koje je opsjednuto materijalizmom i konzumerizmom, mnoge obitelji stavljaju fokus na stjecanje bogatstva, uspjeha ili statusa, zanemarujući međusobne odnose i duhovni razvoj. Mnogi sveti oci Crkve upozoravali su na opasnosti duhovne lijenosti i zanemarivanja Božje prisutnosti. Sveti Ivan Zlatousti kaže: *Obitelj koja ne moli zajedno, rađa sebičnost i prepušta se razaranju*. Osim toga, pretjerano korištenje tehnologije, nedostatak komunikacije i odsutnost emocionalne podrške između članova obitelji mogu dodatno doprinijeti osjećaju otuđenosti i nemira.

STRAH BOŽJI KAO DAR DUHA SVETOGA

Strah Božji jedan je od najvažnijih darova Duha Svetoga jer on pročišćava naše motive i vodi nas prema većoj poniznosti i svetosti. Strah Božji ne znači strah pred kaznom, nego strah pred gubitkom Boga, pred grijehom koji nas udaljuje od Njega. Ovaj dar nam pomaže prepoznati vlastitu ograničenost i ovisnost o Bogu.

Sveti Toma Akvinski opisuje strah Božji kao *prvi stupanj mudrosti* jer on usmjerava naše srce da u svemu tražimo Božju volju. Bez njega čovjek postaje samouvjeren, oslanjajući se samo na vlastitu snagu, što ga često dovodi do grijeha i udaljavanja od svetosti. Sveta Terezija Avilska govoreći o strahu Božjem kaže:

Tko se boji Boga, ne boji se nikoga drugoga, jer je postao svjestan da jedino u Bogu ima istinski oslonac i snagu.

PRIMJERI SVETACA

Jedan od svetaca koji su duboko živjeli dar straha Božjega je sveti Dominik Savio, koji je kao mladić rekao: *Radije ću umrijeti nego sagriješiti!* Ovaj stav pokazuje koliko je strah Božji važan za oblikovanje naše volje prema svetosti. Iako je bio vrlo mlad,

njegov primjer ostaje inspiracija za sve koji žele rasti u strahu Božjem.

Sveti Josip je također izvrstan primjer, posebno za očeve obitelji. On je u svojoj poniznosti i poslušnosti Božjoj volji uspio zaštititi i voditi Svetu obitelj, čak i u najtežim trenucima. Njegov život bio je ispunjen strahom Božjim, ne u smislu straha od kazne već dubokog poštovanja prema Božjoj volji i ljubavi prema njegovoj obitelji. *A Josip, muž njezin pravedan ne htjede je izvrgnuti sramoti, nego naumi da je potajice napusti* (Mt 1, 19). Iz ovih riječi vidimo njegovu veliku poniznost i osjećaj nedostojnosti. Nije posumnjao u Marijinu čistoću i iskrenost nego u to hoće li on biti dostojan sudjelovati u ovom Božjem djelu. Njegov primjer poziva sve očeve da vode svoje obitelji s istom ljubavlju i posvećenošću, ali hrabrosti odgovoriti na Božje poticaje.

ISCJELJENJE RANA U OBITELJI

Iscjeljenje rana koje su se razvile unutar obitelji počinje ponovnim vraćanjem Bogu. To znači ponovno otvaranje vrata milosti kroz sakramente, osobito ispovijed i svetu pričest. Kada svaki član obitelji krene putem osobnog obraćenja, Duh Sveti počinje djelovati kako bi obnovio jedinstvo i mir. Isus nas poziva: *Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati* (Mt 5,9). Mirotvorstvo započinje u obitelji, a to se postiže zajedničkom molitvom i međusobnim praštanjem.

Sveta Majka Tereza često je govorila kako se ljubav i svetost uče u obitelji. Prakticiranje svakodnevne krutice, zajedničkog čitanja Svetog pisma, sudjelovanja

na svetim misama i provođenje kvalitetnog vremena zajedno stvara atmosferu u kojoj Duh Sveti može djelovati. Također, važno je da obitelj nauči oprostiti – ne samo riječima već i srcem.

KAKO RASTI U DARU STRAHA BOŽJEGA I POTICATI JEDNI DRUGE NA TO?

Dar straha Božjega nije samo za pojedinca; cijela obitelj može rasti u ovom daru. Prvo, potrebno je stalno tražiti Božju prisutnost u svakodnevnim situacijama. To znači biti svjestan da je Bog prisutan u svakom trenutku – bilo da radimo, razgovaramo, odmaramo ili se molimo. Sveti Ivan Pavao II. je govorio: *Strah Božji je radost, jer nas podsjeća na veličinu našeg poziva – biti Božja djeca*. Kada svi članovi obitelji žive s ovakvom sviješću, dar straha Božjega postaje motor koji pokreće cijelu obitelj prema svetosti.

Drugo, važno je redovno se podsjećati na svoju malenost pred Bogom. Potičite jedni druge da razvijate stav poniznosti i zahvalnosti. Prepoznavanje vlastitih grešaka i traženje oprosta od Boga i jednih od drugih, stvara prostor za milost i iscjeljenje. Sveti Ivan Vianney govorio je da „Bog daje svoju milost poniznima; na ponizne se izlijeva neizmjereno bogatstvo Božjih darova”.

Završimo s molitvom svetog Franje Asiškog: „Gospodine, učini me oruđem svog mira”. Neka nas Bog učini mirotvorcima u našim obiteljima, ispunjenima strahom Božjim, da bismo svi zajedno rasli u ljubavi, svetosti i jedinstvu.

Duhovna obnova u samostanu sestara dominikanki

U samostanu sestara dominikanki u Subotici, od 13. do 15. rujna, održana je duhovna obnova za djevojke na temu „Kako će djevojka čistim sačuvati put svoj? Čuvajući riječi tvoje.” Djevojke su imale priliku na jedan vikend udaljiti se od svih obveza i posvetiti osobnoj molitvi i rastu. Program se sastojao iz predavanja sestre Manes Puškarić koja je približila

križeve, ali s Bogom i tako će naš život biti pun milosti. Također smo imali vrijeme za šutnju sa sv. Katarinom Sijenskom i za promisliti tko smo mi pred Bogom, kako se i ona zapitala i čiji je odgovor postao temelj njezinog duhovnog života. Međutim, njezino se pitanje ne javlja iz jada nego iz divljenja što Bog razgovara s njom. Često

smo previše zatvoreni u sebe i stavljamo sav teret na sebe. Kada se udaljimo od Boga u nama se stvari počnu loše razvijati, ali kada primimo sebe kao stvorenje iz Stvoriteljevih ruku, sve se mijenja. U dijalogu Otac nebeski više puta govori Katarini: „U spoznaji sama sebe ponizit ćeš se vidjevši da ti ne postojiš svojom snagom, nego da tvoje bivovanje dolazi mojom snagom, koji sam vas ljubio prije nego ste došli u bivovanje... zbog neizrecive ljubavi koju sam gajio prema vama, oprao sam vas i stvorio po drugi put u krvi svoga Jedinorođenog Sina koju je prolio iz tolikog ognja ljubavi”.

Pored ovog divno provedenog vremena, imali smo i zajedničku molitvu krunice, Lectio divina, zajedničko klanjanje i misu, kao i vrijeme za razgovor i druženje. Hvala sestrama dominikankama koje su još jednom izdvojile vrijeme za djevojke naše biskupije kako bismo mogle rasti u našoj ženstvenosti i izgraditi bolji odnos s Bogom.

Tereziya Sekereš

kako primjerom sv. Josipa sačuvati čisto, tj. slobodno srce. Josip, kojemu je Bog povjerio svog jedinog sina i čije povjerenje nije nikad iznevjerio i pored svih poteškoća i problema, našao je u Isusu izvor prave radosti i mira. U životu bismo trebali prihvatiti poteškoće i

Molitva sv. Katariji Sijenskoj

Sveta Katarino, ljubljena Kristova zaručnice, koju je Bog prosvijetlio da budeš savjetnica vjere i istine papama, biskupima i uglednicima svog doba, izmoli mudrost za pastire Crkve da vode Božji narod, izmoli im ljubav da blaže rane današnjeg čovjeka, izmoli im hrabrost da nepopustljivo pokazuju put Istine. Tvoje srce potpuno predano Isusu dopustilo ti je da znaš čitati stvarnost života i svijeta Njegovim očima, da shvatiš malene i velike potrebe čovječanstva i Crkve. Ti, prava Božja žena, pomogni i nama vidjeti život očima Boga, donijeti prave i mudre odluke za nas i za osobe koje nam je Gospodin povjerio.

Sveta Katarino Sijenska, moli za nas!

Bezuvjetno

Mudra žena temelj je svake obitelji. Ona gradi dom i zna što čini. Oprezna je i kloni se zla. Daje mudre savjete i podrška je drugima.

Žena je potpora, pomoćnica, snaga. Stup obitelji. Ona čini dom.

Prava žena je vjerna, nije prevrtljiva. Gradi povjerenje koje je čvrst temelj u odnosu. Pokorna je, poslušna.

Žena je radosna. U svom domu stvara okruženje puno ljubavi. Poticajno i podržavajuće okruženje u kojem obitelj napreduje.

Strpljiva je. Prolazi kroz uspone i padove. Jer ljubav je strpljiva. Oprašta. Sve podnosi.

Suosjećajna je prema osjećajima i borbama svoje obitelji. Njega i skrb njezine su praktične kvalitete. Posvećena je i predana. Jača odnose u obitelji. Uvijek prisutna za voljene. Ima snagu i otpornost. Suočava se s obiteljskim borbama, podupire u teškim vremenima. Daje prioritet obiteljskim odnosima. Budi sigurnost i zaštitu.

Zahvalna je. Na kraju dana zahvalna je i za sve dobro, i za sve loše. Za sve uspone i padove.

„Uvijek se radujte. Neprestano molite. U svemu zahvaljujte, jer je to za vas volja Božja u Kristu Isusu” (1 Sol 5, 16–18).

Ona, koja sve ove kvalitete ima, naša je Majka. Žena i majka koja je i mudra, i vjerna, i radosna. Strpljiva, suosjećajna, zahvalna. Srce joj je vrištalo od boli, ali glas nije ispustila. Uvijek je tu kada joj se utječemo. Ona voli bezuvjetno.

Jelena Pinter

Prijateljstvo između stabla i cvijeta

U zoru je u podnožju stabla iznikao malen cvijet. I tek što je otvorio oči, ugledao je stablo.

„Ti si, sigurno, veliki cvijet”, reče mu.

„Ne, ja nisam cvijet. Ja sam stablo”, odgovori stablo.

„Kakva je razlika između stabla i cvijeta?”, upita cvijet.

„Cvijet živi nekoliko dana, a stablo nekoliko godina”, reče stablo.

„I to je sve?”

„Ne”, odgovori stablo.

„Mi stabla izdržimo i najjače vjetrove, a vi, cvjetovi, prehladite se i od najblažeg lahora.”

„To je sve?”, ponovno upita cvijet.

„Vas se može ubrati i darovati. Vas se može staviti u vazru i njegovati. Vas ljudi vole, a i vi volite ljude. A s nama stablima je drugačije. Nas ne mogu ubrati i pokloniti. Nas ne mogu staviti u vazru i njegovati. Mi uvijek ostajemo po strani.”

„Zar smo mi cvjetovi na putu?”

„Ne, uglavnom niste. Ali ljudi vas primijete i kada ste daleko od puta. Često vas i pogaze.”

„Što se dogodi kada netko pogazi cvijet?”

„To se uvijek sazna. I zbog toga se može mnogo plakati. Neki i nakon mnogo vremena spominju pogažen cvijet. Nas stabla nitko ne može pregaziti, ali nas i ne vole kao što vole cvjetove.”

„Onda si ti”, reče mu cvijet, „iznimka među stablima, jer tebe voli jedan mali cvijet.”

Kada je oko podneva pripeklo sunce, stablo je svojom sjenom zaštitilo cvijetić.

Stjepan Lice, Bitno.net

Žene u Bibliji

Draga djeco, nadam se da ste voljni za nove zanimljive zadatke na dječjim stranicama. Nekada nam zadatci budu teški, nekada zanimljivi, nekada jednostavni, dosadni. Zadatak koji je vlč. Vinko ovoga puta postavio nama odraslima, bio mi je zanimljiv i izazovan. Voljela bih da iz njega nešto upamtite i naučite, za sitnice koje baš ne znate i ne razumijete pitajte odrasle ukućane, možda će vam oni bolje protumačiti. Svakako se dobro zabavite. Sretno u novoj školskoj godini koja je pred vama. Žena u Bibliji ima mnogo, a ove prikazane doista su zanimljive, te pokušajte naučiti nešto o njima.

Sveta Rita

Sveta Rita bila je kći roditelja koji dugo nisu mogli imati djece. Odgajali su je u kršćanskome duhu. U kući je imala kutak za molitvu i maštala je o tome kako će postati redovnica. Ali roditelji su je obećali jednom ne baš dobrom čovjeku. On ju ni u crkvu nije puštao. Neprestano se molila za njega i Bog ga je malo-pomalo promijenio. U razdoblju od jedne godine Rita je izgubila najprije majku i oca, zatim muža, a onda i dva sina. Novonastala situacija ponovno ju je dovela na ideju o odlasku u samostan. Zaštitnica je bespomoćnih i beznadnih slučajeva.

Sveta Rita: „Ostanite vjerni svojim obvezama!”

Estera

Sveta Estera junakinja je Staroga zavjeta, živjela je tri stoljeća prije Krista. Rano je ostala bez roditelja, ali je mudro vodila svoj narod, došavši na poziciju kraljice. Svoje kralju je tri puta spasila život jer je mudro razmišljala o vođenju carstva. Židovi su zahvaljujući njoj povratili snagu i spasili svoj narod. Ime Rita ima značenje: nježna kao biser, snažna kao koplje.

Sveta Estera: „Bog koristi obične ljude da čine neobične stvari!”

Sara

Sara je bila Abrahamaova žena i jako je željela podariti mu sina. Ali to se nikako nije dogodilo, a ona i njen muž ostarjeli su. Sumnjala je da će se to ikada dogoditi, sve dok jednog dana u njihov šator nisu došla dva čovjeka koja su pitala Abrahama gdje je Sara, te mu rekli da će mu ona sljedeće godine roditi sina. Ona se samo nasmijala. Sara nas uči da ne smijemo ismijavati Boga, nego vjerovati u njegove odluke! Ime Sara znači boginja, kneginja.

Poigrajte se upisujući imena kraj pitanja tko je čija majka.

_____ Tko je Jakovljeva mama?	Sara
_____ Tko je Izakova mama?	Eva
_____ Tko je majka svih ljudi?	Rebeka
_____ Koja je majka u Bibliji imala blizance?	Rebeka
_____ Tko je majka kralja Solomona?	Vitsaveja

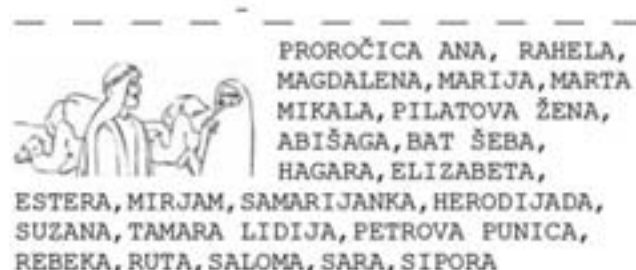

Sara: „Bog uvijek ispunjava svoja obećanja!”

Marta

Marta je sestra Marije i Lazara, brižna domaćica kuće u Betaniji u koju je Isus rado svaćao. Uvijek zavrnutih rukava, zauzeta ulogom domaćice, ona poslućuje, pripravlja i kuha. Ime Marta u prijevodu znači gospodarica. Zaštitnica je kućanica i radnica.

Marta: „Držite čvrsto svoje prioritete!”

P	S	A	R	A	M	A	R	T	A	Ž	P	P
E	E	N	D	E	N	E	B	N	R	R	A	I
A	M	T	I	A	B	A	E	B	O	A	J	L
T	I	A	R	E	J	L	Z	R	P	H	I	A
E	R	R	K	O	A	I	O	U	I	E	D	T
B	J	A	A	D	V	Č	D	R	S	L	I	O
A	A	G	G	B	I	A	M	O	U	A	L	V
Z	M	A	L	C	I	A	P	I	R	T	I	A
I	M	H	A	J	A	Š	R	U	K	E	A	Ž
L	B	A	T	Š	E	B	A	E	N	A	H	E
E	N	A	M	O	L	A	S	G	T	I	L	N
A	K	N	A	J	I	R	A	M	A	S	C	A
M	A	R	I	J	A	R	A	M	A	T	E	A

Tradicija i prehrana kroz stoljeća: uloga žena u očuvanju duhovnih i kulinarskih običaja

Žene su kroz stoljeća bile čuvarice tradicije, a njihova uloga u prenošenju recepata i običaja u svezi s prehranom često je bila ključna za očuvanje kulturnog i duhovnog identiteta zajednica. Prehrana je u mnogim religijskim i kulturnim sustavima duboko povezana s duhovnim vrijednostima, blagdanima i obredima, a žene su svojim vještinama i znanjem oblikovale način na koji su se ovi običaji prakticirali u svakodnevnom životu.

Od starih vremena hrana je bila mnogo više od osnovne ljudske potrebe za preživljavanjem. Bila je sredstvo zajedništva, oblik izražavanja duhovnosti, kao i način da se poštuju prirodni ciklusi i Božje zapovijesti. U kršćanstvu, hrana je zauzimala posebno mjesto kroz postove i blagdane kada su žene, pripremajući obroke prema strogim pravilima posta, pokazivale svoju predanost vjeri i obitelji. Tradicionalni recepti za posna jela prenošeni su s majki na kćeri, stvarajući tako nit koja spaja generacije.

Jedan od najljepših primjera ove veze između žene, prehrane i tradicije, jest priprema hrane za crkvene blagdane kao što su Božić i Uskrs. Ovi blagdani nisu samo vrijeme za molitvu i okupljanje obitelji, već i prilika za slavljenje kroz bogate obroke, gdje svako jelo ima svoje mjesto i simboliku. U pripravljanju tih obroka žene su igrale glavnu ulogu, birajući sastojke i recepte koji su bili pažljivo čuvani. Na primjer, priprava trpeze za Badnju večer i prvi dan Božića samo je jedan od dokaza odanosti žena ka ovome cilju.

Osim vjerskih blagdana, žene su kroz stoljeća čuvale i sezonske običaje vezane za poljoprivredne cikluse, obilježavajući važne trenutke kao što su sjetva, žetva i berba. Prehrana je u ovim razdobljima često bila skromna, ali je imala svoju simboliku povezanu sa zahvalnošću za plodove zemlje i Božju milost. Na primjer, nakon žetve, domaćice bi često pripremale jednostavna jela od svježe žitarice, čime bi zahvaljivale na plodnoj godini. Ovi običaji opstali su kroz stoljeća, upravo zahvaljujući ženama koje su ih prenosile na mlađe generacije. Jedan od lokalnih primjera je i Dužijanica tijekom koje se, među ostalim, pripremaju i neka tradicionalna jela.

Osim religijskih običaja, žene su imale važnu ulogu i u očuvanju recepata i kulinarskih tehnika koje su specifične za određene narode i regije. U mnogim

dijelovima svijeta žene su stoljećima brinule o tome da se stari recepti ne zaborave, bilo da se radi o receptima za specijalitete od lokalnih namirnica ili o tehnikama konzerviranja hrane. Na primjer, priprema zimnice, koja uključuje kiseljenje, sušenje i konzerviranje povrća i voća, dio je tradicije koja se prenosi s generacije na generaciju. Ovaj proces nije samo način očuvanja hrane, već i prilika za okupljanje obitelji i zajednice kada žene zajedno rade, razmjenjujući savjete i iskustva.

Interesantno je promatrati kako se kroz stoljeća mijenjala i sama prehrana, pod utjecajem raznih čimbenika, uključujući trgovinu, migracije i promjene u poljoprivrednim tehnikama. Žene su često prve prilagođavale nove sastojke i tehnike u tradicionalnim jelima, čuvajući autentičnost, ali i osvježavajući prehranu. Tako je recimo uvođenje krumpira, kukuruza i rajčice u Europu tijekom kolonijalnih vremena dramatično promijenilo način na koji su se pripravljala neka jela. Međutim, žene su te novine vješto uklapale u postojeće tradicije, ne narušavajući balans između starog i novog.

Zanimljivo je kako su žene kroz stoljeća koristile prehranu i kao sredstvo za prenošenje moralnih i duhovnih vrijednosti. Skromnost u hrani bila je često naglašavana kao važna kršćanska vrlina, a žene su svojim primjerom učile djecu i mlađe generacije o značaju umjerenosti i poštovanja hrane kao Božjega dara. Kroz postove i druge duhovne prakse, žene su učile svoju djecu cijeniti, ali i izraziti kroz prehranu svoju vjeru i zahvalnost.

Danas, iako živimo u vremenu kada je dostupnost hrane neusporedivo veća nego ranije, tradicionalni običaji u svezi s prehranom i dalje su važni u mnogim kućanstvima. Žene, bilo kao majke, bake ili supruge, i dalje čuvaju te običaje, prilagođavajući ih suvremenom načinu života, ali i zadržavajući njihovu suštinu. Priprema hrane za blagdane, postove i posebne prilike, i dalje ostaje važan dio obiteljskih okupljanja i prilika za jačanje zajednice.

Zahvaljujući ženama, mnoge tradicionalne vrijednosti u svezi s prehranom opstaju i danas, pružajući nam osjećaj kontinuiteta, zajedništva i duhovne povezanosti s prošlim generacijama. Putem hrane, žene ne samo da njeguju tijelo već njeguju i duh, učvršćujući vezu između tradicije, duhovnosti i svakodnevnog života.

Subotica za život – jučer, danas sutra (1)

Tribina Inicijative „40 dana za život” pod naslovom „Život vrijedan življenja”, koja je održana u Pastoralnom centru „Augustinianum” 13. rujna ove godine, potaknula me je da u ovom broju *Zvonika* u rubrici „Aktualno” napišem nešto na temu istaknutu u naslovu.

INICIJATIVA ZA ŽIVOT U SUBOTICI, JUČER

Gotovo od početka moga župnikovanja imamo u Župi sv. Roka i molitvu za prestanak pobačaja u našem gradu, odnosno „akciju za život”. Tako smo na proštenje sv. Roka započeli s klanjanjem koje smo prikazivali i prikazujemo kao zadovoljštinu za prestanak „bile kuge” (pobačaja) u našem gradu. Kasnije smo ovoj molitvenoj borbi pridodali i pozitivni dio borbe protiv toga zla, pod naslovom „Hvalospjev životu”, s blagoslovom trudnica na kraju mise proštenja, a vremenom smo za blagoslov trudnica odredili još jedan termin i to u okviru devetnice sv. Josipu.

Kada je u Hrvatskoj prihvaćena Inicijativa „40 dana za život”, vrlo brzo pokušali smo s tom inicijativom i u Subotici. O Inicijativi sam prvi put govorio u okviru emisije „Od obitelji do civilizacije ljubavi”, 11. ožujka 2014. godine. Nakon dvije godine konačno smo i mi konkretnije počeli razmišljati o pokretanju Inicijative u našem gradu. Sve je počelo s pozivom p. Marka Glogovića na deveticu sv. Josipu 2016. godine. Osim što je tri dana predvodio misu i propovijedao u crkvi, u vjeronaučnoj dvorani održao je predavanja i razgovarao s vjernicima. Nakon njegova svjedočanstva o borbi za spas nerođenih beba i protiv pobačaja, u župi se formirala skupina koja je, poput udruge „Betlehem” u Hrvatskoj, željela pokušati činiti isto i u Subotici. Tada je dvadesetak osoba svojim potpisom dalo potporu da će molitvom i postom podržati aktivnosti udruge „Betlehem” koju je vodio p. Marko, uz obećanje da će u što skorije vrijeme pokušati osnovati takvu udruhu i u Subotici. Iste godine, 6. lipnja, u Župi sv. Roka u Subotici održana je tribina „Predstavljamo molitvenu inicijativu za prestanak pobačaja”. Gosti tribine bili su Ante Čakljušić, voditelj Inicijative „40 dana za život – Hrvatska” i Petra Tišljarić, nacionalna koordinatorica Inicijative „40 dana za život – Hrvatska”. Nakon te tribine, već 7. lipnja, za voditeljicu subotičke udruge „Betlehem” (u osnivanju) izabrana je Rada Marija Bagarić, uz odluku da udruha bude i registrirana. Udruha pod tim nazivom nije nikada registrirana, ali jest kasnije udruha pod nazivom „Želim živjeti”, koja je nažalost ugašena zbog neaktivnosti i knjigovodstvenih problema jer nije bilo priljeva novca. Istodobno s formiranjem skupine „Betlehem”, formirana je i skupina koja je odlučila u Subotici podržati Inicijativu „40 dana za život”, a na čelu skupine koja se željela uključiti u miroljubivo bdjenje pred subotičkom bolnicom bio je Miroslav Zelić. O svemu možete opširnije pročitati u Katoličkom listu *Zvonik*, br. 6–7/2016 na str. 28–31.

Uoči prve molitvene kampanje, 18. rujna 2016., održali smo i tribinu u Pastoralnom centru „Augustinianum” pod naslovom: „Život dakle biraj”.

Predavanje je održala Lidija Dugan, regionalna koordinatorica Inicijative „40 dana za život” za Slavoniju. Na završetku kampanje prve kampanje, pred svetkovinu Svih svetih, u „Augustinianumu” smo održali još jednu tribinu na kojoj je Dragan Muharem održao stručno predavanje pod nazivom „Ne postoji pravo na abortus”, dok je o moralnim aspektima pobačaja, uz videozapise, govorio mons. Andrija Anišić. O iskustvu prihvaćanja djeteta s Downovim sindromom govorila Tatjana Vukov.

Samoj kampanji prethodila su i molitvena okupljanja na nakane Inicijative i udruge „Betlehem” u okviru molitvene zajednice „Treće srce”. Zajednička molitva bila je u vjeronaučnoj dvorani Župe sv. Roka i u bolničkoj kapeli.

Ranije, točnije 10. svibnja 2016., Rada Marija Bagarić je otvorila Fb stranicu „Udruha Betlehem – Subotica” (neformalna grupa), a od 26. listopada 2016. godine nalazimo i Fb stranicu „40 dana za život – Subotica”, a kao administrator je naveden Darko Temunović. Na tim stranicama se također mogu pronaći zanimljivi podatci o aktivnostima Inicijative u našem gradu.

PROLJETNE I JESENSKE KAMPANJE INICIJATIVE „40 DANA ZA ŽIVOT”

Miroljubivo bdjenje pred bolnicama u okviru Inicijative „40 dana za život” organizatori nazivaju kampanja. To je četrdeset dana molitve i posta za prestanak pobačaja, miroljubivo bdjenje ispred bolnica i klinika u kojima se vrši pobačaj, kao znak ljubavi za majke koje tamo dolaze abortirati svoju djecu i pokušaj osveščivanja lokalne zajednice o potrebi zaštite nerođenog života i problemu pobačaja.

U jednoj kalendarskoj godini su dvije kampanje – proljetna i jesenska. Proljetne kampanje započinju obično na Pepelnicu i traju do Cvjetnice, a jesenske započinju koncem rujna i traju okvirno do svetkovine Svih svetih. Svaka kampanja ima i svoju posebnu okvirnu temu te određene molitve koje su obvezne, kao i molitve koje se preporučaju, kao što su krunica i križni put.

U idućem broju: *Kampanje Inicijative u Subotici – Inicijativa u Subotici danas i sutra*

Vladati znači služiti

U nekim povijesnim studijama, koje procjenjuju djelovanje istaknutih pojedinaca ili institucija u kriznim vremenima, nailazimo i na ovakve kvalifikacije: nisu bili na visini zadatka, zakazali su, podbacili, nisu se snašli.

Nekada i mi u Crkvi bolujemo od sličnih bolesti – dajemo odgovore na pitanja koja nitko ne postavlja, ne znamo dešifrirati aktualne probleme koji tište suvremenog čovjeka ili pak dolazi do zlouporabe autoriteta koji se koristi za samopromociju, širenje vlastitoga utjecaja za manipuliranje drugima. Na to ukazuje papa Franjo, to su pitanja koja odjekuju u sinodalnom procesu. *Nihil novi sub sole* (ništa novo pod suncem). Nesnalaženje i podbacivanje naslijedili smo još od apostolskih vremena. Isus prognozira sebi sudbinu patnika – poniženog, optuženog, osuđenog i smaknutog: *Sin čovječji predaje se u ruke ljudima, ubit će ga, ali će on, ubijen, nakon tri dana ustati*. A misli apostola se vrte oko pitanja prvih mjesta koja povlače sa sobom moć, utjecaj, slavu: *putem među sobom razgovarahu o tome tko je najveći*. Kao da ništa nisu shvatili. U Evanđelju po Marku nerazumijevanje apostola kao da prati liniju gradacije, doživjet će svoj vrhunac u trenucima Isusove agonije na Maslinskoj gori uoči muke: *Svi ćete se sablazniti, udariti ću pastira i ovce će se razbjeći...* On je u usrdnoj molitvi upućenoj nebeskom Ocu, a oni spavaju: *I dođe i nađe njih pozaspale pa reče Petru: Jedan sat nisi mogao probdjeti?*

Ne treba dozvoliti da nas obuzima sablazan nad apostolima. Čak i nama, koji smo od djetinjstva upijali evanđelje, fraze tipa: ponijeti križ, odricati se sebe zvuče strano, kao da potiču iz nekih izvanljudskih područja i mi se dandanas borimo shvatiti i prihvatiti navedene paradokse: *Prvi će biti posljednji, a posljednji prvi, vladati znači služiti, uzvišen je onaj tko se ponizi postavši poput djeteta...*

Razmišljajući o ovim na prvi pogled suprotnostima, ne tapkamo u potpunom mraku. Svjetlo dolazi odozgo: u svjetlu Boga koji je svemoguć, jer je čista ljubav, možemo shvatiti i prihvatiti Isusova načela o služenju koje je vrhunac vlasti. Bog kao savršena ljubav stvara, poziva iz nebića u biće; njegova moć, njegova vlast dobiva karakter stvaralačke ljubavi. Bog kao savršena ljubav stvoreno prati, podupire; njegova vlast nije ništa drugo nego blizina i nježnost prema ljudskome svijetu. Bog kao savršena ljubav svemu stvorenju jamči budućnost života bez prijetnje smrti u nebeskome carstvu. Božja vlast se ostvaruje kao spasonosna ljubav koja oslobađa od zla.

Da, sam Bog, naš nebeski Otac vlada ljubeći ili voli vladajući. Božje djelovanje potvrđuje smisao, duboku unutarnju logiku „paradoksa”: *Sebedarivanjem najviše obogaćujemo sebe. Samozatajom se najviše sjećamo sebe. Izlazeći u susret se najviše približavamo sebi*. Isus kao poslušni Sin poučljivog srca i uma usvaja ove principe Božje etike i dosljedno njih primjenjuje u svom djelovanju – *Sin čovječji nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge*. Vrhunac moći Isus postiže na križu jer tada se potpuno solidarizira sa svim patnicima svijeta, postavši jedan od njih i dragovoljno preuzevši na sebe sudbinu prognanih, prokletih, ubijenih.

Ljubav Boga Oca, sinovska ljubav Isusa Krista obilježene su suštinskim atributom – nekoristoljubivošću. Bog Otac voli ne tražeći ništa zauzvrat, Sin Isus ide istim tragom do kraja stavljajući se na raspolaganje i onima kojima do toga nije ni malo stalo. Ovaj princip je u jednoj misnoj molitvi vrlo jasno objašnjen: *Bože, Tebi nije naša hvala potrebna, ali je Tvoj dar što smo Ti zahvalni. Ti po našim hvalospjevima ne bivaš veći, nego mi stečemo milost spasenja...*

Sada polako dobivamo kompletnu sliku: nekoristoljubiva ljubav koja ne traži ništa zauzvrat predstavlja vrhunsku moć, onaj koji tako voli ima u rukama vlast. Isus kao odličan kateheta ilustrira princip nekoristoljubive ljubavi vrlo rječitom slikom: uzima dijete, pozivajući svoje sljedbenike: *Tko god jedno ovakvo dijete primi u moje ime, mene prima. A tko mene prima, ne prima mene, nego onoga koji mene posla...* Dijete ovdje ne igra ulogu simbola poniznosti, bezazlenosti, čistoće itd. U Isusovoj katehezi dijete služi kao primjer onoga koji je bez pravnog položaja, pod nadzorom, kontrolom drugih, na margini dešavanja, bez vlasti, utjecaja. Sjećam se da apostol Pavao u Poslanici Galaćanima tvrdi da se nasljednik, dok je dijete, ne razlikuje od roba u roditeljskoj kući. Prihvatiti dijete u tom smislu jest upravo metafora za ljubav koja se daruje i onome od koga ne može ništa očekivati zauzvrat, koja služi ne zahtijevajući nadoknadu; ljubav koja čak ni ne razmišlja o priznanju... Takva ljubav je Božje inspiracija. Primjećujem ju na licima i srcu današnjih volontera u različitim područjima društvenog života, koji stavljaju svoje vreme, znanje i vještine u službu drugima, ne tražeći ništa zauzvrat. Tragom Isusa sluge idu redovnici, misionari koji se zalažu za najmanje, obespravljene. Oni su moćnici, vlastodršci koji tajanstveno pokreću povijest.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Koliko košta čudo? Jedan dolar i 11 centi! Dva oka puna ljubavi!

U mjesecu rujnu imamo nekoliko velikih dana koje možemo zvati većim ili velikim danima ljubavi. To su Rođenje Blažene Djevice Marije ili Mala Gospa, zatim Gospa od Otkupljenja robova, zatim Gospa Žalosna i Uzvišenje Svetoga Križa koje nas podsjeća na smrt Isusovu na križu iz ljubavi prema nama. Tu je i blagdan svete Majke Terezije iz Kalkute, redovnice ljubavi prema siromasima. Mogli bismo još nabrajati svetice i svetce koji su na svoj način darivali svoju ljubav Bogu i bližnjemu. A ljubav zna doći tako snažna, velika, nenajavljena, i u tolikoj mjeri da je mnogi zovu čudom ljubavi. Iako nam je to često nepoznato, ali i takve ljubavi ima mnogo. Pročitajmo samo dva primjera. U jednom ima radosti i sreće, a u drugom radosti, nezahvalnosti i žalosti koja prašta opet iz ljubavi...

„Jedna je djevojka samu sebe mrzila zbog toga što je bila slijepa. Mrzila je svakog, osim svog voljenog mladića. On je uvijek bio uz nju.

Rekla mu je:

– Kada bi se dogodilo čudo i kad bih samo mogla vidjeti svijet, udala bih se za tebe.

Jednog dana, netko donira par očiju za nju. Kad su joj odstranili zavoje, mogla je vidjeti sve, uključujući i svog mladića.

On je upita:

– Sada, kada vidiš svijet, hoćeš li se udati za mene?

Ona pogleda njegove oči i zaključi da je i on slijep. Prizor njegovih zatvorenih očnih kapaka ju prenerazi. Nije to očekivala. Sama pomisao da ih mora gledati čitav svoj život navede je da odbije udaju za njega.

On ode. Mjesta gdje su bile oči, kojima sada ona gleda, napuniše se suzama. Poslije nekoliko dana napisao joj pismo:

– Ljubavi moja! Želim ti sve najljepše u životu. Budi zdrava i sretna. Dobro čuvaj svoje oči. Vrijede više nego što misliš. Prije nego što su postale tvoje, njima sam gledao tebe... najljepše i najdraže biće. Slijepo, ali ipak sunce mogega života”.

Čudo ljubavi... O drugom primjeru govori jedan gospodin.

„Ovo je istinita priča o osmogodišnjoj djevojčici koja je znala da ljubav može biti čudesna. Njezin mali brat se razbolio od tumora na mozgu. Roditelji su bili siromašni, ali su založili svu imovinu i učinili sve da ga spase. Jedne večeri otac je rekao uplakanoj majci:

– Ne možemo ovako dalje, draga. Mislim da smo došli do kraja. Našega sina može spasiti samo čudo.

Djevojčica je čula očeve riječi i skrojila divan plan. Otrčala je u svoju sobu, razbila kasicu i tiho otrčala do obližnje ljekarne. Strpljivo je čekala, a kada je došla na

red propela se na prste te pred ljekarnika sasula svoj sitniš.

– Što ti treba, dušo? – upita je ovaj nježno.

– To je za moga brata, gospodine, jako je bolestan. Došla sam kupiti čudo.

– Nisam te najbolje razumio – reče gospodin.

– Znae, zove se Andrija. Ima nešto što mu raste na glavi. Tata kaže da je gotovo s njim, da ga samo čudo može spasiti. Mnogo volim svoga brata i zato sam donijela sav novac koji imam da kupim čudo.

Gospodin se tužno nasmiješio i odgovorio:

– Ali mi ne prodajemo čuda.

Djevojčica je odgovorila:

– Ako nema dovoljno novaca, mogu još potražiti. Koliko košta jedno čudo?

U ljekarni se zatekao visok i naočit čovjek ozbiljna lica, koji je sa zanimanjem pratio razgovor. Dok je ljekarnik nemoćno širio ruke, djevojčica je skupljala svoje novčiće sa suzama u očima. Visoki čovjek joj priđe i upita:

– Zašto plačeš, mala? Što se dogodilo?

– Gospodin ljekarnik mi ne želi prodati čudo i neće mi reći koliko ono košta. To je za mogega brata Andriju koji je jako bolestan. Mama kaže da mora na operaciju, a tata da to ne možemo platiti. Veli da Andriju može samo čudo spasiti. Zato sam donijela sve što sam imala.

– Koliko imaš? – upitao je gospodin.

– Dolar i jedanaest centi. Ali znate – doda tiho – mogu potražiti još novaca...

Čovjek se nasmiješi.

– Mislim da neće trebati. Čudo za tvoga brata košta upravo dolar i jedanaest centi!

Jednom je rukom pokupio sitniš, a drugom nježno uzeo djevojčicu za ruku.

– Povedi me svojoj kući – reče. Želio bih vidjeti tvog brata i razgovarati s tatom i mamom. Možda uspijemo pronaći čudo koje im treba.

Ugledan visoki gospodin i djevojčica iziđoše iz ljekarne držeći se za ruke. Taj čovjek je bio profesor Calton Armstrong, jedan od najpoznatijih svjetskih neurokirurga. Operirao je malog Andriju, koji se za nekoliko tjedana potpuno oporavio.

– Ova je operacija pravo čudo – rekla je mama. Pitam se samo koliko je koštala...

Djevojčica se nasmiješila, ne rekavši ništa. Znala je da je čudo koštalo dolar i jedanaest centi. Naravno, ljubav i vjera Andrijine sestrice uračunati su u cijenu.”

Dragi prijatelji! Kolika čudesa možemo učiniti svaki dan, uz malo ljubavi i s osmijehom koji nas ništa ne košta... A Bog sve pamti. Nikada ne odbijajmo brata ili sestru u potrebi. Možda su ti već uzvratili ili će ti baš on ili ona uzvratiti kada ti bude najpotrebnije. Možda i svojim životom. Tko zna?! Bog zna! Bog vas blagoslovio i čuvao!

Bajmačke „bebe”

Kćeri Božje Ljubavi na grobu Alekse Kokića 1964. godine, u društvu sestara dominikanki, Kćeri milosrđa, sestara Naše Gospe i sestara milosrdnica

Izrazito plodna zajednica sestara djelovala je u rodnom mjestu dva prethodna subotička biskupa – Lajče Budanovića i Ivana Penzesa – u Bajmaku. To su bile sestre Kćeri Božje Ljubavi, od milja zvane „bebe” zbog karakterističnog i unikatnog ogjavlja, a koje danas poznajemo najviše po uzornom primjeru blaženih Drinskih mučenica. Osim u Bajmaku, prethodno su djelovale i u Monoštoru, prije dolaska sestara milosrdnica.

Kontaktirajući sa sestrama Kćeri Božje Ljubavi u Domu sv. Josipa u Sarajevu, uspio sam razgovarati s nekoliko još uvijek živućih sestara koje su djelovale u Bajmaku, a koje se s velikom radošću i zahvalnošću sjećaju tog razdoblja svog apostolata. Sestre se čak i

dandanas sjećaju mađarskog jezika koje su ondje naučile, a sjećanja su još uvijek živa u srcu s. Zvonimire Nikolić.

Prva od sestara koja je došla u Bajmak bila je s. Vianeja Habdija, koja je do tada bila na službi u Monoštoru. Vršila je dužnost sakristanke, a u Bajmak ju je pozvao vlč. Željko Kokić, tadašnji župnik. Potom je došla i druga sestra te jedna kandidatice, pa su na župi djelovale jedna sestra katehistica, jedna sakristanka te kandidatice koja je pomagala u održavanju crkve i župne ekonomije. Sestre kao zanimljiv detalj navode sjećanje na napor u zvonjenju za preminule, jer se u to vrijeme zvonilo svakog sata po tri zvona i to ručno.

Sestra Zvonimira je u Bajmak stigla 11. srpnja 1968. godine te ostala do 31. srpnja 1973. godine. U to vrijeme u Bajmaku je živjelo oko šest tisuća Mađara, tri tisuće Hrvata, te oko stotinjak Nijemaca. Sestra je odmah preuzela nastavu vjeronauka od 1. do 6. razreda osnovne škole, te započinje učenje mađarskog jezika. Mlade kandidatice su se često mijenjale, jer je za njih bilo zaista teško naučiti taj njima nepoznati jezik. Kao lijepu uspomenu navodi kako je mnogo puta bila kuma na krštenjima i potvrdama, jer su se mnogi ljudi teško prihvaćali kumstva ukoliko nisu bili imućni. Mnogo ju je rastužilo povlačenje zajednice sestara iz Bajmaka, te su prije nekoliko godina u proputovanju poželjele posjetiti svoju nekadašnju župu, što im nažalost nije bilo omogućeno. Sestra Zvonimira također navodi kako se u sebi još uvijek nada kako će se sestre jednog dana vratiti u Bačku, koju su toliko zavoljele, a među naš Bajmak im vjernicima rado djelovale.

Sestra Zvonimira u društvu dvije župljanke iz Bajmaka

Prva pričest u Bajmaku

Kapela Snježne Gospe kraj Sombora

Somborski franjevac o. Bono Mihalović pisao je ljetopis somborskog franjevačkog samostana od 1717. do 1787. godine. Fra Bono Mihalović bilježi prvu važnu pojedinost o kapeli. Još 30. rujna 1767. godine kalački je kanonik Gabriel Glaser, prepozit svetoga Pavla od Bača, izišao na mjesto današnje kapele, te je odredio da se na brežuljku kraj Sončanskog puta, pokraj Mostonge, podigne kapela. János Muhi na 134. stranici svoje knjige *Zombor Története* (=Povijest Sombora) iz 1944. godine, ističe da je Josip Marković za kapelu darovao zemljište veličine šest gruntova.

KAMEN TEMELJAC

Iz fra Boninog ljetopisa doznajemo da je 13 godina nakon određenja mjesta za njezinu gradnju, konačno 11. srpnja 1780. godine položen kamen temeljac kapele Snježne Gospe. U kamen temeljac je kalački kanonik, dekan i bezdanski župnik Antun Bajalić položio moći svetih mučenika Teodora i Fortunata. Sredstva za gradnju kapele je namakao presvijetli gospodin Josip Marković, senator i nekadašnji gradonačelnik slobodnog kraljevskog grada Sombora. U povelji pohranjenoj u kamen temeljac se spominju tadašnji papa Pio VI., car Josip II. koji je sa svojom majkom Marijom Terezijom, caricom i kraljicom, držao krunu kraljevstva (Marija Terezija je, kako bilježi fra Bonin ljetopis, umrla 29. studenog iste godine). Mađarski primas je u to vrijeme bio József Batthyány, a kalačko-bački nadbiskup barun Adam Patačić od Zajezde, dok je upravitelj somborske župe i gvardijan bio fra Antun Josić. Na čelu Bačke županije je stajao veliki župan András de Hadik, a službu dožupana je obnašao Zsigmond Lipkay. Na slavlju je bio i ravnatelj Komornih dobara Bačke i

Srijemske županije i savjetnik Mihály Ūrményi, kao i presvijetli gospodin gradonačelnik slobodnog i kraljevskog grada Sombora, Bazilije Damjanović, zajedno sa senatorima i mnogim službenicima, zatim bajski gvardijan Franjo Čamin od Požege, i glavni propovjednik o. Bono Mihalović, koji je narodu pročitao nadbiskupovo dopuštenje za podizanje kapele, a pročitao je i tekst povelje. Poslije blagoslova zasvirala je limena glazba, uz bubnjeve i pucnjavu iz oružja. Poslije te velike svečanosti je presvijetli gospodin Josip Marković sa svojom suprugom Elizabetom za najuglednije uzvanike priredio ručak na svome salašu.

BLAGOSLOV KAPELE

Nakon malo više od godinu dana, u nedjelju poslije blagdana Rođenja Blažene Djevice Marije, 9. rujna 1781. godine, prečasní gospodin bački župnik i dekan onoga dekanata, Franjo Ksaverski Gašljević, blagoslovio je upravo dovršenu kapelu Snježne Gospe. Na svečanosti je bio graditelj kapele, presvijetli gospodin senator i bivši gradonačelnik Josip Marković. Za tu je zgodu hrvatski nedjeljni propovjednik fra Bono Mihalović iz grada doveo veliko mnoštvo naroda u procesiji. Prvu je svetu misu u novoj kapeli služio spomenuti župnik uz svečanu asistenciju. Zahvalio je graditelju kapele, a poslije svete mise oko kapele je zasvirala limena glazba. Kao inače u svečanim prilikama, bilo je i pucnjave. Na njemačkom jeziku je propovijedao sentivanski (Prigrevica) župnik József Bernolák, a na hrvatskome jeziku profesor fra Ignacije Mareković. Domaćin Josip Marković je, kao i prigodom polaganja kamena temeljca, sve uzvanike počastio svečanim ručkom. Na ručku je bilo i svirke.

Eva – velika žena Biblije na slikama

Biblija Evu naziva prvom ženom, zbog čega se često naziva i prvom majkom čovječanstva. U Bibliji se spominje samo u dva konteksta. Dva odlomka teksta definiraju raspodjelu uloga između muškarca i žene. Evina bitna uloga jest da ona djeluje kao kršćansko objašnjenje roda: nije dobro da čovjek bude sam. Dat ću mu pomoć koja mu odgovara, piše u drugom poglavlju Knjige Postanka.

Adam i Eva su motivi koji se u umjetnosti pojavljuju vrlo rano, oko 3. stoljeća. Postoje brojne verzije te teme koje su se iznova otkrивale i mijenjale tijekom stoljeća. Prikazi Adama i Eve pružaju umjetnicima prvu priliku za slikanje aktova u ranoj renesansi. Eva se obično prikazuje zajedno s Adamom. Pojedinačne slike jedva da su sačuvane. Njihovi atributi su golotinja ili lišće smokve. Ova značajka pokazuje je li prezentacija prije grijeha ili poslije grijeha. Iako je srednjovjekovna teologija ovu golotinju nazivala „odjećom milosti”, realistični detalji općenito su se izbjegavali sve do renesanse.

Duga kosa koja pada preko ramena često se smatra simbolom ženstvenosti. Stidna prekrivena listom ili čuperkom lišća. Lako je razlikovati vremensku točku u prikazanom umjetničkom djelu. Ako prikazuje par prije pada, Adam i Eva su goli. Nakon pada, svjesni su svoje golotinje i pokušavaju se pokriti (smokvinim) lišćem. Ovdje se, međutim, mora obratiti pozornost na to jesu li Adam i Eva aktivno uključeni u svoje zastiranje ili ih umjetnik zastire predmetima koji se nasumično pojavljuju.

Eva nije prikazana samo u slikovnim sazviježđima čiji je predmet njezin život, nego se od 13. stoljeća naovamo sve češće prikazuje na crkvenim portalima s Adamom kao njezinim praroditeljskim predcima. Najčešći prikazi su: stvaranje, pad i izgon iz Edena.

U većini slučajeva Adam je prikazan prilikom stvaranja ljudske rase. Ali postoje i neka djela koja prikazuju izlazak Eve iz Adamova rebra.

Rajska blizina Bogu. Adam i Eva prikazani su kao vladajući par u rajskom sjaju. Ovaj se motiv može smjestiti prije pada čovjeka. *Pad čovjeka prije pada:* slikovna tradicija prije pada prikazuje Evu kao nugu ženu. Prije nego što jede s drveta spoznaje, njezina se golotinja uzima zdravo za gotovo. *Pad čovjeka:* većinu vremena zavođenje je prikazano zmijom koja se može vidjeti blizu Eve. Zmija se često humanizira dajući joj lice. Rani motiv je onaj o zmiji omotanoj oko stabla znanja. U 13. stoljeću dolazi do promjene motiva. Zmija se danas sve više prikazuje sa ženskom glavom, rijetko s krunom. Poznate su i neke slike na kojima je zmija ilustrirana s potpunim ženskim gornjim dijelom tijela. U renesansi se motiv često koristio za crteže akta. Često

se prikazuje kako je Eva već zagrizla jabuku i sprema se predati je Adamu. Neophodno je da se u pozadini nalazi drvo koje simbolizira drvo znanja. *Nakon pada:* značajna razlika u odnosu na prikaze prije pada je u tome što su Adam i Eva sada svjesni svoje golotinje i srame je se, pa se pokušavaju umotati u smokvino lišće. Ovaj čin se tumači kao pokušaj djelomične obnove izgubljenog dostojanstva.

Popularni motiv je kako Bog očekuje objašnjenje za ono što se dogodilo. Adam okrivljuje Evu, a ona se poziva na zavođenje zmije. Ova je tema bila posebno cijenjena u srednjem vijeku i renesansi. *Izgon iz raja:* izgon se događa kroz Boga, ali ga u prikazima utjelovljuju anđeli kao reprezentativni likovi zbog zapovijedi da se ne smije slikati Boga. Od 13. stoljeća anđeo je ponekad bio opremljen plamenim mačem. *Život u egzilu:* život Adama i Eve izvan Edenskog vrta također je umjetnički prikazan. Prikazani su kako provode fizički rad. Eva se obično prikazuje kako prede ili pazi na djecu, a ponekad i pomaže Adamu. Element koji se ponavlja jest simbolična smrt integrirana u sliku kao ilustracija gubitka besmrtnosti.

Rijedak prikaz: brak Adama i Eve (Sacramentum magnum) – Božja zapovijed ispred drveta spoznaje.

Dan osmi

Bi večer i bi jutro. Dan osmi.
Bog Jahve zadovoljno pogladi bradu kroz koju je Michelangelo
provukao prste.
I vidje da je sve dobro.
Odžuri u Eden upitati Adama je li i njemu (sve) dobro.
Upali zvijezdu i posvijetli Eden.
Adam je spavao tvrdo.
Posvijetlio mu zvijezdom izbliza nad čelom. Spotaknuo se o
stopalo Adamovo. Adam trenu, otvori oko. A zvijezda, ispala
Jahvi iz ruke, pade u Adamovu zjenicu. Zjenice su bile tada
otvorene kao danas na kipovima.
Bog je zovnuo zvijezdu.
Nije ga čula.
Zvijezda je zazvala Boga.
Je li je čuo?
I još se dozivlju.

To dozivanje zove se pjesma (poezija).

Ivan Golub

TEMA BROJA: Žena iz biblijske perspektive
Abigajila

5

Tema

**Žena iz biblijske
perspektive – Abigajila**

20

Događanja u Subotičkoj biskupiji

**Aktivnosti Subotičkog
oratorija u rujnu**

28

Intervju

**Urednice portala „Žena vrsna”,
Katarina Matijaca i Lea Čorić**

15

Događanja u Subotičkoj biskupiji

**Proštenje i 100. obljetnica
župne crkve Uzvišenja
Sv. Križa u Somboru**

25

Tragovi kulture

**Sastanak hrvatskih
udruga kulture**

42

Obitelj

Dar straha Božjega u obitelji

/ IMPRESUM

**Katolički list (mjesečnik)
godište XXX., broj 358
Rujan (septembar) 2024.**

Izdaje:

Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Dušan Balažević, zamjenik glavnog
i odgovornog urednika
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Marko Tucakov, novinar
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice

Tisak:

Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović”,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije:

* Zvonik
* Attila Kovács
* Vedran Jegić
* NIU „Hrvatska riječ”
* www.subotica.info
* www.pixabay.com
* UBH „Dužijanca”
* Facebook

PIŠE: MO. MIROSLAV STANTIĆ

/ PRIJEDLOZI LITURGIJSKIH PJEŠAMA

Psalmi – neiscrpni izvor

Glazbeno oblikovanje liturgijskoga slavlja nije jednostavno za crkvenoga glazbenika koji želi poštovati i održati liturgijska pravila. Pjevati određenu nedjeljnu otpjevnu antifonu, i uz nju određeni psalam (a ne onaj koji svi znaju i vole!), traži od nas određeno zalaganje. Priprava voditelja crkvenoga pučkog pjevanja, zbora ili skupine pjevača, traži od njega valjano zalaganje. Za ovaj oblik priprave mogućnosti su raznolike, a ovdje nam internet itekako može priteći u pomoć. Notni materijali dostupni su na mnogim internetskim stranicama za liturgijsku glazbu. Imamo li volje i želje obogaćivati svoj repertoar ili ćemo se zadovoljiti beskonačnim ponavljanjem istih otpjevnih redaka kroz cijelu liturgijsku godinu? Psalmi su neiscrpni izvor i mogućnost da njima ispunimo različite dijelove mise. Oni mogu biti ulazne, prikazne, pričesne pjesme. Pjesmarica *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* nudi nam za to puno mogućnosti. Uz soliste i puk će se lako uključiti u ponavljanje otpjevnih antifona i to je jedan od najlakših načina da cijela okupljena zajednica zapjeva bar nešto na liturgijskom slavlju. Probudimo naše liturgijsko pjevanje sa što više psalama. Nije teško! Odvažimo se! U listopadu se Mariji posvećujemo kao Kraljici svete krunice. Neka ona bdije nad nama dok pjevamo nove psalme i nove melodije, koje su odraz našega predanja i naše odane molitve, jer tko pjeva dvostruko moli.

27. nedjelja kroz godinu – 6. 10. 2024.

Ulazna: Od sva se četiri vjetra (PGPN 226, SB 35)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Blagoslovio nas Bog
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Blagoslovio-nas-Bog2c-A.-Igrec.pdf>

Prinosna: Od sva se četiri vjetra 2., 3. kitica (PGPN 226, SB 35)

Pričest: Kruše života (SB 240), Sva ljubavi mi Isuse (PGPN 186, SB 28)

Izlazna: Kraljice svete krunice (PGPN 612, SB 180) ili Sveta Bogorodice (SB 179)

28. nedjelja kroz godinu – 13. 10. 2024.

Ulazna: Evo Bog mi pomaže (PGPN 80) ili Svemožni Bože (SB 36)

Otpjevni psalam: B. Juračić: Nasiti nas smilovanjem svojim
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Nasiti-nas-smilovanjem-svojim2c-B.-Jurac%CC%8Cic%CC%81.pdf>

Prinosna: Od Božje snage (PPGN 229, SB 275)

Pričest: Dođite živomu vrelu (PGPN 153, SB 13) ili S rajskih visina (SB 54)

Izlazna: Tebi naša Gospo jaka (PGPN 611) ili Kraljice krunice (SB 181)

29. nedjelja kroz godinu – 20. 10. 2024.

Ulazna: o. Anzelmo Canjuga: Zazivam te Bože

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/05/ulazna-29-nkg.pdf> ili Pred Božanstvom Tvojim (PGPN 221, SB 30)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Neka dobrota Tvoja

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Neka-dobrota-tvoja2c-A.-Igrec.pdf>

Prinosna: Oče naš dobri (PGPN 224, SB 33)

Pričest: Vječna je ljubav Njegova (PGPN 158, SB 15)

Izlazna: Zdravo budi Kraljice (PGPN 604, SB 175)

30. nedjelja kroz godinu – 27. 10. 2024.

Ulazna: Ti Kriste Kralj si vjekova (PGPN 183, SB 26) 1. i 3. kitica

Otpjevni psalam: Velika nam djela učini Gospodin (PGPN 122)

Prinosna: A. Igrec: Radosna srca

https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2016/02/Radosna_srca_Igrec.pdf

ili Ti Kriste Kralj si vjekova (PGPN 183, SB 26) 5. i 6. kitica

Pričest: Uzmite jedite (PGPN 247, SB 50)

Izlazna: Kraljice svete krunice (PGPN 612, SB 180)

Svetkovina Svih Svetih – 1. 11. 2024.

Ulazna: Radujmo se svi u Gospodinu (PGPN 623-2)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Takav je naraštaj onih
https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2017/06/Takav_je_nara%C5%A1taj_onih.pdf

Prinosna: Spasitelju dobri Isukrste (PGPN 759, SB 27)

ili Isuse Kriste svjetlo svega neba (PGPN 689, može se uzeti na melodiju Oče naš dobri)

Pričest: Ja sam s vama (PGPN 273, SB 56) ili Otkupitelju Isuse (PGPN 688)

Izlazna: Pjevajte Gospodu (PGPN 82, SB 4)

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**

* Poštom: **2000 dinara:** tuzemstvo (popust za više primjeraka)

40 eura: Republika Hrvatska

50 eura: Europa

60 eura: USA, Kanada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:

Katoličko društvo „Ivan Antunović”

Trg svete Terezije 3

24000 Subotica

Srbija

Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka

A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik”.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.

Katoličko društvo „Ivan Antunović”

Trg svete Terezije 3

24000 Subotica

Srbija

Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03

NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd

SWIFT: KOBRRSBG

IBAN: RS35205007080006739003